Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Tjaša Drenik Kropivšek

Vloga socialne delavke v svetovalni službi vrtca

Magistrsko delo

Ljubljana, 2021

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Tjaša Drenik Kropivšek

Vloga socialne delavke v svetovalni službi vrtca

Magistrsko delo

Študijski program: Socialno delo z družino
Mentorica: doc. dr. Lea Šugman Bohinc

Ljubljana, 2021

ZAHVALA

Izredno sem hvaležna mentorici, doc. dr. Lei Šugman Bohinc, za sodelovanje, strokovno pomoč in podporo, kritično presojo ter usmerjanje pri nastajanju in pisanju magistrskega dela.

Zahvaljujem se vsem sogovornikom, ki ste bili pripravljeni deliti svoje izkušnje z menoj. Bili ste mi v dragoceno pomoč pri pridobivanju rezultatov. Hvala tudi izpolnjevalkam anketnega vprašalnika.

Hvaležna sem staršema, bratu in ostalim pomembnim osebam v mojem življenju, ki ste me neprestano spodbujali in mi vlivali upanje v času študija.

Bojan, hvala ti, da si verjel vame, me spodbujal, bil potrpežljiv, mi krepil občutek o lastni vrednosti ter z mano delil veselje in žalost.

Magistrsko delo posvečam svojima hčerkama: Lani in Tiji

PODATKI O MAGISTRSKEM DELU

Ime in priimek: Tjaša Drenik Kropivšek

Naslov magistrskega dela: Vloga socialne delavke v svetovalni službi vrtca

Kraj: Ljubljana

Leto: 2021

Število strani: 149

Število virov: 38

Število prilog: 6

Mentor: doc. dr. Lea Šugman Bohinc

Ključne besede: vloga socialne delavke, svetovalna služba vrtca, udejanjanje elementov delovnega odnosa, dejavniki uspešnosti svetovalnega dela

Povzetek:

Magistrsko delo se navezuje na svetovalno službo vrtca. Na delovnem mestu svetovalnega delavca so zaposleni strokovni delavci, ki so psihologi, pedagogi, socialni delavci, socialni pedagogi in defektologi. V magistrskem delu me je zanimala vloga socialne delavke. V teoretičnem uvodu sem opredelila svetovalno delo v vrtcu, socialno delo v svetovalni službi vrtca ter razvojno-psihološke teorije, ki so pomembne za razumevanje otrokovega razvoja. Pri raziskovanju sem se opirala na Programske smernice svetovalne službe v vrtcu. Zanimala me je vloga socialne delavke na osnovnih področjih dela v vrtcu, katere so prednosti prispevka socialnih delavk k delu v svetovalni službi vrtca in s katerimi pomanjkljivostmi in ovirami se srečujejo pri svojem delu. Poleg socialnih delavk sem intervjuvala tudi starše in tako dobila pomembne informacije o tem, katere so z njihove perspektive uspešne oblike dela svetovalne službe in česa si še želijo pri sodelovanju z njimi. Ugotovila sem, da svetovalno delo v vrtcu dejansko temelji na programskih smernicah in, zajema široko področje dela. Svetovalne delavke dobro opredelijo svojo vlogo, delujejo z empatijo in za delo potrebujejo veliko strokovnega znanja. Svetovalne delavke vidijo veliko posebnih prispevkov socialnega dela k delu svetovalne službe vrtca.

Master thesis

The title: The role of a social worker in the counseling service of a kindergarten

Keywords: social worker's role, kindergarten counseling service, implementation of the working relationship elements, factors of the successful counseling

Abstract:

The master thesis refers to the counseling service of the kindergarten. In the position of the counselor work professionals who are psychologists, educators, social workers, social educators and special educators. In my master thesis I was interested in the role of the social worker. In the theoretical introduction, I defined the counseling work in the kindergarten, social work within the counseling service of the kindergarten and developmental psychological theories that are important for understanding the development of a child. In my research, I relied on the Program Guidelines of the Kindergarten Counseling Service. I was interested in the role of a social worker in the basic areas of work in the kindergarten, what are the benefits of the social worker's contribution to the kindergarten counseling service, and what are their shortcomings and obstacles in their work. In addition to the social workers, I also interviewed parents to get important information about their perspective regarding the successful ways of working of the guidance service and what else they would like to see from their cooperation. I found that the counseling work in the kindergarten is indeed based on program guidelines and covers a broad field of work. Counselors know how to define their role well, work with empathy and need a lot of expertise for their work. The counselors see many special contributions of social work to the work of kindergarten counseling.

KAZALO VSEBINE

1. TEORETIČNI DEL 1
1.1 VRTEC KOT VZGOJNA USTANOVA 1
1.1.1 Osnovne funkcije vrtca 1
1.1.2 Svetovalna služba v vrtcu 1
1.2 SVETOVALNO DELO V VRTCU 4
1.2.1 Temeljna načela svetovalnega dela v vrtcu 5
1.2.2 Osnovna področja svetovalnega dela v vrtcu 7
1.3 SOCIALNO DELO V SVETOVALNI SLUŽBI VRTCA 10
1.3.1 Koncept delovnega odnosa 10
1.3.2 Izvirni delovni projekt pomoči 15
1.3.3 Koncept soustvarjanja 15
1.3.4 Jezik socialnega dela 16
1.3.5 Spretnosti socialnega dela 18
1.4 PRISPEVEK SOCIALNEGA DELA V SVETOVALNI SLUŽBI VRTCA 21
1.5 RAZVOJNO PSIHOLOŠKE TEORIJE 26
1.5.1 Psihoanalitične teorije 26
1.5.2 Vedenjske teorije 29
1.5.3 Kognitivne teorije 31
1.5.4 Humanistične teorije 32
1.5.5 Kontekstualistične teorije 33
1.5.6 Teorija navezanosti 33
1.5.7 Sodobne relacijske teorije v psihoanalizi 36
2. PROBLEM 38
3. METODOLOGIJA 39
3.1 Vrsta raziskave 39
3.2 Merski instrumenti in viri podatkov 39
3.3 Populacija in vzorčenje 40
3.4 Zbiranje podatkov 41
3.5 Obdelava in analiza podatkov 41
4. REZULTATI IN RAZPRAVA 44
4.1 Prioritetne naloge socialne delavke v svetovalni službi vrtca 44
4.2 Temeljna vloga socialne delavke v svetovalni službi vrtca 45
4.3 Vloga socialne delavke vrtca pri svetovalnemu delu z otroki, vzgojitelji in njihovimi pomočniki starši in družinami 46

4.4 Vloga socialne delavke pri sodelovanju z vodstvom in zunanjimi ustanovami 49
4.5 Poseben prispevek socialnega dela v vrtcu 50
4.6 Vloga socialne delavke v svetovalnem odnosu.....52
4.7 Vloga socialne delavke v procesu podpore in pomoči 53
4.8 Prednosti svetovalne delavke, ki je po poklicu socialna delavka, v primerjavi z drugimi profili 54
4.9 Pomanjkljivosti pri delu v svetovalni službi vrtca 55
4.10 Ovire, ki spremljajo delo socialne delavke v vrtcu 55
4.12 Izkušnja staršev s socialno delavko v svetovalni službi vrtca, ki ga obiskuje njihov otrok. 55
4. 13 Uspešne oblike sodelovanja med socialno delavko in starši 56
4.14 Ovire za uspešno sodelovanje med socialno delavko in starši 56
4.15 Česa bi potrebovali več od socialne delavke.....56
4.16 Ključna znanja na katera se svetovalne delavke opirajo pri svojem delu 57
4.17 Uporaba razvojno psiholoških teorij 57
4.18 Uporaba elementov koncepta delovnega odnos 59
4.19 Uporaba spretnosti socialnega dela.....59
4.20 Uporabnost programskih smernic za delo v svetovalni službi vrtca 60
4.21 Uporaba temeljnih načel svetovalnega dela v vrtcu 61
4.22 Področje dela svetovalne delavke v svetovalni službi vrtca.....62
4.23 Sodelovanje svetovalne delavke z udeleženimi v vrtcu 62
4.24 Strinjanje s trditvami 63
4.25 Dodatna znanja, metode dela in spretnosti, ki bi jih socialne delavke potrebovale od študija na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani 63
5. SKLEPI.....65
6. PREDLOGI.....68
7. VIRI IN LITERATURA 69
8. PRILOGE.....73
Priloga 1: Vprašanja za delno strukturiran intervju socialnih delavk.....73
Priloga 2: Vprašanja za starše, ki imajo pozitivno in negativno izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu 73
Priloga 3 Anketni vprašalnik za socialne delavke.....73
Priloga 4: Transkripti intervjujev 77
4. 1 Intervju svetovalna delavka A 77
4. 2 Intervju svetovalna delavka B 79
4. 3 Intervju svetovalna delavka C 81
4. 4 Intervju svetovalna delavka D 83
4. 5 Intervju svetovalna delavka E.....86

4. 6 Intervjuji s starši s pozitivno izkušnjo 89
4. 7 Intervjuji s starši z negativno izkušnjo 91
Priloga 5: Odprto kodiranje 94
5.1 Svetovalne delavke 94
5.2 Starši 118
Priloga 6: Osno kodiranje 127
6.1 Svetovalne delavke 127
6.2 Starši 137

TABELE

Tabela 1 Primer odprtega kodiranja 42
Tabela 2 Primer osnega kodiranja 42
Tabela 3 Uporaba spretnosti socialnega dela 59
Tabela 4 Uporaba temeljnih načel svetovalnega dela 61
Tabela 5 Področje dela svetovalne delavke 62
Tabela 6 Trditve 63

GRAFIKONI

Grafikon 1 Ključna znanja 57
Grafikon 2 Uporaba razvojno psiholoških teorij 58
Grafikon 3 Uporaba elementov koncepta delovnega odnosa 59
Grafikon 4 Uporabnost programskih smernic za delo v svetovalni službi vrtca 60
Grafikon 5 Sodelovanje svetovalne delavke z udeleženimi v vrtcu 62

1. TEORETIČNI DEL

1.1 VRTEC KOT VZGOJNA USTANOVA

1.1.1 Osnovne funkcije vrtca

Resman (1999: 119) osnovni funkciji vrtca opredeljuje kot varstvo (telesno in zdravstveno) in socializacijo (osebnostni razvoj otroka ter njegovih odnosov do socialnega in drugega okolja). Svetovalno delo v vrtcu je odvisno od funkcije in programa vrtca, kjer so opredeljeni cilji in naloge.

Kurikulum za vrtce (1999: 10) opredeljuje funkcije predšolske vzgoje v vrtcu kot:

- nujnost prepletenosti različnih področij dejavnosti (narava, jezik, družba, matematika, umetnost, gibanje), ki se prepletajo z dnevno rutino;
- grajenje na otrokovih zmožnostih in vodenje k pridobivanju novih doživetij, izkušenj, spoznanj preko zastavljanja smiselnih zahtev in problemov;
- neposredna aktivnost z ljudmi in predmeti;
- poudarek je na otroški igri.

"Temeljni vzgojno-izobraževalni cilj vrtca in hkrati tudi temeljni cilj svetovalne službe v vrtcu je optimalni razvoj otroka ne glede na spol, socialno in kulturno poreklo, veroizpoved, narodno pripadnost ter telesno in duševno konstitucijo" (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 5).

1.1.2 Svetovalna služba v vrtcu

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja svetovalno službo v javnem vrtcu opredeljuje kot službo, ki:

- svetuje otrokom in staršem;
- sodeluje z vzgojitelji, vodstvom vrtca pri načrtovanju, spremljanju in evalvaciji razvoja vrtca in opravljanju vzgojno-izobraževalnega dela ter
- opravlja poklicno svetovanje.

Svetovalna služba sodeluje pri pripravi in izvedbi individualiziranih programov za otroke s posebnimi potrebami.

Delo svetovalne službe opravljajo svetovalni delavci, ki so psihologi, pedagogi, socialni delavci, socialni pedagogi in defektologi.

(http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO445&d-49688-p=2&d-49682-p=7&d-49682-o=2&d-49682-s=3)

Pravilnik o normativih za opravljanje dejavnosti predšolske vzgoje v 9. členu opredeljuje, da:

- se v vrtcu s 30 oddelki sistemizira eno delovno mesto svetovalnega delavca;
- se za opravljanje dela svetovalnega delavca na štirih do šestih lokacijah, normativ za sistemizacijo zmanjša za dva oddelka, če opravlja delo na več kot šestih lokacijah, se pa normativ zmanjša za štiri oddelke.

(https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2014-01-1116)

V magistrskem delu je Vesna Doles (2009: 13) pridobila podatek s strani Statističnega urada Slovenije, da je bilo v letu 2007 v javnih vrtcih svetovalne službe v Sloveniji zaposlenih 21 socialnih delavcev in delavk.

Na spletnih straneh vrtcev sem za šolsko leto 2020/2021 naštela 20 svetovalnih delavk, ki so po izobrazbi socialne delavke in opravljajo delo v svetovalni službi javnega vrtca.

Svetovalne delavke v vrtcu se vse skozi dodatno strokovno izobražujejo na področju predšolske vzgoje. Za svetovalno delo v vrtcu morajo imeti opravljen strokovni izpit na področju vzgoje in izobraževanja. Pri svojem delu upoštevajo strokovna vodila in priporočila, ki so zapisana v Programskih smernicah svetovalne službe v vrtcu ter upoštevajo načela in cilje, zapisane v Kurikulumu za vrtce. Pri njihovem delu je pomembno, da uporabijo pristop, s katerim se približajo otrokom in zaposlenim ter staršem v vrtcu. Hkrati je pomembno, da poznajo zaposlene in otroke v vrtcu, saj oblikujejo tudi skupine, pripravljajo literaturo, se pripravljajo na svoje delo, vodijo sestanke, so prisotni na govorilnih urah, roditeljskih sestankih, uvodnih sestankih za novince in, svetujejo na različnih področjih delovanja, kjer se pojavijo problemi. Iz opisanega lahko prepoznamo, da mora svetovalna delavka, prevzeti razvejano naravo dela v vrtcu, da je lahko pri svojem delu uspešna, produktivna in usklajuje različna področja delovanja. Kljub temu, da ima svoje strokovno izhodišče, je njena naloga, da prevzame tudi vrtčevske navade in odnose (Doles, 2009: 10-11).

V svojem diplomskem delu Mašič (2001; v Doles, 2009: 13) piše, da svetovalno delo v vrtcu v začetnem obdobju življenja otroka usmerjeno v njegov razvoj:

- samostojnost dojemanja in pomena avtonomije;
- samostojnosti v smislu skrbi za telo;
- občutka pripadnosti in vzajemnosti;

— ustreznega obvladovanja frustracij in agresije, učenja za povečanje pozornosti in koncentracije;
— pogleda o fizičnem in socialnem svetu.

1.1.2.1 Temeljna opredelitev

Temeljna opredelitev svetovalne službe v vrtcu je zapisana v Programskih smernicah (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 5). Njena temeljna naloga je, da se preko svetovalnega odnosa in na podlagi posebnega strokovnega znanja ter na strokovno avtonomni način vključuje v kompleksno reševanje pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj vzgojno-izobraževalnega dela v vrtcu. Svetovalna služba v vrtcu sodeluje pri zagotavljanju, vzpostavljanju in vzdrževanju pogojev za optimalni razvoj vsakega otroka v vrtcu. Opredelimo jo kot izvajanje pomoči in sodelovanje skupaj z vsemi posameznimi udeleženci, ki so otroci, vzgojitelji in njihovi pomočniki, vodstvo vzgojno-izobraževalne ustanove, starši in po potrebi tudi zunanje ustanove. Torej je svetovalna služba strokovni sodelavec v vrtcu in ne strokovni servis.

1.1.2.2 Osnovne vrste dejavnosti svetovalne službe v vrtcu

Čačinovič Vogrinčič v Smernicah svetovalne službe v vrtcu (2008: 14–15) piše, da se svetovalna služba vključuje v kompleksno reševanje pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj v vrtcu preko treh osnovnih vrst dejavnosti. Le-te so med seboj pogosto povezane in prepletene in vključujejo dejavnosti pomoči, razvojne in preventivne dejavnosti ter dejavnosti načrtovanja in evalvacije. Dejavnosti pomoči zajemajo vse dejavnosti, naloge in projekte svetovalne službe, ki so odgovor na potrebo po pomoči udeležencev v vzgojno-izobraževalnem delu v vrtcu. Obsegajo najrazličnejše neposredne oblike pomoči posamezniku ali skupini, kakor tudi vrsto posrednih strokovnih aktivnosti, ki so potrebne znotraj ali zunaj vrtca. Razvojne in preventivne dejavnosti svetovalne službe so del razvojnih nalog vrtca. Za preventivne oblike dela svetovalne službe je pomembno, da niso usmerjene le neposredno na posameznika ali skupino, temveč se praviloma usmerjajo tudi na odstranjevanje ovir in vzpostavljanje ustreznih pogojev v vzgojno-izobraževalnem okolju. Dejavnosti načrtovanja in evalvacije se prepletajo tako z nudenjem pomoči kot z razvojnim in preventivnim delom. Pomembne so za operacionalizacijo, vrednotenje in zagotavljanje celostnosti ter kontinuiranosti prispevka svetovalne službe pri reševanju individualnih, skupinskih in drugih kompleksnih problemov vrtca. Predstavljajo bistven pogoj za kvalitetno opravljeno delo in ustvarjalni razvoj svetovalne službe in vrtca v celoti. Preko teh osnovnih dejavnosti svetovalna služba pomaga vsem možnim udeleženim v vrtcu (otrokom, vzgojiteljem, vodstvu, staršem) in z njimi sodeluje na naslednjih področjih: igra in poučevanje v vrtcu, kultura, vzgoja, klima in red v vrtcu, telesnega, osebnega

(spoznavnega in čustvenega) in socialnega razvoja, sprejemanje otrok v vrtec in njihov prehod v šolo ter na področju socialno-ekonomskih stisk.

1.2 SVETOVALNO DELO V VRTCU

V ožjem pomenu besede svetovanje pomeni osrednjo dejavnost, najpogostejši in tudi najbolj neposreden način pomoči otrokom. To je vrsta pomoči, kjer svetovalna delavka sodeluje s posameznimi otroki, z otroki v majhnih skupinah, oddelkih ali v večjih skupinah otrok. Posvetovanje je sodelovanje s starši, vzgojitelji, vodstvom vrtca in drugimi, ki jim je v ospredju skrb za otroke, imajo nanje vpliv ter jim je pomembno njihovo delo in razvoj. Koordinacija je proces, pri katerem svetovalec prevzema pobudo pri upravljanju in vodenju posameznikovih aktivnosti, vezanih na njihovo življenje in delo (Resman, 1999: 70).

Svetovalni odnos je temeljno izhodišče svetovalne delavke v vrtcu. Je poseben strokovni odnos, ki temelji na dogovoru z vsakim posameznim udeležencem, torej otrokom, starši, vzgojiteljicami in njihovimi pomočnicami idr. S pomočjo omenjenega odnosa svetovalna delavka vzpostavlja, razvija in vzdržuje soočanje ter sodelovanje vseh udeležencev v projektu pomoči oz. v projektu sodelovanja. Pri tem si prizadeva, da vzdržuje odprte možnosti za stalno vzpostavljanje in razvijanje mreže pomoči in sodelovanja svetovalne službe z vsemi udeleženci. Odgovornost svetovalne delavke je, da s svoje strani vedno korektno vzpostavlja in vzdržuje svetovalni odnos z vsemi udeleženci v vrtcu (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 8).

»Preko svetovalnega odnosa si svetovalna služba v projektih pomoči in sodelovanja prizadeva vzpostavljati in vzdrževati pogoje, v okviru katerih je uspešno dogovarjanje in sodelovanje možno tudi nadaljevati« (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 16). Svetovalna služba v vrtcu je tudi tisto posebno mesto pomoči in sodelovanja, kjer se vsakokrat mobilizirajo strokovne in človeške moči za pomoč in podporo otroku. Cilj je, da se vsakokrat znova zagotovi dovolj varno in spodbudno okolje za otrokovo napredovanje (Doles, 2009: 18).

Filozofijo vrtčevskega svetovalnega dela predstavljajo stališča in pogledi na svetovalno delo z otrokom v vrtčevskih okoliščinah in pogojih. Le-to je osnova celotnemu svetovalnemu učinkovanju, tista splošnost, ki usmerja delo svetovalnega delavca tudi v posamičnih konkretnih situacijah. Svetovalno delo je pomembno pri sodelovanju s starši in strokovnimi delavci, zunanjimi strokovnjaki in službami ter drugimi, ki sestavljajo otrokovo fizično in socialno okolje ter vplivajo na njegov razvoj. Svetovalno delo v vrtcu ne sme postati

svetovalnica za starše. Pojem svetovanje nima ene same interpretacije. Enkrat se lahko razume ožje, kot interpersonalni proces, neposredna pomoč ene osebe (svetovalca) drugi osebi (svetovancu, klientu), npr. osebno svetovanje. Drugič pa je pojem uporabljen širše, tudi tako, da se opredelijo organizacijski okviri, kjer se posameznikom ali skupini ponuja pomoč, npr. svetovalna služba v vrtcu. Osebnega svetovanja otrokom ni brez poznavanja splošnih značilnosti in posebnosti razvoja posameznika, vrtčevskega svetovalnega dela pa ni brez poznavanja posebnosti v razvoju otroka in poznavanju vrtca ter vrtčevskih procesov (Resman, 1999: 63–69).

V Programskih smernicah (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 16-18) so zapisane opredelitve svetovalnega odnosa in svetovalnega dela v vrtcu. V njih lahko prepoznamo elemente socialnega dela. Na primer: *»Svetovalna služba v vrtcu je tisto posebno mesto v vrtcu, s katerega se vzpostavlja svetovalni odnos z vsemi udeleženimi v vrtcu«*.
Iz tega lahko sklepamo, da svetovalna služba svoje temeljne funkcije, ki so svetovanje, posvetovanje in koordinacija, opravlja na način tega posebnega odnosa in se preko svetovalnega dela vključuje v procese dogovarjanja, sodelovanja, povezovanja in pobude (Doles, 2009: 18).

1.2.1 Temeljna načela svetovalnega dela v vrtcu

Temeljna načela so opredeljena v Programskih smernicah (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 10-14). Predstavljajo okvir za profesionalno opravljanje svetovalnega dela v vrtcih. So temeljna strokovno etična načela, po katerih se morajo ravnati svetovalni delavci ne glede na strokovni profil in izobrazbo.

1.2.1.1 Načelo strokovnosti in strokovnega izpopolnjevanja

Prvo temeljno načelo je načelo dobrobiti. Svetovalno delo v prvi vrsti ne sme delovati v škodo otroka, ne sme mu povzročati neupravičenega nelagodja, stisk, zadreg in stresov, ne sme ga stigmatizirati v socialnem okolju. O prostovoljnem sodelovanju vseh udeležencev v svetovalnem odnosu govori načelo prostovoljnosti. V primerih ogroženosti otrok ali drugih to načelo ne velja. Pogoj, da se svetovalni odnos lahko vzpostavi in se dopolnjuje s pravili varstva osebnih podatkov, zasledimo v načelu zaupnosti.

1.2.1.2.Načelo strokovne avtonomnosti

Svetovalna služba v vrtcu je v strokovnem pogledu pri svojem delu avtonomna. Vselej je dolžna posredovati korektna strokovna mnenja. O načinih svojega dela odloča sama in ima pravico in dolžnost odkloniti vse naloge in zadolžitve, ki so v nasprotju s strokovno etičnimi načeli dela.

1.2.1.3 Načelo interdisciplinarnosti, strokovnega sodelovanja in povezovanja

Svetovalna delavka ali delavec v vrtcu je lahko pedagog, psiholog, socialni delavec, defektolog ali socialni pedagog. Zaradi kompleksnega dela svetovalne službe in povezanosti pedagoških, psiholoških in socialnih vprašanj je smiselno povezovanje in sodelovanje svetovalnih delavk in delavcev različnih strokovnih profilov iz različnih vrtcev in tudi s strokovnjaki in strokovnjakinjami iz ustreznih zunanjih ustanov. Svetovalna služba s svojo specifično strokovno držo spodbuja in pomaga vzdrževati kulturo interdisciplinarnega povezovanja in sodelovanja v vrtcu kot celoti.

1.2.1.4 Načelo aktualnosti

Program svetovalne službe v vrtcu je del vsakokratnega programa vrtca. Pri svojem delu mora upoštevati posebnosti posameznega vrtca in izhajati iz njegovih vsakokratnih potreb, vsakokratnih potreb udeležencev posameznikov, potreb oddelka, kot tudi dolgoročnejših razvojnih potreb vrtca kot ustanove.

1.2.1.5 Načelo razvojne usmerjenosti

V skladu z najsplošnejšim vzgojno-izobraževalnim ciljem je delo svetovalne službe usmerjeno v optimalni razvoj otroka ter hkrati v razvoj celotnega vrtca.

1.2.1.6 Načelo fleksibilnega ravnotežja med osnovnimi vrstami dejavnosti svetovalne službe

Ne glede na to, kateri strokovni profil ima svetovala delavka v vrtcu, mora program svetovalne službe vsebovati vse tri osnovne vrste dejavnosti svetovalne službe, ki so, kot rečeno, dejavnost pomoči, razvojne in preventivne dejavnosti ter dejavnost načrtovanja in evalvacije.

1.2.1.7 Načelo celostnega pristopa

Za svetovalno službo v vrtcu je pomembno, da k svojemu delu vselej pristopa celostno, da torej upošteva posameznika kot osebnost v celoti in pri njegovi obravnavi ne spregleda, da je posameznik s svojim ravnanjem vselej del ožjega in širšega socialnega okolja. V svetovalnem

odnosu zato nujno upošteva posameznikove povezave z ostalimi udeleženci, ki lahko vplivajo na njegovo ravnanje.

1.2.1.8 Načelo sodelovanja v svetovalnem odnosu

Na podlagi svojega strokovnega znanja in preko svetovalnega odnosa si svetovalna delavka prizadeva za sodelovanje, ki temelji na ustvarjalno kritičnem soočanju vsestranskih pristranosti in konfliktov ter razvijanju sposobnosti za ravnanje z njimi oziroma za njihovo preseganje na način, ki omogoča nadaljevanje sodelovanja med vsemi udeleženimi v svetovalnem odnosu. Svetovalna služba vedno znova sebi in drugim pomaga preseči možne pristranosti in konflikte na odnosni ravni. Tako vzpostavlja pogoje za sodelovanje z udeleženci oziroma sodelovanje udeležencev med seboj. Stalno si mora prizadevati za lastno dostopnost vsem udeležencem in jo vzdrževati.

1.2.1.9 Načelo evalvacije lastnega dela

Eden od najpomembnejših pogojev profesionalnosti je evalvacija lastnega dela. Bistvo evalvacije je kritična analiza svetovalnega dela, ki temelji na primerjavi načrtovanih ciljev in rezultatov.

1.2.2 Osnovna področja svetovalnega dela v vrtcu

Svetovalna služba v vrtcu opravlja svetovalno delo z otroki, vzgojitelji in njihovimi pomočniki in s starši ter sodeluje z vodstvom in zunanjimi ustanovami na naslednjih področjih vsakdanjega življenja in dela v vrtcu (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 18):

- na področju igre in poučevanja;
- kulture, vzgoje, klime in reda v vrtcu;
- telesnega, osebnega (spoznavnega in čustvenega) in socialnega razvoja;
- sprejema in uvajanja otrok v vrtec in prehoda otrok iz vrtca v šolo;
- na področju socialno-ekonomskih stisk.

1.2.2.1 Svetovalno delo z otroki

Svetovalno delo z otroki je zanimivo, zahtevno in odgovorno delo v vrtcu. Pomembna vloga svetovalnega dela sega v otrokovo zgodnje otroštvo. V tem obdobju začnemo z razvijanjem in uresničevanjem različnih metod in prijemov, s katerimi omogočamo razvoj otroka ter skušamo poskrbeti, da ne doživi izkušenj, ki bi lahko trajno vplivale na njegovo telesno in duševno življenje (Resman, 1999).

Svetovalna delavka se pri svojem delu sreča tudi z otroki s posebnimi potrebami. V tem primeru mora poznati specifične pristope, ki izhajajo iz otrokovih sposobnosti in potreb. Ovira z vsemi posledicami je le ena od značilnosti otroka, ki jih morajo tako vzgojiteljice kot tudi svetovalne delavke v vrtcu prepoznati in upoštevati pri vsakodnevnem načrtovanju in izvajanju vzgojnega dela. Pri delu morajo izhajati iz otrokovih potreb, usmerjene morajo biti na njegove pozitivne lastnosti in sposobnosti. Pomembno je, da se otrok ne primerja med seboj, saj se enaka motnja pri otrocih zaradi več drugih lastnosti in okoliščin kaže različno (Čas, 2003).

Področje dela z otrok s posebnimi potrebami je uvrščeno med obsežnejše naloge svetovalne delavke. Malašević (2018: 25-26) na podlagi analize intervjujev ugotavlja, da če je svetovalna delavka sklicateljica vseh sestankov strokovnih skupin, mora to opraviti trikrat na leto za posameznega otroka. Navaja, da svetovale delavke v vrtcu opravijo veliko administrativnega dela namesto staršev, na primer izpolnjujejo zahtevo za uvedbo postopka usmerjanja. To delo opravljajo, ker so starši otrok s posebnimi potrebami pogosto šibki z vidika funkcionalne pismenosti. Dejavniki, ki vplivajo na obseg naloge dela z otroki s posebnimi potrebami, so sistemizacija delovnega mesta svetovalnega delavca, senzibilnost in informiranost vzgojiteljev in staršev za prepoznavanje otroka s posebnimi potrebami, nudenje dodatne strokovne pomoči. Kot nalogo navajajo tudi soustvarjanje izvirnega projekta pomoči, ki je opredeljen kot oblika spremljanja in pomoči za otroke s socialno nezaželenimi oblikami vedenja.

Izvirni delovni projekt pomoči otroku temelji na spoštovanju otroštva oz. spoštovanju otrokovega glasu. Z njim sodelujemo, ko potrebuje podporo in spodbudo za najboljši možen razvoj. Pri tem je pomembno, da spoštujemo otrokove posebnosti in kompleksnosti otroškega sveta (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020: 106).

1.2.2.2 Svetovalno delo z vzgojitelji in pomočniki vzgojiteljev

Svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki vključuje posvetovanje ter načrtovanje, spremljanje in evalvacijo vsakdanjega življenja in dela v oddelčni skupini; svetovalni delavec v skladu s svojo strokovno usposobljenostjo in v okviru možnosti z vzgojiteljem in njegovim pomočnikom sodeluje tudi pri izvedbi. Vzgojitelj in njegov pomočnik ter tudi svetovalni delavec vsak s svojega zornega kota poznajo otroka. Tako je vsak po svoje v pomoč otroku, pomembno je, da se pri reševanju vprašanj posvetujejo in sodelujejo.

V svojem diplomskem delu sem ugotovila, da svetovanje in posvetovanje svetovalne delavke z vzgojitelji in njihovimi pomočniki poteka na vseh štirih področjih, ki so načrtovanje programa predšolske vzgoje v oddelku, ugotavljanje stanja in evalvacija vzgojno-izobraževalnega dela v oddelku, izvajanje programa za predšolske otroke v oddelku in usposabljanje vzgojiteljev in njihovih pomočnikov. Tako je opredeljeno tudi v programskih smernicah (Drenik, 2014: 74).

Malešević v svoji raziskavi (2018: 26) ugotavlja, da vzgojiteljice potrebujejo čas, da zaupajo svetovalni delavki, da bi jo sprejele za daljše obiske v oddelku.

1.2.2.3 Svetovalno delo s starši in družinami

Vrtec je v prvi vrsti opredeljen kot dopolnjevalec in pomočnik staršem oziroma družinam pri zagotavljanju čim bolj kvalitetnega življenja njihovih otrok. Starši predstavljajo pomembne sogovornike in soustvarjalce. Vrtec in družina se odpirata drug drugemu, pri čemer se je potrebno še veliko naučiti. Pomembno je, da se na novo opredeli sodelovanje in vzajemno spoštovanje. Na eni strani kot upoštevanje zasebnosti, najrazličnejših drugačnosti in posebnosti otrok in družin in na drugi strani kot upoštevanje strokovne avtonomnosti vrtca. Ena najpomembnejših nalog svetovalne službe v vrtcu je pomoč pri iskanju in vzpostavljanju novih oblik kvalitetnega dopolnjevanja vrtca in staršev oziroma družin. Tistim staršem oziroma družinam, ki ne sodelujejo z vrtcem, je potrebno nameniti posebno skrb s strani svetovalne službe (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 20-21).

Na podlagi izvedenih intervjujev na področju sodelovanja s starši je Malešević (2018: 26) ugotovila, da je pogosta oblika sodelovanja z vsemi starši tako imenovana ″Šola za starše″, ki jo koordinira svetovalna delavka v vrtcu. Svetovalne delavke v vrtcu visoko vrednotijo, da so na razpolago staršem ves čas, ko prihajajo po otroke ter da so pri tem visoko odzivne. Ocenjujejo, da gre za pomemben del ocene lastnega uspeha.

1.2.2.4 Sodelovanje z vodstvom vrtca

Svetovalna služba pri svojem delu s sogovorniki pristopa celostno in kompleksno ter razvojno in preventivno, zato je sodelovanje z vodstvom vrtca zelo pomembno. Sodeluje z ravnateljem in pedagoškimi vodji pri oblikovanju razvojnega programa vrtca, letnega delovnega načrta, pri spremljanju in evalvaciji vsakdanjega življenja in dela v vrtcu, pri razvijanju raznih izboljšav, pri spodbujanju strokovnega izobraževanja in izpopolnjevanja vseh strokovnih delavcev v vrtcu ter pri iskanju kvalitetnih oblik sodelovanja vrtca s starši (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 22).

Naloge svetovalne delavke v vrtcu so zelo raznolike in so odvisne od vizije vodstva vrtca. so Naloge, ki so dodeljene s strani vodstva, so zakonsko določene naloge, naloge dodeljene s strani občine, nekatere naloge so lastna iniciativa svetovalnih delavk. Našteta področja niso opredeljena v Programskih smernicah (Drenik, 2014:74).

Za preobremenjenost svetovalne službe je pogosto odgovorno vodstvo vrtca, ki ima velikokrat napačno predstavo o delu in delovnih nalogah svetovalne službe. Izsledki raziskav (po Vršnik, 2008:88) kažejo, da kar 80% dejavnosti v katere ravnatelji vključujejo svetovalne delavke, ne sodijo v opis njihovih nalog po smernicah za šolsko svetovalno delo. Ta dela večkrat obsegajo administrativna dela in dela, povezana z vpisom učencev. V učinkovito delo svetovalne službe vodijo ravno jasno opredeljene naloge in njihovo razumevanje s strani svetovalne službe. Zaradi nejasnosti v opredelitvi nalog pride do zmanjšane učinkovitosti dela svetovalne službe, zaradi preobremenitve pa celo do sindroma izgorelosti (Vršnik, 2008: 88).

1.2.2.5 Sodelovanje z zunanjimi ustanovami

Z vidika strokovne avtonomnosti, celostnega in interdisciplinarnega pristopa je za svetovalno službo zelo pomembno tudi sodelovanje s strokovnimi sodelavci iz ustreznih zunanjih ustanov. Pomembno je, da se v projektih pomoči in\ali sodelovanja, kadar je treba, zna in zmore obrniti nanje (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 23).

Naloge svetovalne delavke pri sodelovanju z zunanjimi ustanovami so, da pišejo poročila o otrocih, ko odhajajo v šolo oziroma o otrocih s posebnimi potrebami. Svetovalne delavke opozarjajo, da bi bilo koristno pravočasno seznaniti vrtec o težavah v posamezni družini – za namene daljšega spremljanja (Malešević, 2018: 27).

1.3 SOCIALNO DELO V SVETOVALNI SLUŽBI VRTCA

1.3.1 Koncept delovnega odnosa

Sodelovanje z družinami je ena temeljnih nalog socialne delavke v svetovalni službi vrtca. Koncept delovnega odnosa socialni delavki nudi pomemben okvir za pomoč družinam tukaj in zdaj, saj nagovarja vse sogovornike in omogoča ustvarjanje prostorov za pogovor, ki so odprti tudi za raznovrstne oblike družinskega življenja. Definicija delovnega odnosa obsega dogovor o sodelovanju, instrumentalno definicijo problema in soustvarjanje rešitev, osebno vodenje,

etiko udeleženosti, perspektivo moči, ravnanje s sedanjostjo in znanje za ravnanje (Čačinovič Vogrinčič, 2020: 47-52).

Koncept delovnega odnosa v vrtcu postavlja otroke, starše, vzgojiteljice in njihove pomočnice idr. v vlogo soustvarjalcev vsakršnih oblik sodelovanja, npr. pomoči pri reševanju problemov, in svetovalno delavko v vlogo spoštljive in odgovorne zaveznice. Pomembno je, da v sodelovanju svetovalna delavka zagotavlja odprt prostor za pogovor in s tem omogoči, da se sliši glas vseh udeleženih, ki bodo v procesu pomoči prispevali delež k rešitvi.

1.3.1.1 Dogovor o sodelovanju

Delovni odnos se začne z dogovorom o sodelovanju, z njim se pridružimo družini. Z njim zagotavljamo izkušnjo varnosti v odprtem prostoru za pogovor. Dogovor o sodelovanju v jeziku socialnega dela ubesedi dogovor o delu z vsemi udeleženimi v problemu in rešitvi (Čačinovič Vogrinčič, 2020: 48).

Mlinarič (2017: 45) v svoji raziskavi potrdi, da je dogovor o sodelovanju izjemno pomemben uvodni ritual, s katerim je pomembno začeti vsak svetovalni odnos. Z vsako družino že na začetku sodelovanja sklenemo dogovor o tem, kdo bo hodil po otroka v vrtec, dogovor o njegovi prehrani v vrtcu, ter o njegovih navadah. Pomembno je, da vsi udeleženi privolijo v delovni odnos v vzgojno-izobraževalni ustanovi. Z dogovorom o sodelovanju se vsi sogovorniki dogovorijo o načinu dela. Določijo se vloge v odnosu in vzpostavi se varen prostor za pogovor, v katerem ima vsak možnost priti do besede.

1.3.1.2 Instrumentalna definicija problema in soustvarjanje rešitev

Instrumentalna definicija problema po Lüssiju (1991, v Čačinovič Vogrinčič, 2020: 48) vabi vse udeležene v problemu, da raziskujejo svoj možni prispevek k rešitvi. Torej, da že govor o problemu postane sredstvo za raziskovanje rešitev.

"Reševanje mnogih problemov ali številnih izzivov, s katerimi se srečujemo v službah socialnega dela, potrebuje soustvarjeno udeleženost družine na način, da se slišijo vsi glasovi pri instrumentalni definiciji problemov in načrtovanih spremembah" (Čačinovič Vogrinčič v Kodele in Mešl, 2016:22).

Starši, vzgojiteljice in njihove pomočnice, vodstvo vrtca idr. se pri različnih težavah v odnosu z otrokom ali drugimi odraslimi osebami obračajo po pomoč na svetovalno službo v vrtcu. Začne se reševanje problemske situacije. Sogovorniki odprejo aktualno temo, definirajo svoj problem in hkrati že razmišljajo o spremembi obstoječega stanja (Šugman Bohinc, 2003: 84).

Svetovalna delavka v svetovalni službi vrtca povabi k sodelovanju starše, vzgojiteljice in njihove pomočnice, izvajalce dodatne strokovne pomoči, po potrebi vključi tudi vodstvo vrtca ali strokovne delavce zunanjih ustanov. Njena naloga je, da ustvari odprt prostor za pogovor, v katerem bodo vsi slišani. Od vseh udeleženih v pogovoru pridobi instrumentalno definicijo problema in jih spodbudi k opredelitvi njihovega možnega prispevka k rešitvi in njihovo moč. Pomembno je, da udeleženi v problemu postanejo udeleženi v rešitvi.

1.3.1.3 Osebno vodenje

Avtorja koncepta osebnega vodenja sta Vries in Bouwkamp (2002, v Čačinovič Vogrinčič, 2020: 48 - 49) in nas želita naučiti, naj ravnamo na oseben način, naj ljudi jemljemo resno, pogovor naj bo usmerjen k dogovorjenim in uresničljivim rešitvam. Pomembno je tudi, da zgodbo raziskujemo skupaj z vsemi udeleženimi v pogovoru. Vloga svetovalne delavke je, da delovni odnos usmeri k želenim rešitvam, da vidi vse zorne kote udeleženih v problemu in odkriva njihove vire moči.

1.3.1.4 Koncept etike udeleženosti

Za svetovalno delavko v vrtcu je pomemben vsak udeleženec, saj ima vsak svojo nalogo pri soustvarjanju rešitev. O tem govori koncept etike udeleženosti, katerega je avtorica Hoffman (1994, v Čačinovič Vogrinčič, 2019: 49). Etika udeleženosti svetovalno delavko obveže, da v delovnem odnosu sliši starše, vzgojiteljice in njihove pomočnice, otroke idr., vse njihove glasove. Pomembno je sodelovanje vseh udeleženih v problemu, pri čemer nima nihče končne besede, ampak gre za pogovor, ki se nadaljuje. Svetovalna delavka odstopi od moči, ki ji ne pripada, da poseduje resnice in rešitve, njeno moč nadomesti čut za raziskovanje in skupno iskanje rešitev

Čačinovič Vogrinčič in Šugman Bohinc (2000: 178) pravita, da se kot izhodišče uspešnega razgovora upošteva vključenost svetovalne delavke v sistem opazovanja, upoštevanja krožne povezanosti, soodvisnosti vseh udeležencev v vrtcu, to so otroci, starši, vzgojiteljice in vzgojitelji idr. V uspešnem razgovoru se udejanja koncept etike udeleženosti.

1.3.1.5 Koncept perspektive moči

Perspektiva moči je v sodobnem socialnem delu temeljna strokovna drža (Mešl, 2008: 128). Ravnanje s perspektive moči je pomembno izhodišče in nujna odločitev svetovalnih delavk v vrtcu. Perspektiva moči stremi k temu, da svetovalna delavka v vrtcu staršem, otrok, vzgojiteljicam in njihovim pomočnicam pomaga, da svoje vire moči prepoznajo in pridobijo še več moči.

Uporaba koncepta perspektive moči v vrtcu pripomore k večji medsebojni povezanosti, varnosti in zaupanju. Starši, otroci, vzgojiteljica in njena pomočnica so aktivni udeleženci v procesih pomoči. S pomočjo uporabe perspektive moči gledajo nase kot na osebe, ki zmorejo, imajo moč in vpliv na želene cilje in izide.

Denis Saleebey, ki je avtor koncepta perspektive moči, govori o tem, da se mora pomoč zgoditi v odnosu, ki se soustvari, ko se svetovalna delavka pridruži človeku, tako da skupaj raziskujeta njegove vire, njegovo moč. Iz perspektive moči svetovalna delavka sogovornike sprašuje po želenih razpletih, dobrih izidih, po sanjah in upanju, po virih, opori v skupnosti ter dobrih izkušnjah iz preteklosti. Odločitev svetovalne delavke v vrtcu, da dela iz perspektive moči, je nujna strokovna odločitev (Čačinovič Vogrinčič, 2020: 49-50).

Socialne delavke vzgojiteljicam in njihovim pomočnicam krepijo moč z usmeritvami za delo v oddelku, predajajo jim novo znanje, se z njimi pogovarjajo, spodbujajo jih k samorefleksiji, predlagajo različne načine ravnanja in skupaj z njimi načrtujejo, kako se bodo rešile problema. V pomoč so jim tudi pri komunikaciji s starši, ki ne zmorejo ali ne želijo sodelovati.

Socialne delavke prispevajo h krepitvi moči staršev v obliki predajanja znanja o razvojnih značilnostih njihovega otroka, spodbujajo jih in usmerjajo, kako ravnati z otrokom, ki ima različne primanjkljaje in odstopanja.

S pomočjo dela na skupinski dinamiki, s prebiranjem terapevtskih pravljic, s pristopom ustvarjalnosti, z vključevanjem v igro takrat, ko otrok potrebuje pomoč, socialne delavke krepijo moč otrokom. Uporabo perspektive moči v sodelovanju z otroki vidim tudi v uvajalnem obdobju. Poleg tega da vzgojiteljice in njihove pomočnice, svetovalne delavke ustvarjajo

pogoje, da se otrok počuti varnega in sprejetega, tudi raziskujejo, kaj jih zanima in krepijo njegova močna področja. S tem otroci pridobijo pozitivne izkušnje v vrtcu.

1.3.1.6 Ravnanje s sedanjostjo

Vries sedanjost opredeli kot edini čas, ki ga imamo na voljo, da vzpostavimo odnos in delo v njem. V projektih pomoči je sedanjost najdragocenejši delovni čas. V socialnodelovnih pogovorih v vrtcu varujemo čas, da se pogovor zgodi, razvije in konča tako, da ga je mogoče nadaljevati. Velikokrat se zgodi, da svetovalne delavke v pogovoru zaidejo v preteklost ali prihodnost. Ko starš, otrok, vzgojiteljica ali njena pomočnica idr. pripoveduje o preteklosti, je pomembno, da se jim svetovalna delavka pridruži, da jo zanimajo njihove izjeme in dobre izkušnje iz preteklosti. (Čačinovič Vogrinčič, 2020: 50-51).

Pri delu z otroki in njihovimi starši se mi je zdelo ključnega pomena to, da sem se jim pridružila tukaj in zdaj in tam, kjer je družina v tistem trenutku bila. Posebno pozornost pri uporabi tega koncepta sem namenjala v uvajalnem obdobju otrok v vrtec. Tako otroci kot tudi njihovi starši so v tem obdobju doživljali različne stiske. Moja naloga je bila, da sem otroke potolažila na načine, ki so bili v tistem trenutku primerni, z različnimi pristopi krepila moč otrok, starše pomirila tako, da sem razumela njihovo stisko in krepila njihovo moč.

1.3.1.7 Znanje za ravnanje

Znanje za ravnanje je znanje, ki ga podelimo z ljudmi in ga skupaj z njimi uporabljamo v delovnem odnosu. Čačinovič Vogrinčič v svoji interpretaciji koncept razdeli na dva sklopa. Prvi sklop obsega uporabo jezika socialnega dela v svetovalni službi vrtca ter pridruževanje jeziku uporabnika. Svetovalna delavka v vrtcu je tista, ki vzpostavi proces socialnega dela. V drugem sklopu svetovalna delavka v vrtcu ravna s strokovnim znanjem in vednostjo, saj ima psihološka, sociološka, socialnopolitična in pravna znanja, ki so pomembna v procesu pomoči. Pomembna naloga je, da svetovalna delavka podeli in prevaja strokovna znanja tako, da jih otroci, starši, vzgojiteljice in njihove pomočnice idr. lahko razumejo (Čačinovič Vogrinčič, 2020: 51-52).

Mlinarič (2017: 47) opiše primer iz prakse, v katere prepoznamo koncept znanje za ravnanje v vrtcu: *»Socialna delavka zna podati strokovno znanje uporabnikom in tako omogoči prevajanje v osebni oziroma lokalni jezik in nazaj v jezik stroke. Svetovalno delo izhaja predvsem iz perspektive moči otrok, ki jih obravnavamo kot enakovredne sogovornike in jim prevajamo*

socialno delo tako, da ga bodo razumeli, se pravi, da prilagodimo pogovor uporabniku, s katerim smo tisti hip v stiku.«

Svetovalna delavka za svoje konkretno delo v svetovalni službi vrtca potrebuje različna znanja in spretnosti za individualno delo z otroki. Znanja, ki jih potrebuje so znanje o razvoju otroka, poznavanje vzgojno-izobraževalnega sistema, izurjena mora biti za načrtovanje in didaktično vodenje učnega in vzgojno-izobraževalnega procesa, znati mora delati z različnimi skupinami otrok, vzgojiteljic in njihovih pomočnic ter staršev (ibid. 41-42).

1.3.2 Izvirni delovni projekt pomoči

V delovnem odnosu se soustvarja izvirni delovni projekt pomoči. V svetovalni službi vrtca izvirni delovni projekt pomoči vključuje delo z otrokom, družino, vzgojiteljicami in njihovimi pomočnicami idr. na prvi in drugi ravni. Naloge na prvi ravni so skrbno zbiranje instrumentalnih definicij staršev, vzgojiteljic in njihovih pomočnic idr., ki govorijo o ustreznih rešitvah in mobilizaciji virov zanje. Na drugi ravni kot nalogo opredelimo skrbno raziskovanje za razvidnost, ozaveščenost in ubesedenje sprememb. V izvirni delovni projekt zapišemo proces reševanja skupaj z otrokom, družino, vzgojiteljico in njeno pomočnico idr. Gre za konkretne korake, ki udejanjajo dogovore, sprejete v delovnem odnosu. Pozorno moramo spremljati in ubesediti vsako spremembo. Pomembno je proslavljanje vsakega uspeha na poti. Določanje želenega izida in načrtovanje konca je pomemben element vsakega projekta. Projekt se konča, ko otrok oziroma družina zmoreta sama, ko se razvije kompetentnost ter se prepozna kot nova zgodba (Čačinovič Vogrinčič, 2020: 53-55).

Mlinarič (2017: 48) ugotavlja, da so protokoli v vrtcu bolj dodelani, ker se navezujejo na določen dogodek ali vedenjska odstopanja pri otroku, vendar zato ne vsebujejo nič manj večstranskega sodelovanja in nič manj ne ustvarjajo novih možnosti za uspeh

1.3.3 Koncept soustvarjanja

Koncept soustvarjanja definira tako odnos kot proces pomoči. Odnos se vzpostavi in razvija med svetovalno delavko v vrtcu, ki je spoštljiva in odgovorna zaveznica, in starši, vzgojiteljice idr., ki so strokovnjaki na podlagi osebnih izkušenj. Vsi udeleženi v rešitvi (otroci, starši, vzgojiteljice idr.) vzpostavljajo in varujejo procese raziskovanja in udeleženosti v želenih izidih. Pozornost je na procesu, v katerem vsak udeleženec prispeva instrumentalno definicijo problema in s tem svoj delež (Čačinovič Vogrinčič, 2020:37).

Naloga svetovalne delavke v vrtcu je, da soustvari proces pomoč, v katerem bodo vsi udeleženi, torej starši in vzgojitelji, raziskovali svoj delež v rešitvi. (Čačinovič Vogrinčič et al., 1999, v Mlinarič, 2017)

Koncept soustvarjanja je za svetovalno delo v vrtcu izjemno pomemben. Svetovalni delavci s starši soustvarjajo rešitve na način, pri katerem nihče izmed njih nima zadnje besede in je tudi ne potrebuje. V skupino svetovalni delavci vstopajo neobremenjeno, ker vedo, da nimajo rešitve, saj jo bodo raziskovali, ustvarjali skupaj s starši in vzgojiteljicama. Pri konceptu soustvarjanja je pomembno, da nihče nima prav in se nihče ne moti. Otrok, vzgojiteljici, starši, ravnateljica so pomembni, ker ustvarjajo odnos sodelovanja in izmenjave izkušenj. Soustvarjanje učenja v pogovoru omogoča premik od običajne predaje znanja svetovalne delavke vzgojiteljici ali vzgojiteljice otrokom in nazaj k izkušnji, da je znanje skupna in soustvarjena last (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2013).

1.3.4 Jezik socialnega dela

»Jezik socialnega dela je pomemben, ker ubesedi posebnosti procesov pomoči in sam koncept pomoči socialnega dela tako, da opiše ravnanje« (Čačinovič Vogrinčič, 2020:37). Jezik socialnega dela ima to posebnost, da ga je mogoče podeliti z uporabnikom na način souporabe jezika v procesih sodelovanja.

Jezik svetovalnih delavk je pomemben. Pri svojem delu svetovalne delavke sogovornikom postavijo vprašanje, kako se spopasti s problemom, kaj bi se moralo zgoditi, da bi se problem rešil in kdaj v preteklosti do problema ni prišlo, oziroma so se s problemom uspešno soočili. Pomembno je, da svetovalna delavka pri svojem delu zna podati svoje strokovno znanje in s tem uporablja koncept znanje za ravnanje. Znanje predaja na način, da omogoči prevajanje v osebni oziroma lokalni jezik in nazaj v jezik stroke (Mlinarič, 2017: 46).

»Jezik socialnega dela je jezik sprememb, ki nas usmerjajo v raziskovanje sedanjosti in soustvarjanje prihodnosti« (Čačinovič Vogrinčič, 2020:38). To pomeni, da jezik socialnega dela raziskuje želene izide in da je pozornost usmerjena k novim rešitvam. Jezik socialnega dela zazna in ubesedi vsako spremembo tako, da postane vidna in uporabna.
Svetovalna delavka v svetovalnem odnosu s starši, vzgojiteljicami in njihovimi pomočnicami ter otroki v njim primernem jeziku ubesedi spremembo, da je uporabna in vidna vsem udeleženim.

»Jezik socialnega dela je jezik spoštljivih in odgovornih zaveznikov v procesih pomoči« (Čačinovič Vogrinčič, 2020:38). Jezik socialnega dela je spoštljiv, pozitiven, varuje edinstvenost in dostojanstvo človeka. Ne obsoja, ne ocenjuje, ne stigmatizira, ne poučuje, ne razvrednoti. V jeziku socialnega dela je uporabnik strokovnjak na podlagi osebnih izkušenj, udeleženi v problemu in rešitvi, sogovornik, sopotnik, sodelavec. Socialna delavka skrbno izbira besede, da ne bi sogovornika ranila, ponižala. Uporaba slabšalnih oznak je nedopustna. Uporabniku se socialna delavka pridruži v jeziku socialnega dela, da bi uporabila njegov jezik in da bi skupaj soustvarila skupnega v vsakokratnem izvirnem delovnem projektu pomoči (Čačinovič Vogrinčič, 2020:38-39).
Socialna delavka v vrtcu otrok, staršev, vzgojiteljic in njihovih pomočnic, vodstva idr. ne podcenjuje, ne obsoja, se iz njih ne norčuje, jih ne razvrednoti. Posebno je pozornost namenja ranljivejšim sogovornikov in pri tem še posebno pazi, da izbira besede, ki jih ne bodo še dodatno ranile in ponižale. Pridruži se otrokom, staršem, vodstvu, vzgojiteljicam in njihovim pomočnicam, zunanjim sodelavcem v njihovem jeziku.

»Jezik socialnega dela govori iz perspektive moči« (Čačinovič Vogrinčič, 2020:38). Jezik socialnega dela nam omogoča, da pri raziskovanju lastne kompetentnosti, virov moči, talentov, poguma in lastnega deleža v soustvarjalnem procesu, nihče ne ostane brez besed. Iz perspektive moči sprašujemo po želenih razpletih, dobrih izidih, sanjah, po opori v družini, na delu in v skupnosti, po dobrih izkušnjah iz preteklosti. Pomembno je, da najprej raziščemo kaj človek zna, kaj so njegove odlike, kako jih on razume (Čačinovič Vogrinčič, 2020: 39).

V vrtcu svetovalno delo izhaja iz perspektive moči otrok, ki jih obravnavamo kot enakovredne sogovornike. Otrokom socialno delo prevajamo tako, da ga bodo razumeli. Pomembno je, da pogovor prilagodimo vsakokratnemu sogovorniku. Značilnost socialnodelovnih pogovorov v vrtcu je, da so starši, vzgojiteljice in njihove pomočnice idr. iz takšnega pogovora pripravljeni priti drugačni, z novimi pogledi in so pripravljeni povedati to kar mislijo. V pogovorih je pomembno sendvič sporočilo, pri katerem najprej povemo pozitivne stvari, nato povemo kaj je problem in na koncu povemo, kdaj kaj dobro dela in je uspešen (Mlinarič, 2017: 46-47).

V vrtcu svetovalna delavka uporablja jezik iz perspektive moči, ko pri otroku išče talente, tisto, v čemer je dober, kjer je uspešen, kar rad počne, vrstnike, s katerimi se rad druži, išče, kaj mu pomaga v stiski, kdo ga potolaži, izjeme v preteklosti idr.

»Uporaba jezika socialnega dela v sodelovanju z drugimi strokami omogoči, da jasno opredelimo in poimenujemo posebnosti in delež socialnega dela v skupnih projektih« (Čačinovič Vogrinčič, 2020:40).

V dialogu z drugimi strokovnjaki, svetovalna delavka v vrtcu potrebuje jezik socialnega dela. Z njim opisuje posebnosti socialnodelovnega ravnanja. Delo svetovalnih delavk znotraj nove paradigme je razumevanje procesov pomoči in definicije pomoči. Pri tem svetovalna delavka v vrtcu potrebuje njihovo sodelovanje, ki temelji na konceptu soustvarjanja. Sodelovanje s sogovorniki, ki delujejo v drugih poklicih pomoči, je pomembno, saj vpliva na učinkovitost socialnega dela.

1.3.5 Spretnosti socialnega dela

Spretnosti v socialnem delu so tehnična osnova svetovalne delavke v vrtcu, saj jo usposobijo za delo. Poznamo številne in raznovrstne spretnosti socialnega dela. Zato je iluzorno pričakovati, da bodo svetovalne delavke v vrtcu izvrstno usposobljene v vseh spretnostih. Nekatere se bolj izurijo v tehnikah svetovanja, druge v tehnikah zagovorništva, tretje v organizacijskih spretnostih in nekatere v spretnosti zagotavljanja storitev. V nadaljevanju bom opisala spretnosti, ki jih Flaker (2003: 20-21) predstavlja kot nujne za socialno delo.

1.3.5.1 Pogovarjanje

Čačinovič Vogrinčič (2020: 59-60) pravi, da v pogovorih raziščemo in sooblikujemo rešitve ali dobre izide. Svetovalne delavke potrebujejo znanje, da vzpostavijo odprt prostor za pogovor, ki je socialnodelovni. V pogovoru vzpostavljajo delovni odnos in govorijo jezik socialnega dala, ki zagotavlja instrumentalno definicijo problema in skupno raziskovanje možnih rešitev. Pogovor označuje kot dragocen prostor v sedanjosti, kjer so soustvarjanje s starši, vzgojiteljicami in njihovimi pomočnicami, idr. zgodi in doživi.

Nujne spretnosti pogovarjanja, ki jih opredeli Flaker (2003:21), so vodenje pogovora; aktivno in empatično poslušanje; raziskovanje, reflektiranje in problematiziranje; razvijanje novosti in novih interpretacij; sklepanje dogovorov, ustvarjanje rešitev in konkretnih dejanj.

Pri vodenju pogovora je pomembno vedeti, kje v pogovoru se nahajamo, kdaj je treba pogovor povzeti, kdaj se s sogovornikom soočiti, kdaj klepetati ali kdaj priti do sklepov. Spretnost aktivnega poslušanja paradoksno pomeni, da se svetovalna delavka izogne svojim mislim. S

pomočjo empatije se lahko vživijo v določeno situacijo otroka, starša, vzgojiteljice ali njene pomočnice idr.
Refleksija je preprosta povratna informacija, je tudi zrenje povezav, celot in delov. Pri problematiziranju v svetovalni službi vrtca je poudarek na preoblikovanju samoumevnosti konkretnega življenja v predmet razgovora in dialoga, ki ga ima svetovalna delavka s sogovorniki. Je tudi vzpostavljanje kritične zavesti in pripravljenosti delovanja.

1.3.5.2 Pogajanje

Tema pogovorov v socialnem delu so pogosto pogajanja o osebni, družinski in skupnostni blaginji. Socialne delavke, delavci so aktivna priča pogajanja med ljudmi, med ljudmi in predstavniki organizacij in države. Pri pogajanju so potrebne pristranskost, vztrajnost, spretnosti reševanja konfliktov, asertivnost in retorične spretnosti. Pomembno je, da v pogajanju oblikujejo argumente, stališča, izrazijo interese, prepričajo sogovornike, so vztrajni, iščejo sinteze in so pripravljeni na kompromise. Izogibati se morajo vlogi razsodnika in jo nadomestiti z vlogo tistega, ki omogoči pogajanja in dogovore prisotnih (Flaker, 2003: 22-23).

V socialnem delu je pogajanje eden izmed možnih načinov iskanja rešitev. *»Socialna delavka je v stiku z dvema ali več udeleženci v problemu in se z njimi pogaja o problemu. Glavni cilj pogajanja je sprememba disfunkcionalnega sistema v funkcionalnega.«* (Miloševič Arnold, Poštrak, 2003:118). Svetovalna delavka se pri svojem delu v svetovalni službi vrtca pogaja z vodstvom vrtca, vzgojiteljicami in njihovimi pomočnicami, s starši, zunanjimi strokovnjaki. Namen pogajanja je delo v korist otrok, lahko pa tudi v korist staršev ali zaposlenih.

1.3.5.3 Zapisovanje in poročanje

Zapisovanje in pripovedovanje zgodb, ki jih svetovalne delavke v vrtcu slišijo, doživijo, ter njihova konstrukcija na podlagi opaženega so nujni pri delu v svetovalni službi vrtca. Pri tem so potrebne osnovne spretnosti opisovanja otrok, situacij in dogodkov; izdelava zapisnikov, zaznamkov, poročil, ocen, profilov, načrtov, projektov; pisanje operativnih načrtov. Pri pisanju v socialnem delu je pomembno kompleksno opisovanje življenjskih okoliščin, izogibanje moraliziranju in iskanju pomenov, poudarjanje razlage akterjev in pogleda neobremenjenega opazovalca. Dobro je, da se svetovalna delavka v vrtcu pri pisanju izogiba poudarkom značaja otroka, tragične usode in psihološkemu označevanju (Flaker, 2003: 22-23).

Svetovalna delavka si po vsakem sodelovanju z otrokom naredi zapis svojih opažanj, vodi individualne delovne projekte pomoči, torej načrtovanje in evalvacijo, zapisuje si uradne zaznamke pogovorov s starši, zapisnike timskih sestankov, pisanja poročil o otrocih idr.

1.3.5.4 Organizacijske spretnosti

Svetovalna delavka potrebuje spretnosti, kot so vodenje in sodelovanje v timih; načrtovanje projektov in dela; skupinska dinamika; organizacija in vrednotenje strokovne pomoči; povezovanje in koordiniranje. Timsko delo v svetovalni službi vrtca temelji na enakopravnem sodelovanju vseh članov. Svetovalne delavke sodelujejo v interdisciplinarnih timih (Flaker, 2003: 25-26).

V svetovalni službi vrtca svetovalna delavka potrebuje organizacijske spretnosti, saj je njeno delo široko zastavljeno. Pogosto je njena naloga, da organizira sestanke za starše otrok s posebnimi potrebami. V individualni delovni projekt pomoči so vključeni starši, vzgojiteljice in njihove pomočnice, nosilci dodatne strokovne pomoči in včasih tudi strokovni delavci drugih zunanjih ustanov.

1.3.5.5 Spretnosti profesionalne discipline

Med klasične spretnosti, ki jih pri svojem delu v svetovalni službi vrtca potrebuje svetovalna delavka so spretnosti strokovne discipline, ki so točnost, spoštljivost, dostopnost, zanesljivost (upoštevanje dogovorov), poklicna molčečnost, varovanje podatkov, jasno sprejemanje odgovornosti.

Na podlagi vrednot in načel socialnega dela mora svetovalna delavka v vrtcu nujno upoštevati naslednja etična pravila in ji dosledno izvajati: zavezanost dobrobiti otrok; refleksivnost in kritičnost; ustvarjanje enakopravnega, partnerskega odnosa in sodelovanje s sogovorniki; poznavanje lastnih vrednot, predsodkov, sposobnosti, meja; ne dvomiti v besede sogovornikov; jasnost in pogajanje o mandatu; nenehen dialog med doktrino in izkušnjami ter soočanjem konceptov in prakse; jasno sporočanje z lastnimi stiskami (Flaker, 2003: 25-26).

1.3.5.6 Spretnosti izogibanja pastem strokovnjaštva

Naštela bom pasti strokovnjaštva, s katerimi se svetovalna delavka v vrtcu lahko sreča pri svojem delu. To so pigmalionski kompleks, sindrom pomaganja, žargon, mistificiranje stroke, stigmatizacija uporabnikov, samoumevnost ureditve, zloraba moči, izogibanje odgovornosti, strokovne koalicije, ki večajo nemoč ljudi, ki storitve uporabljajo.

Pri pigmalionskem kompleksu je pomembno, da se svetovalna delavka zaveda, da ni osrednja oseba v življenju otrok, staršev, vzgojiteljic in njihovih pomočnic idr. (Flaker 2003: 27)

1.3.5.7 Humor

Kot zaželeno spretnost Flaker (2003: 28) opredeli tudi humor, saj le-ta omogoča distanco, ustvarjalnost, miselne obrate, netragično problematizacijo in učenje na napakah.

Humor je zagotovo eden izmed načinov, kako v odnos privabiti otroke, vzgojiteljice in njihove pomočnice, tudi starše in vodstvo. S pomočjo humorja se razelektri ozračje in na problem lahko sogovornik pogleda z drugega zornega kota.

1.4 PRISPEVEK SOCIALNEGA DELA V SVETOVALNI SLUŽBI VRTCA

V tem poglavju se bom osredotočila na prispevek socialnega dela s svetovalnim delom v vrtcu. Čačinovič Vogrinčič (2001/02: 33-34) pojasnjuje svetovanje kot instrumentalno definiranje problema in osebno vodenje k rešitvam hkrati. Tu lahko sta prepoznamo dva elementa delovnega odnosa. V nadaljevanju tudi sama dodaja, da svetovanje temelji na delovnem odnosu, na dogovoru o svetovalnem oziroma delovnem odnosu in zato pomeni skupno raziskovanje. Predmet socialnega dela, ki je hkrati prepoznan tudi v svetovalnem odnosu, je iskanje in razvijanje rešitev za kompleksne socialne probleme.

UPORABA ELEMENTOV DELOVNEGA ODNOSA V INDIVIDUALNEM DELOVNEM PROJEKTU POMOČI

Prakso sem na podiplomskem študiju opravljala v svetovalni službi enega izmed vrtcev v Sloveniji. Za to področje sem se odločila zaradi svojega zanimanja in želje, da bi nekoč svoje delo opravljala v svetovalni službi vrtca. Vključena sem bila v sodelovanje z dvema dečkoma, ki ju bom imenovala deček 1 (20 mesecev) in deček 2 (3 leta) ter njunima družinama. Spoznala sem tudi delo, ki se navezuje na vpise otrok v vrtec, odlog šolanja, šolanje otrok s prilagojenim programom in seznanjanje s postopkom oddaje zahtevka za uvedbo postopka usmerjanja otroka.

MOJA AKTIVNA VLOGA V INDIVIDUALNEM DELOVNEM PROJEKTU POMOČI

Moja aktivna vloga v procesu sodelovanja z družino 1 je bila ta, da sem vsakodnevno komunicirala z dečkom 1 in njegovo družino. V uvajalnem obdobju sem navezovala osebni stik

z njim, njegovo mamo in babico. Dečka sem pomirila, ko je začutil stisko, se z njim igrala, ga spodbujala, da se je prišel pocrkljat, mu pomagala pri hranjenju, bila ob njem, da je lažje zaspal, ugotavljala kaj zmore in iskala njegove vire moči. Mamici sem predajala informacije o tem, kako je deček 1 preživel dan v vrtcu in krepila njegovo pozitivno odzivanje pri uvajanju v vrtec. Babici sem bila v pomoč, ko je prišla ponj. Vsakodnevno sem babico z dečkom spremljala v garderobo, da je našla njegove stvari in jo usmerjala proti izhodu iz vrtca. Sporočala sem ji, kako je deček preživel dan v vrtcu. Deček se je po začetni stiski pri uvajanju na vrtec kar hitro navadil in z veseljem začel prihajati. Ključno pri tem, da se je uspešno prilagodil na vrtec, je bilo, da se je počutil varnega in sprejetega. Vrtec je od konca oktobra do konca januarja zaradi epidemioloških ukrepov deloval samo za nujne primere. Deček 1 je po vrnitvi nazaj v vrtec, potreboval še nekoliko več moje bližine, kot jo je potreboval v uvajalnem obdobju. Najin pogovor se je tekom dneva ponavljal. Spraševal me je, kje so mami, ati in babi. Odgovarjala sem mu, da sta mami in ati v službi, babi pa zanj kuha kosilo ipd. Vprašam ga, kje je on? Deček odgovori, da je v vrtcu. Povem mu, da je prišel k nama z vzgojiteljico K, da se bo imel fino, igral se bo s prijatelji, plesali bomo, peli, se crkljala, smejali ipd. Deček je po počitku odhajal domov kasneje, kot je bil vajen doslej. Zato je takrat občutil najintenzivnejšo stiskov celotnem dnevu. Preusmerjala sem ga, ga spodbujala, da je gledal knjige, se igral s prijatelji, ga vključevala v rutino po počitku, bil je moj pomočnik. Navadil se je, ko se je ponovno počutil varnega in sprejetega v skupini. Deček 1 je napredoval iz meseca v mesec, postajal samostojnejši, naučil se je igranja z Lego kockami in avtomobili. Navodila, ki jih je dobil, je razumel in jih upošteval.

VODENJE POGOVORA Z UDELEŽENIMI V INDIVIDUALNEMU PROJEKTU POMOČI

Prvi pogovor z družino dečka 2 je potekal tako, da sem vsakega izmed udeleženih povabila, da je predstavil svoje mnenje o dečku. Skupaj smo ugotovili, da bi bilo pomembno, da deček 2 usvoji dnevno rutino v vrtcu, da bi s komunikacijo pokazal, da nekaj (še) želi. Kot želeni izid smo si zastavili tudi spodbujanje dečka k vzpostavljanju očesnega kontakta. Zastavljeni cilji so bili, da deček po svojih zmožnostih usvoji dnevno rutino v vrtcu, da bi lahko izražal osnovne želje, kot na primer kaj (še) želi, spodbujali bomo njegovo pozornosti, da bo lažje sledil dejavnostim. Dogovorili smo se, da bomo vsi, tako v vrtcu kot doma, dečka 2, ko bo na primer pri kosilu še želel jesti, spodbujali k uporabi kretnje za še. Njegovo samostojnost bomo spodbujali s stavki kot na primer ″Sam si pojdi umit roke.″ S pomočjo kretnje za poslušanje (jo

je spoznal na delovni terapiji) bomo vzpostavljali pozornost poslušanja. Po vzpostavitvi očesnega stika mu bomo dali želeni predmet. S svetovalno delavko sva izdelali didaktični pripomoček, ki bo dečku v pomoč pri usvajanju dnevne rutine.

Dogovore, ki smo jih sklenili na tem srečanju, smo vsi upoštevali, dečka 2 smo spodbujali k dlje časa trajajoči pozornosti in k vzpostavljanju očesnega stika z nami. Pri dečku se je začel kazati napredek, večkrat je vzpostavljal očesni stik in imel dlje časa trajajočo pozornost.

VZPOSTAVLJANJE DELOVNEGA ODNOSA

Vzpostavljanje delovnega odnosa z družino1 je potekalo ob vključitvi enoletnega dečka v vrtčevsko skupino. Na prvem srečanju sva z vzgojiteljico K mamo povabili k sodelovanju. Dogovor o sodelovanju je vseboval dogovor o poteku uvajanja dečka 1 v vrtec. V praktično delo sem vstopila, ko je deček vstopil v vrtec. Vsakodnevno sem komunicirala z njim in njegovo družino. V uvajalnem obdobju sem navezovala osebni stik z njim, njegovo mamo in babico. Moja vloga pri sodelovanju z družino je bila vloga spoštljive in odgovorne zaveznice, na katero se družina lahko zanese in s katero bomo skupaj delali na uresničevanju želenih izidov.

Z dečkom 2 sem vzpostavila prvi stik s pomočjo igre z balonom. Temu lahko rečem vzpostavljanje delovnega odnosa. Ustvarjala sem pogoje za varen prostor in stabilnost. Prvi pogovor z njegovimi s starši sem vodila ob pomoči mentorice na praksi. Sklenili smo dogovor o sodelovanju v individualnem delovnem projektu pomoči za dečka 2. Dogovor o sodelovanju je bil sklenjen med mano, dečkovimi starši, vzgojiteljico in svetovalno delavko. Vseboval je tudi časovno opredelitev sestanka in način dela tistega dne.

INSTRUMENTALNA DEFINICIJA PROBLEMA IN SOUSTVARJANJE REŠITEV

Začetna instrumentalna definicija problema pri dečku 1 je bila, da je motorično bolj okoren in manj spreten. Za doseganje mejnikov v razvoju bo na tem področju potreboval spodbude in motivacijo. Ugotovljen je bil tudi počasen gibalni razvoj in zaostanek v celostnem razvoju in igri. Tekom celotnega procesa sodelovanja so se razvijale delovne teme, ki so bile namenjene spodbujanju dečka 1 pri gibalnem razvoju. Večji poudarek smo dali razvijanju koordinacije in skladnosti gibanja. Omogočali smo mu čim več sproščenega izvajanja naravnih oblik gibanja in razvijanja finomotorike. Naslednji dve temi, ki sta se odpirali, sta bili dečkova samostojnost pri vsakodnevnih opravilih in socialno učenje. Glavni poudarki pri prvi so bili preobuvanje ob manjši pomoči in posnemanju aktivnosti, hranjenje s priborom ob manjši pomoči ter

spodbujanje k različnim dejavnostim ob pomoči. Vse to je dosegel. Pri njem smo z vzgojiteljico in svetovalno delavko opazile potrebo po vključevanju v različne igre po navodilih in prosti izbiri ter potrebo po vključevanju v ustvarjanje z različnimi tehnikami in materiali.

Instrumentalna definicija problema pri dečku 2 je bila, da ima težave pri razumevanju in udejanjanju osnovnih navodil, da je pri gibanju nestabilen in okoren, da nima razvitega govora in da sta pozornost ter vztrajnost pri igri kratkotrajni. Delovne teme, ki so se še razvijale v procesu sodelovanja, so bile dečkovo odzivanje na uporabo kretenj, spodbujanje k vzpostavljanju očesnega kontakta, spodbujanje k odzivanju na različne zvoke, poslušanje in sledenje navodilom ter navajanje na samostojno obuvanje in oblačenje.

KONCEPT PERSPEKTIVE MOČI

Koncept perspektive moči sem uporabila pri delu z obema dečkoma, pri komunikaciji z njunima družinama, pri pogovorih o njima s svetovalno delavko in z njunima vzgojiteljicama. Koncept perspektive moči je prispeval k krepitvi občutka o lastni vrednosti pri obeh dečkih in njunih starših ter pri babici dečka 1. Bila sem jim v pomoč pri iskanju virov moči, področij, ki so bila pri njih močna in k temu, da smo vsi udeleženi čutili varnost, zaupanje in medsebojno povezanost. Družine so zato imele občutek, da imajo moč in vpliv na želene cilje in izide. Viri moči družine dečka 1, ki sem jih prepoznala, so skrbnost mame, babica in gibanje v naravi.

Močno področje dečka 2 so bili glasba, igra z avtomobili, njegovi starši, vsi udeleženi v procesu podpore in pomoči. Viri moči njegove družine so bili motiviranost, skrbnost in iskanje mnogih načinov za pomoč dečku.

KONCEPT ETIKE UDELEŽENOSTI

V pogovoru z družino dečka 2 sem uporabila koncept etike udeleženosti. Koncept me je varoval v pogovoru pri tem, da so vsi prišli do besede, da so bili slišani in da so v proces vnesli svoj prispevek. Pridružila sem se jim tam, kjer so v tistem trenutku bili. Skupaj smo raziskovali njihove želje, potrebe in želene izide. Ključen v pogovorih z družino je bil dialog, ki se je vedno nadaljeval. Koncept etike udeleženosti je prispeval k načrtovanju, oblikovanju in izvedbi nalog. Prispevek njegovih staršev je bil deljenje pridobljenih izkušenj pri sporazumevanju z njim. Delila sta tudi znanje, ki sta ga pridobila pri logopedinji in delovni terapevtki. Prispevek vzgojiteljice je bil predstavitev nekaterih prilagoditev zanj v skupini (npr. na daljši sprehod s seboj vzamejo voziček, ker se pri hoji pogosto utrudi, moti ga, če je hrupno in ima kotiček,

kamor se lahko umakne, ipd.). Prispevek svetovalne delavke je bil načrt nudenja dodatne strokovne pomoči. Moj prispevek je bil krepitev moči oz. podpora staršema za delo z dečkom 2 v prihodnosti. Koncept etike udeleženosti pri sodelovanju z dečkom prepoznam pri tem, da je imel velikokrat možnost, da je izbral igro, katero se je želel igrati. Etika udeleženosti pri njunih starših je bila, da sta v pogovorih bila s strani svetovalne delavke, mene in vzgojiteljice slišana, upoštevali smo njuna mnenja in soustvarjali želene izide.
Pri dečku 1 sem koncept etike udeleženosti prepoznala pri pogovorih z mamico in babico o njegovem dnevu v vrtcu. Bili sta slišani. Dečka sem vključevala v svoje delo, da je bil moj pomočnik, ko je imel stisko po prihodu v vrtec.

DELO Z DRUŽINO NA DVEH RAVNEH

Delo z družino dečka 1 na prvi ravni– soustvarjanje konkretnih rešitev, je bilo uvajanje dečka v vrtec, pomoč babici, komuniciranje z mamico in babico, ustvarjanje pogojev za varnost in stabilnost, učenje igranja, navajanje na samostojnost. Dela na drugi ravni – večja razvidnost obstoječih in razvoj novih, bolj učinkovitih vzorcev družinske dinamike. Uspešni izidi dela na prvi ravni so, da se je deček navadil, da hodi v vrtec, da je postal samostojen pri hranjenju in oblačenju, da je razvil koordinacijo in skladnost gibanja. Bila sem jim v pomoč, ko sem spremljala babico v garderobo, s poročanjem o tem, kako je bil v vrtcu in z različnimi nasveti, za katere so me prosili.

Delo z dečkom 2 na prvi ravni je bilo ustvarjanje pogojev za varnost in stabilnost, spodbujanje dečka k vzpostavljanju očesnega stika, soustvarjanje ciljev skupaj z družino, vzgojiteljico, svetovalno delavko. Moje ravnanje je v življenje obeh družin prispevalo k temu, da sem jim krepila moč, jih spodbujala in delila komplimente.

Z družinama obeh dečkov smo na zadnjem pogovoru v tem šolskem letu proslavili napredek k uresničevanju želenih izidov.

Zase sem na praksi pridobila veliko znanja o tem, kako poteka delo v svetovalni službi vrtca. Ugotovila sem, da je svetovalno delo v vrtcu zelo široko zastavljeno. Ključna znanja, ki so potrebna za delo v svetovalni službi vrtca, so znanja o delu z družinami, o družinskih potekih, zakonodaja, znanja o zapisovanju in poročanju. Pomembno mi je bilo, da sem se pridružila dečkoma pri igri, saj ju je bilo igranja potrebno naučiti. Naučila sem se, kako pomembno je, da se sogovornikom pridružimo tam, kjer so, tja, kamor nas oni v pogovoru povabijo, da delamo

z njimi v okviru njihovih zmožnosti. Pri pogovorih se mi je zdelo pomembno, da sogovorniki iz pogovora odhajajo z občutkom večje lastne vrednosti, da nisem delovala kot ekspert, kot nekdo, ki ima rešitve za njihove težave, ampak kot nekdo, ki odstopi od te moči in skupaj z vsemi udeleženimi ustvarja dobre izide. Sklenitev dogovora o sodelovanju je dobra popotnica za predstavitev procesa dela. Tudi moje osebne lastnosti, kot so empatičnost, prilagodljivost, zanimanje za delo v svetovalni službi vrtca, so pripomogle k temu, da sem se na praksi naučila vse to, saj sem z zanimanjem spoznavala delo svetovalne delavke v vrtcu.

1.5 RAZVOJNO PSIHOLOŠKE TEORIJE

O razvojno psiholoških teorijah pišejo mnogi avtorji, ki razlagajo, zakaj se ljudje vedemo, tako kot se. Njihove ugotovitve izhajajo iz kliničnega dela in znanstvenih študij in predstavljajo skupek vzrokov in posledic vedenj. Naloga svetovalnih delavcev in drugih strokovnih delavcev v vrtcu je razumeti telesni in umski razvoj otrok. Za ta namen se opirajo na razvojne teorije (Ojsteršek, 2012: 7).

1.5.1 Psihoanalitične teorije

Psihoanalitične teorije obravnavajo razvoj človekove osebnosti. Temeljijo predvsem na razkrivanju in analizi nezavednih mehanizmov, strukturirajo vsakdanje življenje in doživljanje ljudi. Duševnost pojasnjujejo kot dinamično ravnovesje med zavednimi in nezavednimi težnjami, željami, motivi in potrebami (Babšek, 2009).

Dela Sigmunda Freuda predstavljajo pomemben temelj otroške psihologije. Njegova psihoanaliza je spodbudila obsežna raziskovanja na področju razvoja spolnosti in otrokove čustvenosti (Horvat in Magajna, 1987). Freud je v svojem kliničnem delu preučeval nezavedne motive in gibala človekovega obnašanja. Njegova teorija temelji na predpostavki nezavednih gonov, želja in drugih silnic, ki spodbujajo in usmerjajo ravnanje ljudi, največkrat v smislu, da se njihovega vpliva sploh ne zavedamo. Pri tem se lahko zgodi, da so gonski impulzi zaradi vpliva okolja potlačeni in če je bilo potlačevanje prekomerno, se razvijejo duševne motnje (Musek, 2005).

Znanje o prvih treh fazah Freudovega psihosocialnega razvoja je pomembno za svetovalno delo z otroki. V nadaljevanju pisanja bodo povzete po (Babšek, 2009).

1. Oralna faza (od rojstva do 1. leta)

V omenjeni fazi je poudarek na otrokovem sesanju in grizenju. Otroci so zadovoljni pri vseh dejavnostih, kjer lahko uporabljajo usta, saj so njihova erogena cona. Le-to jim vzbuja ugodje in prijetno počutje. Mati in otrok sta v tem obdobju med seboj odvisna in se dopolnjujeta.

2. Analna faza (od 2. do 3. leta)

V tej fazi je erogena cona anus. Otrok se osredotoča na izločanje in uči njegove kontrole. Ob uspešno izvedenem izločanju, otrok doživlja ugodje. Kadar svojo potrebo po izločanju uspešno nadzorovano izvede, je ponosen in zadovoljen. V tej fazi se pred otroka postavijo prve zapovedi in zahteve, zato se začne razvijati ego.

3. Falična faza (od 4. do 6. leta)

Erogena cona so spolni organi. Otrok se igra s svojimi spolnimi organi, pri tem doživlja ugodje, ki si ga ne razlaga erotično. Značilno za to fazo je, da otrok pokaže interes za razliko med spoloma, rojevanje, spolne organe. Pri dečkih se pojavi Ojdipov kompleks in pri deklicah Elektrin kompleks, ki izražata nagonsko navezanost na starša nasprotnega spola. Starš istega spola postane nezavedni rival otroku, a prave rivalitete zaradi bojazni, da bi bili kaznovani, ni (Musek, 2003).

V svoji teoriji psihosocialnega razvoja je Erik Erikson skušal povezati Freudovo teorijo psihoseksualnega razvoja z znanjem o otrokovem socialnem in telesnem razvoju. Poudarek njegove teorije je bil na razvoju jaza in identitete, ki poteka skozi osem stopenj psihosocialnega razvoja. Za delo v svetovalni službi vrtca je pomembno razumevanje prvih treh stopenj, ki bodo opredeljene v nadaljevanju (Kompare, 2001).

1. Bazično zaupanje nasproti bazičnemu nezaupanju (od rojstva do 1. leta)

Zaupanje lahko opredelimo kot sposobnost predvidevanja in zanašanja na vedenje sebe in drugih. V tej fazi je pomembno, da odrasli zadovoljujejo otrokove osnovne potrebe. V prvem letu starostu so pomemben organ usta in druga čutila za (gledanje, prijemanje, dotikanje). Razvoj otrokovega osnovnega zaupanja do sveta je odvisno od matere oziroma njene namestnice. Težave nastanejo v primeru, da se mati ne odziva na otrokove oralne potrebe, če mu ne nudi dovolj ljubezni ali ga čustveno zavrača. Takrat se bo razvilo bazično nezaupanje, ki se v prihodnosti lahko popravi v zaupanja vrednem okolju (Batistič Zorec, 2000).

Razvoj otrokovega občutka zaupanja se razvije, če so njegove fizične in psihološke potrebe po navezanosti, ljubezni, telesnemu stiku in udobju nenehno zadovoljene. Temeljno nezaupanje se razvija iz premajhne, nestalne in nedosledne skrbi za fizične potrebe otroka. Posledica takšnega odnosa je odklonilen in nezaupljiv odnos do ljudi. Uspešna razrešitev psihosocialne krize se kaže v občutku varnosti in zaupanja. Neuspešna razrešite se kaže v tesnobi, nezaupljivosti in pomanjkanju samozaupanja (Kompare idr., 2001).

Temeljni način delovanja ega na tej stopnji je sprejemanje. Z njegovo pomočjo si malček zagotavlja stvari, ki jih potrebuje, kot so na primer hrana, komuniciranje, raziskovanje okolja. Osrednja moč ega je upanje, ki ga otrok razvija, da mu omogoči zdržati zamudo pri zadovoljevanju potreb, soočanje s frustracijami in razvijanje optimizma do sebe ter okolja (Marjanovič Umek in Zupančič, Ur., 2009).

2. Avtonomija nasproti občutkom sramu in dvoma (od 1. do 4.leta)

V tem obdobju morajo biti starši potrpežljivi in otroka spodbujati k samostojnosti, ki sovpada z njegovimi miselnimi in telesnimi sposobnostmi. V drugem letu starostu malček začne z zadrževanjem in kontroliranjem ter pridobiva občutek samostojnosti. Vseskozi preizkuša nove stvari in se pri tem srečuje s prepovedmi in omejitvami. Pomembno je, da starši pri tem postavijo mejo in mu dajo vedeti, da ga bodo zaščitili pred prestopanjem teh meja. Prezahtevni starši pri malčku lahko povzročijo kompulzivno vedenje, občutek sramu in dvoma vase (Batistič Zorec, 2000).

Pomembno je, da se otroci naučijo doseči svoj prav in tudi to, da ugodijo močnejšemu. Malčkovo zaupanje v lastne sposobnosti pripelje do pričakovanega uspeha. Oviranje, kritike in pretirano zaščitništvo s strani odraslih do otroka prinesejo sledeče posledice. Pri malčku se sproži sram, meni, da drugi delajo bolje kot on in dvomi o svoji samostojnosti v življenju. Če so odrasli prezahtevni do otroka, mi vzamejo voljo in pogum za obvladovanje novih nalog. Otrok postane pretirano ubogljiv in odvisen ter poln dvomov o tem, če je nalogo dobro opravil ali ne (Kompare idr., 2001).

Temeljni način delovanja ega je zadrževanje in odstranjevanje, izločanje, zavračanje, odbijanje. Na tej stopnji malček razvija osrednjo moč, ki je volja (Marjanovič Umek in Zupančič, 2009). Uspešna razrešitev psihosocialne krize se kaže v zaupanju v svojo zmožnost nadzora lastnega

telesa in obvladovanja pravil. Neuspešna razrešitev se kaže v občutku nezmožnosti nadzora nad dogajanjem.

3. Iniciativnost nasproti občutkom krivde (od 4. do 6. leta)

V starostnem obdobju med 4. in 6. letom starosti se otroku povečajo jezikovne in motorične sposobnosti, njegova domišljija postaja bujna, postaja radoveden in iniciativen. Otrok pokaže zanimanje za razliko med spoloma, za spolne organe, zamišlja si sebe v vlogi odraslega, ki mu je eden od staršev rival v ljubezni do drugega starša nasprotnega spola. Njegovo spoznanje, da posesivnosti do očeta (deklice) ali matere (dečki) ne more doseči, ker je socialno prepovedana, privede do krize. Posledica spoznanja je ponotranjenje družbenih prepovedi oziroma nastanek superega. Otrok v tem starostnem obdobju zmore kanalizirati svoje impulze v socialno sprejemljive aktivnosti. Pomembno je, da starši otroka ob tem podpirajo, saj s tem pripomorejo, da se otrok znebi občutkov krivde, ki mu jih povzročajo seksualni impulzi (Batistič Zorec, 2000).

Otrok v tem starostnem obdobju začne postavljati prve načrte in jih skuša tudi uresničiti. Njegove želje so marsikdaj neuresničljive, nerealne in nesprejemljive. Pri otroku se razvija notranji glas, ki ga usmerja in kaznuje. Nastane konflikt zaradi otrokove želje in občutka krivde zaradi nezaželenih posledic. Pomembno je, da se otroci naučijo postavljanja ciljev brez strahu in občutkov krivde, saj so usklajeni z realnostjo in zahtevami okolja. Zaupanje vase je rezultat uspešne razrešitve psihosocialne krize, občutek krivde in pomanjkanje želje po uveljavljanju lastnih zamisli pa sta rezultat neuspešne razrešitve (Kompare idr., 2001).

Na tej stopnji je temeljni način delovanja ega prodornost, ki zajema radovednost, tekmovalnost, telesno in besedno napadalnost, gibanje, postavljanje in doseganje ciljev, usvajanje prostora ter imaginativnost. Pri otroku se razvija osrednja moč ega, in sicer namernost. To je sposobnost postavljanja in sledenja realnim, socialno sprejemljivim, smiselnim in vrednim ciljem (Marjanovič Umek in Zupančič, 2009).

1.5.2 Vedenjske teorije

Pavlovo klasično pogojevanje je enostavna vrsta učenja, pri katerem se naučimo neobičajnih in avtomatiziranih odzivov na nevtralne dražljaje, ker sta bila neki odziv in neki dražljaj večkrat povezana. Pojavi, ki se pojavijo pri klasičnem pogojevanju, so ugašanje, spontana utrditev, generalizacija, diferenciacija in pogojni odziv višjega reda (Kompare idr., 2001).

Ugašane je slabljenje in prenehanje pogojnega odziva, če ga ne utrjujemo več z brezpogojnim dražljajem.
Značilnost spontane utrditve je, da se kljub ugasnitvi pogojnega odziva le ta spet pojavi sam od sebe, ne da bi vmes potekalo ponovno učenje. Generalizacija je pojav, ko s pogojnim odzivom reagiramo tudi na dražljaje, ki so podobni pogojnemu dražljaju. Pri diferenciaciji je pomembno razlikovanje pogojnega dražljaja od podobnih, ki nastanejo, če dosledno utrjujemo en sam določen dražljaj, preostale podobne pa ne. Iz utrjenega pogojnega odziva se razvijejo pogojni odzivi višjega reda.

Watson je zagovarjal, da lahko kateregakoli otroka brez večjih problemov vzgojimo v učitelja, vojaka, zdravnika itd., a le z uporabo pravih načinov učenja in pogojevanja.

Burrhus F. Skinner je v svoji teoriji uporabljal besedno zvezo vedenje osebnosti, tako da so vedenjske teorije osebnosti v bistvu teorije našega vedenja in se ukvarjajo z razlogi, ki vplivajo na naše vedenje (Babšek, 2009). Trdil je, da je za učenje vedenja bistvenega pomena ojačanje. Kar pomeni, da se tiste reakcije, ki so bile deležne pozitivnega ojačanja utrdijo. Opustijo se tiste reakcije, ki so bile deležne negativnega ojačanja (Batistič Zorec, 2000).
Po Skinnerju je instrumentalno pogojevanje učenje, pri katerem se spremeni verjetnost pojavljanja nekega vedenja glede na posledice, ki jih ima vedenje za organizem. Dražljaji so utrjevala, ki povečajo verjetnost pojavljanja nekega vedenja. Značilni pojavi za to vrsto pogojevanja so; diskriminacija, generalizacija, ugašanje in postopno izoblikovanje. Vedenje, ki je naučeno z negativnim utrjevanjem, je zelo odporno na ugašanje. Odpornejše je tisto vedenje, ki ni utrjevano pri vsakem poskusu, ampak občasno in nepredvidljivo.
Diskriminativni dražljaj je signal za določeno vedenje, ker naučenemu odzivu vedno sledi utrjevalo ali kazen. Primer je semafor.
Pomen generalizacije je v tem, da če se otrok nauči odziva na določen diskriminativni dražljaj se bo tako odzival tudi na podobne dražljaje. Vzorno vedenje nam pomaga, da v določeni situaciji nekaj dosežemo, le tega se bomo posluževali tudi v drugih podobnih situacijah (Kompare idr., 2001).

Bandura je zagovarjal, da se z modelnim učenjem naučimo novega vedenja le s pomočjo opazovanja modela, brez poskusov in vaj ter brez neposredne nagrade. Pomembno vlogo pri učenju imajo okolje in kognitivni procesi, saj posameznik pričakuje, da bo za določeno vedenje nagrajen (Kompare idr., 2001).

1.5.3 Kognitivne teorije

Piagetovo prepričanje je bilo, da gredo vsi otroci pri svojem kognitivnem razvoju skozi vrsto faz - razvojnih stopenj. V nadaljevanju bodo opisane tiste, ki so ujemajo s starostjo otrok v vrtcu.

1. Senzorno-motorična ali čutilno-gibalna faza (od 0 do—2 let)

Glavna otrokova naloga je organiziranje in interpretiranje informacij, ki jih dobiva s senzornimi (čutilnimi organi). Pri tem razvije motorično usklajenost oziroma učenje koordiniranja delovanja svojih mišic (Hayes in Orrelle, 1998).

V tej fazi je šest podstadijev.

— Diferenciacija refleksov (od 0 do1. meseca)

Otrok se rodi z refleksoma jokanje in sesanje. Sesalni refleks ga vodi pri iskanju predmetov za sesanje, z njim se nauči prepoznavati predmete in jih med seboj ločevati.

— Oblikovanje prvega akcijskega vzorca (od 1. do 4. meseca)

Otroku naključni gibi dajejo zanimive rezultate. Po določenem številu poskusov je zmožen obnoviti svoje sprva brezciljne gibe in tako ustvari ponovljiv akcijski vzorec. Otrok namerno odkriva novo vedenje in ga spet ponavlja. Akcijski vzorci so omejeni na otrokovo telo.

— Oblikovanje akcijskih vzorcev z zunanjim svetom (od 4. do 8. meseca)

Otrok v tej fazi vadi svoj refleks prijemanja in razvija usklajevanje oko-roka. Začne se plaziti in tako spoznava zunanji svet. Otrok odkrije povezavo med svojim gibom in gibanjem predmeta.

— Prilagajanje podobnih akcijskih vzorcev novim situacijam (od 12. do 18. meseca)

Otrok eksperimentira in tako odkriva nova sredstva za doseganje cilja. Otrokov prvi korak je bil tipanje, pozneje svoje ravnanje prilagodi tako, da doseže premik škatlice (Labinowicz,2010).

— Pojav mišljenja pred začetno dejavnostjo (od 18. do 24. meseca)

Za dosego rezultata otrokovo eksperimentiranje z objekti ni več potrebno, saj so objekti in akcije prisotni že v mišljenju kot predstave. Otrok v tem podstadiju zmore miselno manipulacijo, kombinira predstave in si izmisli novo akcijo. Če pri igri otrok ne doseže predmeta na visoki polici, pogleda naokoli in opazi stol, prinese ga k polici in doseže želeni predmet (Batistič Zorec, 2000).

2. Predoperacijska faza (od 2 do 7 let)

V tej fazi se razvija jezik in otrokova raba jezika kaže postopno zmanjševanje egocentrizma. Glavna naloga faze je, da otroka pripravi na kasnejše faze z namenom, da se otrok vse čas uči o svetu. Razvije se otrokova sposobnost decentriranja ali zavzemanja gledišča druge osebe. Otrok pri razmišljanju teži k osredotočanju na osrednji del problema, pri čemer spregleda druge dejavnike, ki pa so dejansko precej pomembni. Primer tega je pomanjkanje obrnljivosti. Otroci težko dojamejo, da je ena operacija zgolj obrat druge. Otrok se praviloma osredotoča na eno stran problema in ima težave pri tem, da jo obrne. Drugi primer centracije se pojavi kot nesposobnost dojemanja načela konservacije, da se predmet lahko spremeni po obliki in videzu, vendar še vedno ohrani maso ali količino (Hayes in Orrelle, 1998).

1.5.4 Humanistične teorije

Maslow je v svoji teoriji motivacije in samoaktualizacije poudarjal pomen motivacije, osebnosti in zadovoljevanja potreb. Po njegovi teoriji obstaja pet temeljnih potreb, ki so razporejene v piramidalnem vrstnem redu. Najprej morajo biti zadovoljene najnižje potrebe, da se višja potreba sploh lahko pojavi. Najnižje so fiziološke potrebe. Med njih štejemo potrebe po hrani, vodi, kisiku, počitku, spolnosti, gibanju itd. Na drugi ravni je potreba po varnosti. Kot tretja je opredeljena potreba po pripadanju in ljubezni, kar pomeni izražanje naklonjenosti, sprejemanje in izražanje ljubezni, zaupanje v druge itd. Na četrti ravni je potreba po ugledu in spoštovanju. Na peti ravni so kognitivne potrebe (potrebe po znanju, razumevanju, raziskovanju, radovednosti itd.). Šesta raven predstavlja estetske potrebe, kar so potrebe po lepoti, simetriji in umetnosti. Na sedmi ravni je samoaktualizacija, ki predstavlja potrebe po uresničitvi potencialov. Najvišja osma raven predstavlja transcendenco (Batistič Zorec, 2000).

Maslow je menil, da je pomemben vrstni red potreb. Med najbolj urgentne uvršča fiziološke potrebe. Dokler niso zadovoljene, se bo naše vedenje sukalo okrog njih. Ko je potreba zadovoljena, nas po njegovem mnenju ne zanima več in v ospredje stopijo druge potrebe (Musek, 2003).

Trdil je tudi, da je zadovoljevanje potreb v veliki meri odvisno tudi od okolja. Vsi imamo dane možnosti za razvoj, od okolja pa je odvisno ali se bomo razvili ali ne (Babšek, 2009).

1.5.5 Kontekstualistične teorije

Eden izmed avtorjev kontekstualističnih teorij je bil Vigotski. Govoril je o razvoju govora v štirih stopnjah, ki so opisane v nadaljevanju.

1. stopnja primitivnega govora

Na tej stopnji je govor povsem ločen od mišljenja. Značilno je za obdobje od rojstva do drugega leta starosti. Značilne za to stopnjo so neintelektualne govorne funkcije, ki so emocionalna (jok ob neprijetnih občutkih in čebljanje ob ugodju), socialna reakcija (glasovi in smeh ob prihodu osebe); prve besede (predstavljajo predmet ali otrokove želje). Emocionalna in socialna funkcija sta gradnika vezi med otrokom in staršem (Batistič Zorec, 2000).

2. Socialni govor

Simbolično funkcijo govora otrok odkrije okrog drugega leta starosti in se kaže v tem, da otrok pogosto sprašuje, da bi pridobil informacije. Govor je socialen zato, ker poteka v interakciji z drugimi. Funkcija govora je izražanje preprostih misli in čustev ter kontrola vedenja drugih.

3. Egocentrični govor

Pojavi se po tretjem letu starosti in obsega velik dela predšolskega obdobja, še posebno pri igri. Otrok pri svojih aktivnostih, igri uporablja glasen monolog. Mnenje Vigotskega je, da je ta govor orodje mišljenja. Egocentrični govor otroci uporabljajo, ko se znajdejo v problemski situaciji. Verjel je v koristnost egocentričnega govora, saj po njegovem otroku pomaga pri usmerjanju svoje aktivnosti in reševanju problemov.

1.5.6 Teorija navezanosti

1.5.6.1 Bowlbyeva teorija navezanosti

John Bowlby je ugotovil, da bodo imeli tisti otroci, ki do drugega leta nimajo možnosti ustvariti odnosa navezanosti, vse življenje težave pri vzpostavljanju emocionalnih odnosov z drugimi (Batistič Zorec, 2000). To ugotovitev so sodobne zlasti nevroznanstvene raziskave ovrgle. Eden izmed sodobnih raziskovalcev je bil Daniel Siegel.

Bowlby (povz. po Varjančič, 2007: 17-18) je trdil, da se med materjo in dojenčkom ustvarja navezanost, ki je primarni smisel preživetja. Menil je, da sta otrok in mati razvila biološko potrebo po tem, da ostaneta povezana drug z drugim. Za razvoj varne navezanosti ni dovolj samo telesna skrb za otroka, potrebni sta tudi ljubezen in pravočasno odzivanje na otrokove potrebe. Mati, ki se neustrezno odziva na dojenčkove potrebe o pozornosti, lahko z ignoriranjem

vpliva na njegovo nadaljnje vedenje (Payne in Walker: 2002: 139). Po Bowlbyjevi teoriji poteka razvoj navezanosti v štirih fazah.

1. faza nediskriminatornega odzivanja na ljudi

Obdobje te faze traja nekaj mesecev. Navezanost se razvija nespremenjeno, od prvih signalov v obliki joka in smeha do navezanosti na več oseb. Otrok se na ljudi odziva z nasmehom (Klarin, 2006: 17).

2. faza (od 3 do 6 mesecev starosti)

V tej fazi otrok svojo pozornost usmerja k domačim odraslim. Na poznan obraz se otrok odziva s smehom, vokaliziranjem, prijemanjem, v nepoznan obraz pa le strmi (Batistič Zorec, 2006:81).

3. faza intenzivne primarne navezanosti (od 6 mesecev do 3 let)

Otrok pokaže navezanost na eno osebo, največkrat je to mati, ki najpogosteje zadovoljuje njegove potrebe in povzroča ugodje (Batistič Zorec, 2000: 81). Znake navezanosti otrok izkazuje v odnosu z materjo. Ob navzočnosti nepoznane odrasle osebe je negotov. Ob prisotnosti matere kaže veselje, ob njeni odsotnosti protestira. Protest si Bowlby razlaga kot separacijski strah zaradi ločitve od matere. V tem času se pri otrocih pojavi tudi strah pred tujci (Klarin, 2006: 18).

4. faza večkratne ali multiple navezanosti(od 3 let do konca otroštva)

Otrok ne potrebuje več osebe, na katero je navezan, ves čas ob sebi (Batistič Zorec, 2000: 81). Horvat in Magajna (1987: 115) navajata, da se pri otroku po obdobju specifične primarne navezanosti na eno osebo začne kazati navezanost tudi na druge osebe, ki skrbijo zanj ali se z njim družijo. Odnos se najprej razširi na eno drugo osebo, kasneje na več oseb. Ko je otrok star 18. mesecev, je običajno navezan na več ljudi, kot so starši, stari starši, sorojenci, vzgojiteljice, sorodniki.

Bowlybjeva teorija temelji na naslednjih hipotezah (Payne in Walker, 2002: 139):

1. Obdobje med rojstvom in petim letom starosti je najprimernejše obdobje za navezovanje.
2. Funkcija navezovalnih vedenj je priklic mame k otroku. Vedenja so jok, smeh, sledenje mami in ostajanje v njeni bližini.
3. Mati ali kdo drug od odraslih, ki skrbi za otroka, je oseba, na katero se otrok primarno naveže.

4. Dojenčki vzpostavijo odnos navezanosti do enega človeka.
5. Navezanost, ki se formira med otrokom in drugo osebo, ostane.

Razumevanje teorije navezanosti lahko podpre svetovalne delavke in ostale udeležene v svetovalnem odnosu pri skupnem raziskovanju in sooblikovanju želenih odnosnih izkušenj in možnih potrebnih sprememb. Procesi podpore in pomoči imajo pomembno vlogo pri izboljšanju navezanosti, pri tem se krepi tudi odpornost posameznikov in družin (Čačinovič Vogrinčič in Mešl, 2020: 109-115).

1.5.6.2 Navezanost po Mary Ainsworth

Mary Ainsworth je tudi raziskovala navezanost. Na podlagi raziskav z metodo ″tuje situacije″ so Ainsworth in njeni sodelavci ugotovili, da obstajajo štiri kategorije, ki izražajo kakovost navezanosti (Cugmas, 1998: 17-19):

VARNOST

Značilnost otrok, ki so bili razvrščeni v to skupino, je, da pri materi dobijo varno zatočišče. Ko je mati prisotna, otroci samostojno raziskujejo in izražajo pozitiven odnos do nje. Med raziskovanjem okolja se od nje oddaljijo, a se vračajo k njej po potrditev.

IZOGIBANJE

Otroci se izogibajo stikom z materjo, še posebej ko občutijo stres. Ob ločitvi od matere izražajo nižjo stopnjo stresa. Na mater so velikokrat jezni in se ne zatečejo k njej, ko jo potrebujejo. Ko se ponovno srečajo z njo, jo ignorirajo, na druge odrasle osebe niso pozorni.

UPIRANJE

Matere otrokom ne dajejo dovolj občutka varnosti. V novem okolju se otroci ne ločijo od matere in ne raziskujejo okolja. Če se že ločijo od nje, se hitro lahko zmedejo in zatečejo nazaj k njej.

KONTROLIRANJE/NEORGANIZIRANOST

V to skupino so razvrščeni otroci, ki kažejo nasprotujočo, nenavadno, zmedeno, neorientirano vedenje tudi v primeru, da je mati prisotna.

1.5.7 Sodobne relacijske teorije v psihoanalizi

1.5.7.1 Razvojna teorija Daniela Sterna

Stern opisuje štiri različna občutja sebe. Vsako občutje sebe definira kot drugo področje doživljanja sebe in drugih ljudi. Na občutja sebe ne gleda kot na faze, ki si sledijo v določenem zaporedju. V primerjavi z drugimi avtorji razvojnopsiholoških teorij je to nov pogled.

Daniel Stern v svoji teoriji omenja štiri občutja sebe, ki se oblikujejo v zgodnjem otroštvu (Žvelc, 2021: 76-83):

1. Občutek porajajočega sebe (od 0 do 2. meseca starosti)

Stern navaja, da otrok v prvih dveh mesecih življenja oblikuje občutek porajajočega se sebe. Pravi, da je to občutek, ki ostane aktiven prek celega življenja. Omenja, da otrok v tej fazi doživlja proces pojavljajoče organizacije kot tudi rezultat oblikovanja organizacije.

2. Občutek jedrnega sebe (od 2, 3. do 7., 9. meseca starosti)

Okoli drugega do tretjega meseca otroci dajejo vtis, da so postali drugačne osebe. Značilen je nov integriran občutek sebe, ki se kaže kot ločeno in koherentno telo s kontrolo nad svojimi lastnimi akcijami, lastnim čustvenim življenjem, občutkom kontinuiranosti ter občutkom drugih ljudi kot ločenih. Pri dveh ali treh mesecih življenja se pojavi pri otroku socialni nasmeh. Značilne so tudi vokalizacije, usmerjene k drugim ljudem, otrok postane pravi socialni partner. Prevladujoče mnenje je, da gredo otroci prek obdobja nediferenciacije med seboj in drugimi in potem zelo počasi diferencirajo občutek sebe in drugega.

3. Občutek subjektivnega sebe (od 7., 9. meseca do 15. meseca starosti)

Med 7. in 9. mesecem otroci postopoma dojamejo, da lahko svoje notranje subjektivno doživetje podelijo z drugimi. Pri tej starosti to lahko vključuje namene (‘hočem ta bonbon’), čustvena stanja (‘to je vznemirjajoče’) ali pa fokus pozornosti (‘poglej to igračo’).

4. Občutek verbalnega sebe (od 15. meseca starosti naprej)

Otroci v tem obdobju začnejo gledati nase »objektivno«. Na to kaže predvsem otrokovo vedenje pred ogledalom, uporaba imen za označevanje sebe, osnovanje jedrne spolne identitete ter empatija. Pred 18. mesecem otroci, ko se pogledajo v ogledalo, ne vedo, da je to njihova refleksija. Po 18. mesecu pa otroci vedo, da so lahko objektivizirani – reprezentirani v neki obliki, ki obstaja izven subjektivno doživetega.

1.5.7.2 Teorija Daniela Siegla

Siegel (2015: 91-106) iz evolucijskega in biološkega vidika predpostavlja, da izkušnje zgodnjih odnosov oblikujejo mentalne reprezentacije, notranje modele navezanosti v vseh nadaljnjih odnosih, kar pomeni, da bi odnose lahko opredelili glede na stil navezanosti. Temeljni stili navezanosti so: varna navezanost, izogibajoča navezanost, anksiozno-ambivalentna navezanost in dezorganizirana navezanost.

2. PROBLEM

Svetovalni delavci v vrtcu sodelujejo z otroki, starši, vzgojitelji in njihovimi pomočniki, vodstvom in zunanjimi ustanovami. Svetovalni delavec je lahko na primer psiholog, pedagog, defektolog ali socialni delavec. V Programskih smernicah (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 8) je svetovalni odnos opredeljen kot temeljno strokovno izhodišče za svetovalno službo v vrtcu. Je posebni strokovni pristop, ki bistveno opredeljuje vse različne oblike in metode dela svetovalne služb. Pri zaposlovanju socialnih delavcev v svetovalni službi naletimo na nekatere ovire. Ena izmed njih je sistemizacija. Srečujemo se z varčevanjem denarnih sredstev in ravnatelji raje zaposlijo svetovalnega delavca, ki lahko opravlja tudi dodatno strokovno pomoč otrokom z odločbo o usmerjanju. Druga ovira je normativ oddelkov. V vrtcu, ki ima 30 oddelkov se sistemizira eno delovno mesto svetovalnega delavca. Tretja ovira je opredeljena v raziskavi, ki je bila izvedena s strani Zavoda RS za šolstvo v letu 2018 (Malešević, 2018: 25) svetovalni delavci v vrtcih ocenjujejo, da so razvojno preventivne dejavnosti ključne za delo toda njihovo izvajanje je ogroženo zaradi povečanja obsega drugih nalog. Takšen je tudi zaključek magistrske raziskave Vesne Doles (2009: 38). V svoji diplomski raziskavi (Drenik, 2014: 74) ugotovim, da uporabniki od svetovalne delavke pričakujejo, da bo delovala kot strokovni servis. V raziskavi Zavoda RS za šolstvo ugotavljajo, da svetovalne delavke med ključne kompetence za svetovalno delo umeščajo kompetence, povezane z odnosom in komunikacijo, ter strokovno neodvisnostjo. Njihovi odgovori se skladajo s Čačinovič Vogrinčič, ki opisuje veščine svetovalnega delavca za vzpostavljanje in vzdrževanje svetovalnega odnosa ter deljenje znanja v procesu soustvarjanja novih zgodb (po Malašević, 2018: 29). S svojim magistrskim delom želim raziskati pomen in vlogo profila socialne delavke v svetovalni službi v vrtcu.

3. METODOLOGIJA

3.1 Vrsta raziskave

Vrsta raziskave, ki sem jo izvedla, je bila kombinirana, torej kvalitativna in kvantitativna. Kvantitativna raziskava je bila zato, ker sem s pomočjo anketnega spletnega vprašalnika dobila številčne podatke, ki sem jih obdelala v programu SPS. Kvalitativna je bila, ker sem pri socialnih delavkah, ki so zaposlene v svetovalni službi vrtca poizvedovala o njihovem pomenu in vlogi v svetovalni službi vrtca. Poizvedovala sem s pomočjo delno strukturiranih intervjujev. S kratkim delno strukturiranim intervjujem sem intervjuvala starše s pozitivno in negativno izkušnjo s svetovalno službo vrtca, ki ga obiskuje njihov otrok.

3.2 Merski instrumenti in viri podatkov

Intervjuvala sem pet socialnih delavk, ki so zaposlene v svetovalni službi vrtca. Okvir za spraševanje so bila vnaprej pripravljena vprašanja odprtega tipa, ki so se nanašala na Programske smernice svetovalnega dela v vrtcu in vprašanja glede na moje zanimanje.
S pomočjo vnaprej pripravljenih odprtih vprašanj, sem naredila kratke intervjuje s starši.
S pomočjo anketnega vprašalnika, sem zastavila vprašanja, katerih odgovore sem že definirala.
Pri intervjuju so me zanimale naslednje teme:

- Prioritetne naloge svetovalne delavke v svetovalni službi vrtca.
- Temeljna vloga svetovalne delavke v svetovalni službi vrtca.
- Vloga svetovalne delavke vrtca pri svetovalnemu delu z otroki, starši in družinami, vzgojitelji in njihovimi pomočniki.
- Vloga svetovalne delavke pri sodelovanju z vodstvom in zunanjimi ustanovami.
- Poseben prispevek socialnega dela v vrtcu.
- Vloga svetovalne delavke v svetovalnem odnosu.
- Vloga svetovalne delavke v procesu podpore in pomoči.
- Prednosti svetovalne delavke, ki je po poklicu socialna delavka, v primerjavi z drugimi profili.
- Pomanjkljivosti pri delu svetovalne delavke v svetovalni službi vrtca.
- Ovire, ki spremljajo delo svetovalne delavke v vrtcu.

Z anketnim vprašalnikom sem raziskovala naslednje teme:

- Ključna znanja, na katera se svetovalne delavke opirajo pri svetovalnemu delu.
- Razvojno psihološke teorije, na katere se svetovalne delavke opirajo pri svetovalnemu delu.
- Elementi delovnega odnosa, na katere se socialne delavke opirajo pri svetovalnem delu.
- Spretnosti, ki jih socialne delavke uporabljajo pri svetovalnem delu.
- Uporabnost programskih smernic za delo v svetovalni službi vrtca.
- Uporaba načel, ki so opredeljena v programskih smernicah.
- Zadovoljstvo z delom na osnovnih področjih dela svetovalne službe v vrtcu.
- Pogostost sodelovanja socialne delavke z udeleženci osnovnih področij dela svetovalne službe v vrtcu.
- Katera dodatna znanja, metode dela in spretnosti bi svetovalne delavke še potrebovale od študija na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani.

Pri intervjuju s starši me je zanimalo:

- Izkušnja s svetovalno delavko v svetovalni službi vrtca, ki ga obiskuje njihov otrok.
- Uspešne oblike sodelovanja med svetovalno delavko in starši.
- Ovire za uspešno sodelovanje med svetovalno delavko in starši.
- Česa bi starši več potrebovali od svetovalne delavke.

3.3 Populacija in vzorčenje

Populacija so bile svetovalne delavke, ki so bile kot socialne delavke v šolskem letu 2020/2021 zaposlene v svetovalni službi javnega vrtca v Sloveniji.
Vzorec je bil priložnostni, ker so bile v raziskavo vključene svetovalne delavke, za katere vem, da so socialne delavke. Zajemal je dvajset socialnih delavk in dvajset staršev otrok v vrtcu. Do respondentk za anketni spletni vprašalnik sem prišla s pomočjo iskanja socialnih delavk, ki so zaposlene v svetovalni službi vrtca, po spletnih straneh vrtcev in preko Skupnosti svetovalnih delavcev v vrtcu. Preko elektronskega sporočila sem s svetovalnimi delavkami vzpostavila kontakt za sodelovanje v intervjuju in ga s petimi svetovalnimi delavkami opravila.
S pomočjo svetovalnih delavk sem kontakt preko telefona vzpostavila z desetimi starši, ki so imeli pozitivno izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu in z desetimi starši, ki so imeli negativno izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu.

3.4 Zbiranje podatkov

Zbiranje podatkov s pomočjo delno strukturiranega intervjuja je potekalo preko aplikacije ZOOM. Svetovalne delavke sem med intervjuvanjem snemala s pomočjo te aplikacije. Med intervjuvanjem sem se zato lahko posvetila opazovanju intervjuvane osebe in svojih odzivov nanjo in na slišano. Vseh pet intervjuvank je bilo odprtih za pogovor, bile so zgovorne in so z veseljem so odgovarjale na vprašanja. Povedale so mi veliko dobrih oblik dela, svojega doživljanja pri delu in me toplo sprejele.

Anketne vprašalnike sem preko elektronske pošte poslala dvajsetim svetovalnim delavkam, ki so kot socialne delavke zaposlene v vrtcu. V celoti je izpolnilo vprašalnik deset svetovalnih delavk.

Starši s sodelovanjem pri kratkem intervjuju niso imeli zadržkov, povedali so mi, kar sem jih vprašala. Nekaterim, ki so bili malo bolj redkobesedni, sem postavila še kakšno podvprašanje. S sodelovanjem, odzivanjem in sprejemom intervjuvancev imam dobre izkušnje.

3.5 Obdelava in analiza podatkov

Obdelava in analiza podatkov kvalitativne raziskave je potekala s pomočjo odprtega in osnega kodiranja. Potekala je po naslednjih korakih:

1. Pogovore, opravljane preko ZOOM aplikacije, sem snemala s pomočjo te aplikacije. Kasneje sem naredila dobesedni prepis pogovora v Word. Zapis sem uredila in odstranila mašila in, če ni bilo moteče, obdržala pogovorni jezik. Transkripti pogovorov so vključeni med priloge (Priloga 4). Telefonske pogovore s starši sem snemala s snemalnikom. Kasneje sem jih dobesedno prepisala v Word in jih uredila. Transkripti pogovorov so v prilogah (Priloga 4).

2. Odgovore intervjuvancev sem označila. Izjave, ki so se mi zdele najbolj relevantne, sem prepisala, označila z zaporedno številko svetovalne delavke, zaporedno številko vprašanja in zaporedno številko izjave.

Primer:

»Za nekatere otroke je potrebnega več dejavnega in kurativnega sodelovanja, na primer za otroka s posebnimi potrebami, pa še tukaj se razlikuje, ali gre za otroka, ki ima pridružene motnje avtističnega spektra ali le za otroka z govorno jezikovnimi motnjami.« (IA.V3.2)

3. Obdelavo podatkov sem nadaljevala s pomočjo odprtega kodiranja. Kodam, ki so se mi zdele smiselne in primerne, sem pripisala še kategorije in po potrebi še nadkategorije.

Primer:

Tabela 1 Primer odprtega kodiranja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
IA.V3.1 *»Podpreti vse akterje za optimalni razvoj otroka.«*	Podpora akterjev za optimalni razvoj otroka	Podpora udeležencem za optimalni razvoj otroka	Udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela
IA.V3.2 *»Za nekatere otroke je potrebnega več dejavnega in kurativnega sodelovanja, na primer za otroka s posebnimi potrebami, pa še tukaj se razlikuje, ali gre za otroka, ki ima pridružene motnje avtističnega spektra, ali le za otroka z govorno jezikovnimi motnjami.«*	Več dejavnega in kurativnega sodelovanja z nekaterimi otroki	Nudenje dejavnosti pomoči celotni populaciji otrok	Delo na podlagi osnovne vrste dejavnosti svetovalnega dela
IA.V3.3 *»Pri drugih otrocih je več kolektivno preventivnega delovanja, na primer kakšne delavnice, izdelava zloženk za starše in vzgojitelje, ter vse skupaj povezati z iskanjem in soustvarjanjem najboljših možnih malih korakov, ki so individualizirani za vsakega posameznika in njegove družine.«*	Več kolektivno preventivnega sodelovanja z nekaterimi otroki Soustvarjanje možnih malih korakov	Nudenje preventivne dejavnosti celotni populaciji otrok Svetovalno delo	Delo na podlagi osnovne vrste dejavnosti svetovalnega dela

4. Na koncu obdelave sem odprto kodiranje uredila v osno kodiranje vsakega vprašanja, kjer sem združila zbrane sorodne pojme znotraj posamezne kategorije, oblikovala nadkategorije ter dodala zaporedno številko izjave.

Tabela 2 Primer osnega kodiranja

NADKATEGORIJA IN KATEGORIJA	KODA	ŠTEVILKA IZJAVE
UDEJANJANJE TEMELJNEGA NAČELA SVETOVALNEGA DELA		
Spremljanje razvojne usmerjenosti otrok	Delo za optimalni razvoj otroka	IA.V2.1
Strokovno opravljanje dela	Delo v dobrobit otroka	IA.V2.2
Celostni pristop	Vključevanje otrok v socialne mreže	IA.V2.2
DELO NA PODLAGI OSNOVNE VRSTE DEJAVNOSTI SVETOVALNEGA DELA		
Nudenje preventivne dejavnosti celotni populaciji otrok	Programi za preventivo nasilja	IB.V2.1
	Delo s celotno populacijo otrok na skupinski dinamiki	IB.V2.1
SVETOVALNO DELO S STARŠI, VZGOJITELJI IN OTROKI		
Svetovalno delo z otroki	Delo s celotno populacijo otrok	IB.V2.2
Posvetovalno delo z vzgojitelji, starši in otroci	Posvetovalno delo z vsemi udeleženimi v vrtcu	IC.V2.1, ID.V2.1

Kvantitativna analiza anketnega vprašalnika je potekala po naslednjih korakih:

1. Sestavila sem anketni vprašalnik in ga vnesla na spletno stran 1ka.si
2. Povezavo do anketnega vprašalnika sem preko elektronske pošte poslala svetovalnim delavkam, ki so socialne delavke in so bile v svetovalni službi vrtca zaposlene v šolskem letu 2020/2021.
3. Ko so svetovalne delavke rešile anketni vprašalnik, sem zbrala podatke in jih obdelala v programu SPS.
4. Pridobljene podatke sem prikazala s pomočjo grafikona, histograma in tabele.

4. REZULTATI IN RAZPRAVA

Rezultate, ki sem jih pridobila s pomočjo intervjujev, bom predstavila po ključnih temah, ki sem jih razvila tekom analize.

4.1 Prioritetne naloge socialne delavke v svetovalni službi vrtca

Prioritetne naloge na nanašajo na osnovna področja dela, ki so:

- Svetovalno delo z otroki

Pomembna vloga svetovalnega dela sega že v zgodnje otroštvo. V tem obdobju začnemo z razvijanjem in uresničevanjem različnih metod in prijemov, s katerimi omogočamo razvoj otroka ter skušamo poskrbeti, da ne doživi izkušenj, ki bi lahko trajno vplivale na njegovo telesno in duševno življenje (Resman, 1999). Delo poteka s celotno populacijo otrok in delo z otroki s posebnimi potrebami. Svetovalne delavke opazujejo otoke z rizičnimi odstopanji, jih spremljajo in jim pomagajo. Svetovalna delavka takole predstavi svetovalno delo z otroki: *»To torej zajema delo z otroki, tudi z otroki s posebnimi potrebami in opazovanje otrok z rizičnimi dejavniki ali odstopanji (pod in nad povprečje)«* **(**IA.V1.2).

- Svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki.

Svetovalno delo poteka kot pomoč in podpora vzgojiteljem in njihovim pomočnikom. Svetovalne delavke jih informirajo o otrocih.

- Svetovalno delo s starši

Svetovalne delavke s starši sodelujejo in pomagajo družinam. *»Opravljam tudi svetovalno delo s starši, skupaj evalviramo individualne delovne načrte pomoči otrok s posebnimi potrebami«* (IB.V1.3).

- Sodelovanje z vodstvom

Svetovalne delavke z vodstvom sodelujejo pri organizaciji različnih dejavnosti v okviru vrtca, so jim v podporo in sodelujejo pri oblikovanju letnega delovnega načrta vrtca. Ena izmed svetovalnih delavk pove, da so njene prioritetne naloge odvisne od vodstva.

- Sodelovanje z zunanjimi ustanovami

Sodelujejo tudi z zunanjimi ustanovami.

Programske smernice predstavljajo konceptualni okvir opravljanja svetovalnega dela v vrtcu. V njih so opredeljena tudi načela svetovalnega dela. Ugotovila sem, da intervjuvane svetovalne delavke pri svojem delu udejanjajo naslednja temeljna načela: načelo strokovnosti in strokovnega izpopolnjevanja, načelo evalvacije lastnega dela ter načelo strokovne avtonomnosti. Naloga, ki je dodeljene trem svetovalnim delavkam s strani vodstva, je vodenje vpisa in izpisa otrok. Ena izmed svetovalnih delavk vodi pevski zbor za otoke.

Delo svetovalne delavke v vrtcu poteka na podlagi osnovne vrste dejavnosti svetovalnega dela. Ena svetovalna delavka je povedala, da dela na razvojno preventivnih dejavnostih in na načrtovanju dejavnosti in evalvacije. Svetovalna delavka vidi prioritetno nalogo: *»Kot prioritetno nalogo vidim tudi to, da se dodatno izobražujem in evalviram svoje delo.«* (IB.V1.5)

Že pri odgovorih na prvo vprašanje v intervjujih vidimo, da je področje dela svetovalnih delavk široko zastavljen, da delajo na petih osnovnih področjih, ki so svetovalno delo z otroki, starši, vzgojiteljicami in njihovimi pomočnicami in sodelujejo z vodstvom in zunanjimi ustanovami.

4.2 Temeljna vloga socialne delavke v svetovalni službi vrtca

Vloga svetovalne delavke v svetovalni službi vrtca je po izsledkih raziskave opredeljena kot vloga soustvarjalke in poslušalke. Prenaša informacije in je aktivna oseba, ki mora združevati samoiniciativnost in zanos. Po eni strani je oseba s posluhom in čutom za človeka in hkrati strokovnjakinja z razvitimi koncepti dela (Mlinarič, 2017: 45).

Temeljno vlogo svetovalne delavke v svetovalni službi vrtca svetovalna delavka A opredeli kot udejanjenje temeljnega načela svetovalnega dela. Izpostavi delo za optimalni razvoj otroka *»V ospredju je seveda optimalni razvoj otroka ne glede na njegov spol, iz kod prihaja, kakšno ima socialno in kulturno okolje ter kakšno je njegovo telesno in duševno stanj.«* (IA.V2.1), delo v dobrobit otroka in vključevanje otrok v socialne mreže.
Svetovalna delavka B nudi preventivno dejavnost celotni populaciji otrok, in sicer tako, da dela z njimi na skupinski dinamiki in na podlagi programa za preventivo nasilja.

Svetovalna delavka E izpostavi temeljno vlogo pri udejanjanju svetovalnega odnosa, kjer prepoznam elementa delovnega odnosa – etiko udeleženosti in soustvarjanje želenih izidov ter sam odnos do sogovornika, torej vzpostavljanje delovnega odnosa in drža nevedočega.
Temeljno vlogo svetovalne delavke prepoznajo v posvetovalnemu delu z vzgojitelji, starši in otroki, kar je seveda najpomembnejše za delo svetovalne službe vrtca.

4.3 Vloga socialne delavke vrtca pri svetovalnemu delu z otroki, vzgojitelji in njihovimi pomočniki starši in družinami

- **Vloga socialne delavke pri svetovalnemu delu z otroki**

Svetovalna delavka v vrtcu je v manjši meri pri svojem delu usmerjena neposredno na otroke. Pri njenem delu je pomembno udejanjanje temeljnih načel svetovalnega dela, ki predstavljajo okvir za profesionalno opravljanje svetovalnega dela v vrtcih (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 10-14). Kot pomembni načeli svetovalni delavki izpostavita podporo udeleženim - staršem, vzgojiteljem in njihovim pomočnikom idr. za optimalni razvoj otroka in celostni pristop v odnosu do otrok. Optimalni razvoj otroka je hkrati tudi temeljni vzgojni-izobraževali cilj vrtca kar pomeni, da je potrebno delo v korist *otroka ne glede na spol, socialno in kulturno poreklo, veroizpoved, narodno pripadnost ter telesno in duševno konstitucijo"* (ibid. 5). Svetovalna delavka C vidi pomembno vlogo v svetovalnemu delu z otroku v tem, da jih opazuje pri igri, se vključi v njihovo igro in spremlja, kako otroci napredujejo. Opazovanje otrok in vključevanje v igro je pomembno.

Čačinovič Vogrinčič v Smernicah svetovalne službe v vrtcu (2008: 14–15) piše, da se svetovalna služba vključuje v kompleksno reševanje vprašanj na različnih področjih v vrtcu, ki se povezujejo v tri osnovne vrste dejavnosti, ki so dejavnosti pomoči, razvojne in preventivne dejavnosti: *»Pri drugih otrocih je več kolektivno preventivnega delovanja, na primer kakšne delavnice, izdelava zloženk za starše in vzgojitelje, ter vse skupaj povezati z iskanjem in soustvarjanjem najboljših možnih malih korakov, ki so individualizirani za vsakega posameznika in njegove družine«* (IA.V3.3) ter dejavnosti načrtovanja in evalvacije. V raziskavi ugotovim, da delo z otroki poteka na podlagi vseh treh osnovnih vrst dejavnosti svetovalnega dela. Svetovalne delavke nudijo dejavnosti pomoči in preventivne dejavnosti celotni populaciji otrok. Svetovalna delavka B dela v oddelku s celotno populacijo otrok na skupinski dinamiki. Vse svetovalne delavke poglobljeno spoznavajo otroke in njihove sposobnosti. Svetovalna delavka D je izpostavila, da dela z otroki, ki se selijo ali priselijo, in z otroki tujcev.

Pri svetovalnemu delu z otroku izpostavi uporabo spretnosti socialnega dela in sicer, da si pri opažanjih dela zapiske in staršem sporoča svoja opažanja. Flaker (2003: 22-23) pravi, da je zapisovanje opažanj strokovne delavke nujno v socialnem delu.

Kot dejavnik uspešnosti svetovalnega dela svetovalna delavka E opredeli pristop svetovalne delavke z empatijo. To verjetno poudari zato, ker pri svojem delu sodeluje z otroki iz rejniških in razvezanih ter z otroki s težavami na psihosocialnem področju. Pri svojem delu z otroki uporablja različne pristope dela, kot so ustvarjanje, prebiranje basni in terapevtskih zgodb in igro z mivko.

Svetovalna delavka D svojo vlogo pri delu z otroki opredeli kot vlogo koordinatorke med vsemi udeleženimi v svetovalnem odnosu, za delo v dobrobit otroku. Pri tem je vključena tudi ena izmed nalog, in sicer pisanje različnih poročil.
Svetovalni delavki A se zdi pomembno, da podpre vse akterje za optimalni razvoj otoka. Saj, kot pravi Čačinovič Vogrinčič (2008: 16), *je naloga svetovalne delavke, da k sodelovanju za pomoč otroku nagovori starše, vzgojitelje in njihove pomočnike, pedagoške vodje in ravnatelje ter druge strokovne delavce znotraj in po potrebi zunaj vrtca*.

- **Vloga socialne delavke pri svetovalnemu delu z vzgojitelji in njihovimi pomočniki**

Svetovalne delavke so svojo vlogo pri svetovalnemu delu z vzgojitelji in njihovimi pomočniki, v večini opredelile, kot delo v obliki pomoči in podpore. Vzgojiteljicam in njihovim pomočnicam so v pomoč pri ugotavljanju stanja v oddelku tako, da opazujejo otroke, analizirajo vzgojno-izobraževalno delo, jim pomagajo pri delu z otroki, ki imajo različna odstopanja. *V Programskih smernicah (ibid.: 19) je svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki opredeljeno kot posebno pomembno, saj vključuje posvetovanje ter načrtovanje, spremljanje in evalvacijo vsakdanjega življenja in dela v oddelčni skupini. V skladu s svojo usposobljenostjo in v okviru možnost, svetovalne delavke pomagajo tudi pri izvedbi programa.*
Pri soustvarjanju v procesu podpore in pomoči se z vzgojiteljicami in njihovimi pomočnicami pogovarjajo in načrtujejo reševanje konkretnih situacij in jim krepijo moč s pomočjo novih znanj, pogovora, samorefleksije, predlogov, načrtov: *»Takrat jim pomagam z iskanjem novega znanja, s pogovorom, s samorefleksijo, s predlogi, vključim se v oddelek, poskusimo narediti načrt dela in korake v različnih možnih scenarijih, dogovorimo se za pogovore s starši in koga*

bi lahko vključili v proces dela (zunanje institucije)« (IA.V4.2). V okviru svetovalnega dela nudijo strokovnim delavcem podporno vlogo pri sodelovanju s starši.
Svetovalna delavka A izpostavi: *»Poskušamo se naučiti, da me v oddelek ne povabijo »prepozno«, saj sama ne morem (poleg ostalega dela) hoditi toliko redno v vse skupine, da bi lahko opazila kakšne neobičajnosti«* (IA.V4.3).

Kot dejavnik uspešnosti svetovalnega dela svetovalna delavka D izpostavi dobro sodelovanje s strokovnimi delavkami, pristop z empatijo, spoštovanje sogovornikov in svetovanje z različnimi pristopi.

- Vloga socialne delavke pri svetovalnemu delu starši in družinami

Nekatere naloge v okviru sodelovanja s starši in družinami so določene s strani vodstva. Mednje spada vodenje vpisa in izpisa otrok iz vrtca, kot so navedle tri svetovalne delavke. Vodenje vpisa in izpisa otrok iz vrtca svetovalnim delavkam vzame veliko časa. Vse prispele vloge za vpis otrok v vrtec morajo pregledati; če starši prinesejo vlogo osebno, z njimi izmenjajo informacije, vnesejo podatke v računalnik, jih preverijo v različnih evidencah, pripravijo vso potrebno dokumentacijo za komisijo in sodelujejo pri tem, staršem pošljejo obvestilo o sprejetosti oz. zavrnitvi, za starše sprejetih otrok sestavijo pogodbo in jih pozovejo k podpisu. Če se starši, ki niso dobili vrtca za otroka, pritožijo, obravnavajo tudi pritožbe. Pri vsem tem se seznanjajo s posebnostmi otrok, ki jih bodo posredovale strokovnemu kadru. Nato sledi oblikovanje oddelkov.
Ena svetovalna delavka je zadolžena za sprejemanje kritik in pohval s strani staršev.
Svetovalne delavke sodelujejo s starši in družinami preko individualnih pogovorov. Nanje se obračajo starši otrok s posebnimi potrebami, starši, ki potrebujejo nasvet in seznanitev z osnovnimi podatki. Sodelujejo tudi pri individualnih pogovorih s starši in strokovnimi delavci.

Staršem in družinam so svetovalne delavke v pomoč in podporo pri iskanju pomoči na zunanjih institucijah, pri razumevanju otrokovega razvoja in učenja, pri administrativnih zadevah.
»Se pa tudi zgodi, da pride kdaj kakšen starš le na pogovor, ker ne ve, kako bi ravnal s svoji otrokom mu pomagal. Tako da se mi tukaj najbolj zdi, da je moja vlogo podporna, kjer je potrebna empatija, razumevanje, aktivno poslušanje« (IA.V5.3).
Svetovalna delavka D želi, da vzgojiteljica vnaprej pripravi zanjo teren pri sodelovanju s starši.

Svetovalna delavka E izpostavi vključevanje družin s pomočjo projekta Krepimo družine in dobrodelne prireditve. Projekt je ena izmed oblik kvalitetnega dopolnjevanja vrtca in staršev oziroma družin (Čačinovič Vogrinčič, 2018: 21)

Delovni odnos svetovalne delavke udejanjajo s pomočjo elementov delovnega odnosa, ki jih večkrat prepoznam tekom pogovora. Koncept delovnega odnosa svetovalni delavki v vrtcu nudi pomemben okvir za pomoč družinam tukaj in zdaj, saj nagovarja starše, vzgojiteljice in njihove pomočnice idr. in omogoča ustvarjanje prostorov za pogovor, ki so odprti tudi za raznovrstne oblike družinskega življenja (Čačinovič Vogrinčič, 2020: 47-52).

Svetovalne delavke se prepoznajo tudi v vlogi koordinatorja, saj koordinirajo sestanke za starše otrok s posebnimi potrebami.

Čačinovič Vogrinčič (2018: 20) pravi o svetovalnemu delu s starši in družinami naslednje: *»Vrtec je v prvi vrsti opredeljen kot dopolnjevalec in pomočnik staršem oziroma družinam pri zagotavljanju čim bolj kvalitetnega življenja njihovih otrok. Starši predstavljajo pomembne sogovornike in soustvarjalce. Vrtec in družina se odpirata drug drugemu, pri čemer se je potrebno še veliko naučiti. Pomembno je, da se na novo opredeli sodelovanje in vzajemno spoštovanje.«*

4.4 Vloga socialne delavke pri sodelovanju z vodstvom in zunanjimi ustanovami

- Sodelovanje z vodstvom

Sodelovanje svetovalnih delavk z vodstvom poteka v obliki pomoči in podpore. Svetovalne delavke so povedale, da so vodstvu v pomoč pri organizaciji dejavnosti, administrativnih zadevah in pri iskanju ustreznega kadra. Vodstvu so v podporo pri reševanju konfliktov in jih dopolnjujejo pri svetovanju staršem. Svetovalni delavki B se zdita pomembni vzajemna strokovna podpora in sodelovanje. Svetovalne delavke z vodstvom sodelujejo pri oblikovanju letnega delovnega načrta vrtca, pri anketiranju staršev, pri seznanjanju in informiranju. Programske smernice (ibid.: 22) opredeljujejo sodelovanje z vodstvom kot: *Sodelovanje z ravnateljem in pedagoškimi vodji pri oblikovanju programa vrtca, letnega delovnega načrta, pri spremljanju in evalvaciji vsakdanjega življenja in dela v vrtcu in pri razvijanju raznih izboljšav.* Dejavnik uspešnosti sodelovanja z vodstvom so dobro sodelovanje med svetovalno delavko, ravnateljico in pomočnico ravnateljico, da vodstvo spodbuja svetovalno delavko pri delu z otroku in da imajo svetovalne delavke možnost sodelovanja in odločanja pri pomembnih stvareh.

Delo svetovalne delavke je odvisno od naravnanosti vodstva. Svetovalne delavke pri svojem delu pristopajo celostno. Z vodstvom usklajujejo šolo za starše, ki je *kvalitetna oblika sodelovanja vrtca s starši (ibid.: 22)*.
Svetovalna delavka A išče pomoč in podporo pri vodstvu zaradi njene neizkušenosti.

- Sodelovanje z zunanjimi ustanovami

Svetovalne delavke v vrtcu sodelujejo z zunanjimi ustanovami, zaradi otrok s posebnimi potrebami, informiranja, vodenja projektov, koordinacije dela, rejniških družin in etičnih manjšin. *Pomembno je, da se v projektih pomoči in\ali sodelovanja, kadar je treba, svetovalna delavka zna in zmore obrniti na strokovnjake zunanjih ustanov* (ibid. 23).

Zunanje ustanove s katerimi sodelujejo svetovalne delavke so zdravstvene, zavodi, osnovna šola, centri, aktivi, policija, zavodi, fakulteto, kliniko in kriminalistično policijo.
Svetovalna delavka D opredeli svojo vlogo pri sodelovanju z zunanjimi ustanovami kot to, da zunanje ustanove informira o delu svetovalne službe v vrtcu. Kot oviro pri sodelovanju z zunanjimi ustanovami opredeli nepoznavanje svetovalnega dela v vrtcu.

Zaradi neizkušenosti, ena izmed svetovalnih delavk sodeluje z vodstvom: *»In znajdem se tudi v vlogi iskanja podpore in pomoči, ko sama ali en zmore ali ne znam ali še nimam izkušenj na nekem novem področju.«* IA.V6.2

4.5 Poseben prispevek socialnega dela v vrtcu

Za svetovalno službo v vrtcu je pomembno, da pri svojem delu vselej pristopa celostno torej, da upošteva posameznika kot osebnost v celoti in da pri obravnavi posameznika ne spregleda, da je posameznik s svojim ravnanjem vselej del ožjega in širšega socialnega okolja. V svetovalnem odnosu zato nujno upošteva posameznikove povezave z ostalimi udeleženci, ki lahko vplivajo na njegovo ravnanje (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 10-14). Poseben prispevek socialnega dela v vrtcu svetovalne delavke vidijo v udejanjanju temeljnih načela svetovalnega dela v vrtcu, ki sta celostni pristop in strokovno opravljanje dela. Celostni pristop svetovalna delavka vidi kot: *»Pomemben se mi zdi tudi naš pogled iz druge perspektive, izven okvirjev.«* (IE.V8.3)

Svetovalno delo je poseben prispevek, saj se v procesu pomoči soustvarjajo rešitve in ustrezni načini pomoči za samopomoč.

»Pomemben je jezik, da govorimo jezik družine, da delamo tukaj in zdaj, imamo širino.« (IC.V8.2) *V jeziku socialnega dela je uporabnik strokovnjak na podlagi osebnih izkušenj, udeleženi v problemu in rešitvi, sogovornik, sopotnik, sodelavec. Svetovalna delavka v vrtcu skrbno izbira besede, da ne bi sogovornika ranila, ponižala* (Čačinovič Vogrinčič, 2020:38-39). Uporaba jezika socialnega je poseben prispevek socialnega dela v vrtcu.

Svetovalna služba je prepoznana kot povezovalni člen in ne kot strokovni servis: *»Svetovalna služba v vrtcu je strokovni sodelavec v vrtcu, ne pa strokovni servis vrtca*. Svetovalna delavka pravi, da: *»Vsakemu dam tudi vedeti, da ni recepta in da nimam neke čarobne paličice, ki popravi pokvarjeno stvar.«* (IA.V8.4)

Odnos, ki ga imajo socialni delavci do sogovornikov se kaže v spoštovanju sogovornikov in pri drži nevedočega. Drža nevedočega svetovalna delavka opredeli: *»Ne izhajamo iz vloge eksperta, imamo znanja, ki jih podelimo s sogovorniki, če je potrebno, stvari še dodatno razložimo.«* (IE.V8.2)

Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela, ki so poseben prispevek so razumevanje postopkov, poznavanje dela zunanjih ustanov, poznavanje dela centrov za socialno, ki nam olajša delo z njimi. Zavedanje o možnostih družin svetovalna delavka takole opredeli: *»Pomembno je tudi znanje in zavedanje o tem, da določena družina ima take možnosti in ne more imeti drugih, ne moremo jih idealizirat. S tistim materialom, ki ga imamo moramo narediti najboljše kar lahko. Seveda, da pri delu temeljimo na soustvarjanju. Spoštujemo tudi to, če kdo kdaj reče, da česa ne želi, pač ne želi.«* (ID.V8.5)

Sama uporaba elementov delovnega odnosa se svetovalnim delavkam zdi pomemben prispevek. Pri delu uporabljajo naslednje elemente dogovor o sodelovanju, etiko udeleženosti, osebno vodenje, držo nevedočega, ravnanje s sedanjostjo. Delovni odnos udejanjajo z njegovim vzpostavljanjem. Takole ga je opredelila ena izmed svetovalnih delavk: *»Poseben prispevek socialnega dela v vrtcu je vzpostavitev delovnega odnosa. To na kakšen način izpostavit svojo vlogo, predstavitev časovnega okvira, da bomo vsi sogovorniki kot en uvod. Skrb za to, da imajo vsi besedo, da se vsi razumemo, da se poslušamo, povzemanje povedanega, komentiranje, postavljanje meja sogovornikom, poudarjanje, da smo vsi spoštljivi sogovorniki.«* (IE.V8.1)

Svetovalne delavke pri svojem delu uporabljajo spretnosti socialnega dela, ki so razumevanje, poslušanje, povzemanje povedanega, komentiranje, postavljanje meja sogovornikom.

Svetovalne delavke imajo v različnih situacijah, različne vloge: *»Moja vloga v svetovalnem odnosu je lahko različna, namreč pri sestankih za otroke s posebnimi potrebami sem koordinator in zapisnikar.«* (IA.V9.1), *»Pri odnosu z vzgojiteljem v stiski sem poslušalec, filter/sito, kanal za iskanje podpore.«* (IA.V9.2) *»Pri odnosu s staršem na vpisih in izpisih sem informacijsko središče.«* (IA.V9.3) *»Moja vloga biti strokovna, avtonomna, razvojno usmerjena, fleksibilna, celostno opredeljena, sodelovalna in podporna oseba.«* (IA.V9.4)

4.6 Vloga socialne delavke v svetovalnem odnosu

Svetovalne delavke opredelijo različne vloge v svetovalnem odnosu. Vlogo koordinatorja, zapisnikarja, poslušalca, podporno vlogo, vlogo informacijskega središča, vlogo osebe s spretnostmi socialno-delovnega ravnanja *»Moja vloga biti strokovna, avtonomna, razvojno usmerjena, fleksibilna, celostno opredeljena, sodelovalna in podporna oseba.«* (IA.V9.4) in kot pomembno vlogo, ki ima velik doprinos za ustanovo.
Svojo vlogo svetovalne delavke vidijo v uporabi spretnosti socialnega dela, ki so pogovarjanje s starši na socialno delovni način, poslušanje in sestavljanje delcev v celoto. *Nujne spretnosti pogovarjanja, ki jih opredeli Flaker (2003: 21) so vodenje pogovora; aktivno in empatično poslušanje; raziskovanje, reflektiranje in problematiziranje; razvijanje novosti in novih interpretacij; sklepanje dogovorov, ustvarjanje rešitev in konkretnih dejanj.*

Med dejavnike uspešnosti svetovalnega dela, svetovalne delavke vključujejo njihovo vlogo pri zavedanju odgovornosti, ki jo imajo v svetovalnem odnosu, v pripravljenosti za delo v njem, postavljanju odprtih vprašanj in večkratnih srečanjih s sogovorniki.

Pri udejanjanju elementov delovnega odnosa opredelijo svojo vlogo v:

- osebnem vodenju *»S previdnostjo vstopam v odnos, čutim pa veliko odgovornost skozi celoten proces, ki ga moramo vodit in kdaj tudi ustaviti in ga prenesti na kakšen drug dan. Vedno se pa pri tem poslužujem vprašanja udeleženih v odnosu, kakšno sporočilo so dobili od mene.« (*ID.V9.3) Svetovalna delavka v vrtcu v pogovoru povabi vzgojiteljico in njeno pomočnico, starše idr. in jih vodi k ciljem, ki so se jih dogovorili in so uresničljivi.
- povratnih informacijah o pogovoru *»Vedno se pa pri tem poslužujem vprašanja udeleženih v odnosu, kakšno sporočilo so dobili od mene.« (*ID.V9.3),

- individualnemu svetovanju staršem, *»Velikokrat pri razvezah imam občutek kot, da moramo odpreti oči staršem, da je otrok na prvem mestu.«* (ID.V9.5)
- soustvarjanju izvirnega delovnega projekta pomoči *»Nekatere potrebujejo, da pridem pogledat npr. izstopajoče vedenje. Pomembno je, da si svetovalne delavke 1 teden zapisujejo kako pogosto je prišlo do izstopajočega vedenja, kaj so bili sprožilci, kaj je otroka pomirilo, potem pa se pogovorimo in skupaj naredimo načrt, kako otroku pomagati.«* (IC.V9.3) *V izvirni delovni projekt zapišemo proces reševanja skupaj z otrokom, člani družine, vzgojiteljico in njeno pomočnico, idr. zanje in za nas. Gre za konkretne korake, ki udejanjajo dogovore sprejete v delovnem odnosu. Pozorno moramo spremljati in ubesediti vsako spremembo* (Čačinovič Vogrinčič, 2020: 53-55).
- krepitvi moči strokovnim delavcem in vsem udeleženim v svetovalnem odnosu *»Podporna vloga na vseh področjih dela (otroci, starši, strokovne delavke, vodstvo, zunanje ustanove)«* (IB.V9.1.) *Mešl (2008: 128) pravi, da je ravnanje s perspektive moči pomembno izhodišče in nujna odločitev svetovalnih delavk v vrtcu. Perspektiva moči stremi k temu, da svetovalna delavka v vrtcu staršem, otrok, vzgojiteljicam in njihovim pomočnicam pomaga, da svoje vire moči prepoznajo in pridobijo še več moči.*

4.7 Vloga socialne delavke v procesu podpore in pomoči

Spretnosti v socialnem delu so tehnična osnova socialnega dela, saj svetovalne delavke usposobijo za delo v svetovalni službi vrtca kot pravi Flaker (2003: 20-21). Svojo vlogo v procesu podpore in pomoči svetovalne delavke vidijo v udejanjanje spretnosti socialnega dela, ki se odraža v sodelovanju, povezovanju, podpori, učenju in razumevanju.

Pri svetovalnemu delu z otroku svetovalna delavka pomaga in usmerja otroke, ki ne sledijo. V okviru sodelovanja z vzgojitelji in njihovimi pomočniki svetovalna delavka soustvarja učno okolje. Svetovalna delavka A sebe vidi kot pomemben faktor v procesu soustvarjanja.
V procesu podpore in pomoči svetovalne delavke udejanjajo naslednje elemente delovnega odnosa podeljevanje informacij, dodajanje moči, taktnost v soustvarjanju rešitev: *»Smo soustvarjalci, a moramo biti tudi malo diplomati. Mi lahko zelo hitro vidimo rešitev problema, ni nujno, da je ta rešitev zares prava. Bistvo je, da jo znamo pravilno predstavit oz. človeka pripeljat do tega, da se on počuti, da je veliko prispeval na poti do rešitve. Pomembno se mi zdi, da upoštevamo, ko gre človek ven iz linije in da ga zapeljemo nazaj na bistvo.* (ID.V10.1), možnost poskušanja in iskanja novih načinov v soustvarjanju rešitev, vzpostavljanje delovnega

odnosa, etika udeleženosti, soustvarjanje rešitev in varovanje otrokovega glasu: *»Pomembno je, da je otrok viden in slišan, da je soustvarjalec, da ima pravico ubesedit, da ima pravico reči ne«* (IE.V10.2).

Svetovalne delavke v procesu podpore in pomoči krepijo moč vzgojiteljic, si vzamejo čas za pogovor in v odnosu do sogovornika zavzemajo držo nevedočega.

4.8 Prednosti svetovalne delavke, ki je po poklicu socialna delavka, v primerjavi z drugimi profili

Lastnosti svetovalne delavke, ki predstavljajo prednost v primerjavi z drugimi profili, so empatija, razumevanje in želja po soustvarjanju. Prednost je tudi soustvarjanje v procesu podpore in pomoči *»Ne povemo nekomu le: naredi to in to in to, ampak skupaj z njimi razmišljamo, jih naučimo, kaj bi lahko drugič sami naredili, se ravnamo po tistem reku o ribi in učenju«* (IA.V11.2). Svetovalne delavke delajo na razvojno preventivnih dejavnostih, za katere je pomembno, da se usmerjajo na odstranjevanje ovir in vzpostavljanje ustreznih pogojev v vrtčevskem okolju.

Povezovalna vloga v pri grajenju odnosov med sogovorniki je ena izmed vlog, ki jo opredelijo svetovalne delavke. Kot prednost ena izmed svetovalnih delavk vidi delo s celotno populacijo otrok na skupinski dinamiki.

Kot dejavnike uspešnega svetovalnega dela so svetovalne delavke opredelile poznavanje zakonodaje, znanje o življenjskih potekih ter druga znanja in kompetence. Slednje ena svetovalna delavka opredeli: *»Menim, da imamo ogromno znanj in kompetenc na različnih področjih. Socialno delo nas uči od rojstva do starosti. V vrtcu se srečujemo z otroki, starši in starimi starši otrok, razumemo vse vrzeli, ki se tu dogajajo na tej poti življenja. Tudi zakonodajo dobro poznamo. Imamo vpogled v eno družino od A do Ž. Imamo znanja o hendikepu, teorijah o ženskah in moških, istospolnih družinah, enostarševskih družinah, razvezanih družinah. Pripravijo nas na fakulteti za celo pot.«* (ID.V11.2)

Poseben prispevek vidijo v pristopu tukaj in zdaj in celostnem pristopu – širšem pogledu na problem. *V socialnodelovnih pogovorih v vrtcu varujemo čas, da se pogovor zgodi, razvije in konča tako, da ga je mogoče nadaljevati* (Čačinovič Vogrinčič, 2020: 50-51).

Opredeljena je tudi ovira - borba za obstoj v sistemih. *»Izbrale smo si lep poklic, a se moramo zelo borit, saj so nas iz sistemov dobesedno vrgli ven. Dogajala se je krivica«* (ID.V11.3). V novostih pri delu ena izmed svetovalnih delavk vidi čar poklica.

4.9 Pomanjkljivosti pri delu v svetovalni službi vrtca

Kot pomanjkljivosti svetovalne delavke vidijo to, da je poklic socialnega delavca premalo cenjen. Za delo v svetovalni službi so potrebna dodatna znanja, saj je v programu Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani po mnenju svetovalnih delavk premalo znanj s področja razvojne psihologije. Povedo, da bi potrebovale pedagoškega znanja za delo. Pomanjkljivost vidijo tudi v tem, da je za opravljanje dela svetovalne delavke v vrtcu potrebna tudi pedagoško-andragoška dokvalifikacija.
Ugotovimo lahko, da se morajo svetovalne delavke, ki so po izobrazbi socialne delavke, dodatno izobraziti, celo dokvalificirati za delo v svetovalni službi vrtca. Tako dobimo občutek, da nimamo nikoli dovolj izobrazbe in znanja za delo v vzgoji in izobraževanju.

4.10 Ovire, ki spremljajo delo socialne delavke v vrtcu

Socialne delavke pri delu v svetovalni službi vrtca spremljajo naslednje ovire:

- osebne karakteristike svetovalne delavke,
- stalno izobraževanje,
- premalo časa za vključevanja v oddelke in za delo s celotnim kolektivom,
- organizacijske ovire,
- neodzivanje staršev,
- negativna mnenja o delu socialnih delavcev,
- varovanje osebnih podatkov,
- metode učenja,
- prevelik normativ oddelkov na eno svetovalno delavko *»35 oddelkov za eno svetovalno delavko je enostavno preveč za redne obiske v skupini«* (IA.V13.2)*,*
- preširoko zastavljeno delo.

Svetovalna delavka E je edina, ki pri svojem delu ne vidi ovir.

4.12 Izkušnja staršev s socialno delavko v svetovalni službi vrtca, ki ga obiskuje njihov otrok.

Starši se pri sodelovanju s svetovalno službo srečujejo s pozitivnimi in negativnimi izkušnjami.

4. 13 Uspešne oblike sodelovanja med socialno delavko in starši

- Starši s pozitivno izkušnjo

Kot uspešne oblike sodelovanja med socialno delavko v svetovalni službi vrtca starši s pozitivno izkušnjo opredelijo odzivnost socialnih delavk, njihovo ažurnost, upoštevanje sogovornikovih želja(koncept etike udeleženosti), razumevanje stiske (spretnost socialnega dela), trud za sogovornika, izražanje lastnega mnenja in njihovo pristopanje z empatijo (osebnostna lastnost svetovalne delavke).

Staršem se zdi pomembno, da si svetovalne delavke vzamejo čas za proces podpore in pomoči (ravnanje s sedanjostjo), da jih poslušajo (spretnost socialnega dela) in se pogovarjajo z njimi (spretnost socialnega dela).

Všeč jim je, da jih spodbujajo k sodelovanju z vzgojiteljico skupine (etika udeleženosti) in jim pomagajo pri izpolnjevanju vlog (administrativne zadeve).

Pri individualnem svetovanju s starši se je staršu H zdelo pomembno, da ga je svetovalna delavka ozavestila o koristi otroka pri razvezi.

Staršu J je všeč pristop svetovalne delavke s pomočjo ustvarjanja, igre z mivko in s prebiranjem pravljic.

- Starši z negativno izkušnjo

Starši z negativno izkušnjo kot uspešne oblike sodelovanja vidijo v udejanjanju spretnosti socialnega dela, ki so pogovor, razumevanje, poslušanje spoštljivost, točnost. Kot dejavnike uspešnosti svetovalnega dela vidijo empatijo, dobro komunikacijo, pomoč v stiski, dajanje nasvetov in pojasnjevanje stvari. Pomembno se jim zdi, da si svetovalna delavka vzame čas za pogovor, da je prisotna na govorilnih urah in da sodeluje z otroki.

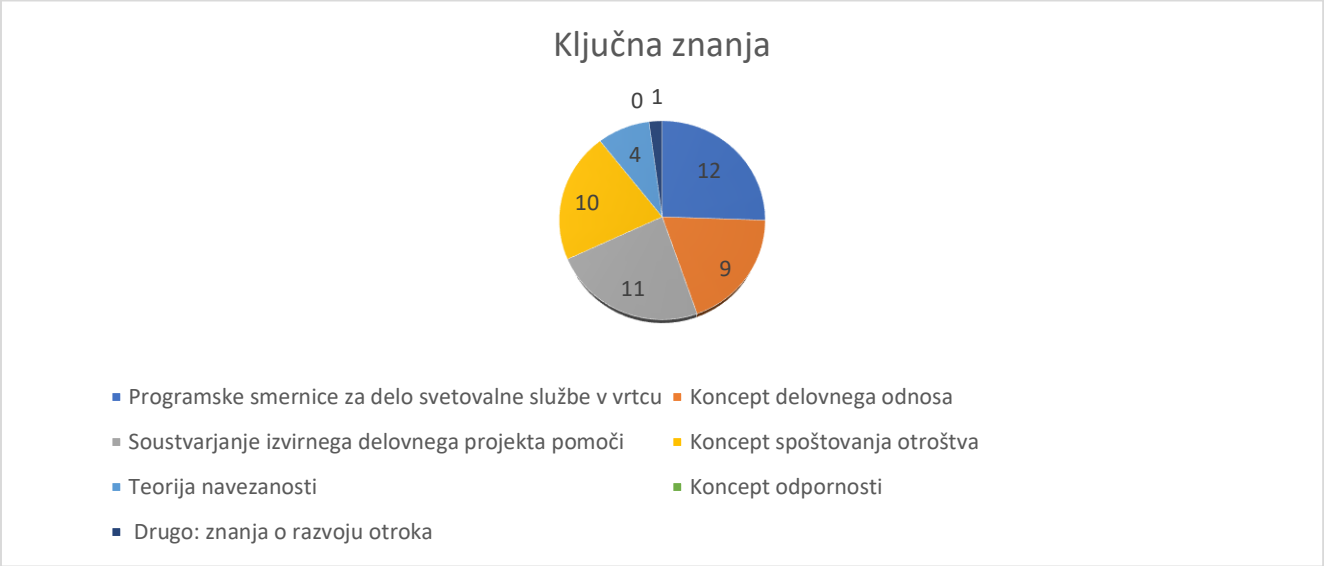
4.14 Ovire za uspešno sodelovanje med socialno delavko in starši

Starši z negativno izkušnjo s svetovalno službo vrtca so kot ovire za uspešno sodelovanje s svetovalno delavko opredelili šum v komunikaciji, neznanje staršev o vzgoji in njihov pogled nanjo. Nekateri starši so zavračali strokovne interpretacije o njihovih otrocih in se o določenih stvareh niso strinjali s svetovalno delavko.

4.15 Česa bi potrebovali več od socialne delavke

Starši z negativno izkušnjo bi od svetovalne delavke potrebovali več jasnosti v pogovoru, razumevanje, izmenjavo informacij, več časa za pogovor, uspešno komunikacijo, več prisotnosti v skupini, več pogovorov z vzgojiteljico in svetovalno delavko, videnje svetovalne delavke o njihovem otroku in več nasvetov, kako pomagati otroku. Starši želijo več krepitve njihove moči, več pogovorov s svetovalno delavko in komuniciranje preko elektronske pošte.

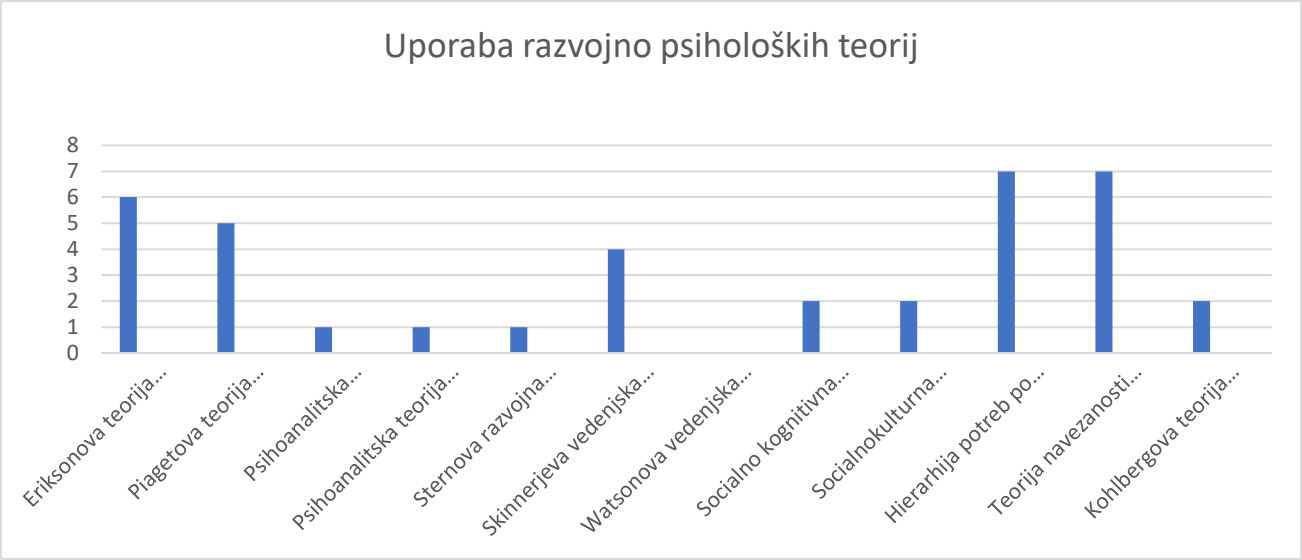
4.16 Ključna znanja na katera se svetovalne delavke opirajo pri svojem delu

Grafikon 1 Ključna znanja

Iz rezultatov prvega anketnega vprašanja lahko sklepamo, da so Programske smernice najpomembnejši konceptualni okvir opravljanja svetovalnega dela v vrtcu. Med pomembnejše koncepte dela lahko uvrstimo tudi soustvarjanje izvirnega delovnega projekta pomoči, koncept spoštovanja otroštva in delovni odnos. Koncept odpornosti in teorija navezanosti se pri delu uporabljata najmanj. Kot ključno znanje za delo v svetovalni službi vrtca ena izmed svetovalnih delavk doda znanja o razvoju otroka. Le-ta se mi zdijo tudi pomembna.

4.17 Uporaba razvojno psiholoških teorij

Grafikon 2 Uporaba razvojno psiholoških teorij

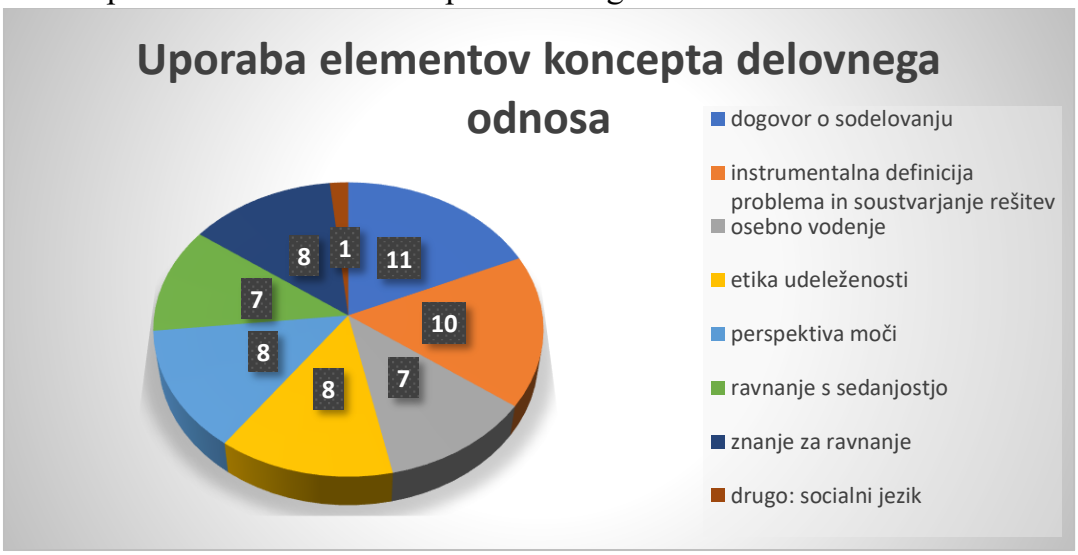
Svetovalne delavke pri svojem delu največ uporabljajo naslednje razvojnopsihološke teorije: hierarhijo potreb po Maslowu, teorijo navezanosti Bowlbyja in MaryAinsworth, Eriksonovo teorijo psihosocialnega razvoja, Piagetovo teorijo spoznavnega razvoja, Skinnerjevo vedenjsko teorijo operativnega pogojevanja.

Najmanj svetovalne delavke pri svojem delu uporabljajo socialnokulturno teorijo Leva Vigotskega, socialnokognitivno teorijo Alberta Bandure, Kohlbergovo teorijo moralnega razvoja, psihoanalitsko (psihoseksualno razvojno) teorijo Sigmunda Freuda, psihoanalitsko teorijo Ane Freud in Sternovo razvojno teorijo selfa.

Nobena izmed svetovalnih delavk pri svojem delu ne uporablja Watsonove vedenjske teorije.

Iz rezultatov lahko sklepamo, da imajo svetovalne delavke znanja iz različnih razvojnopsiholoških teorij, ki so pomembna za njihovo delo v svetovalni službi vrtca.

4.18 Uporaba elementov koncepta delovnega odnos

Grafikon 3 Uporaba elementov koncepta delovnega odnosa

Svetovalne delavke pri svojemu delu največ uporabljajo dogovor o sodelovanju in instrumentalno definicijo problema. Nekoliko manj svetovalnih delavk uporablja elemente etike udeleženosti, perspektive moči, znanje za ravnanje, ravnanje s sedanjostjo in osebno vodenje. Kot drugo, kar pri svojem delu uporablja ena izmed svetovalnih delavk je jezik socialnega dela.

Koncept delovnega odnosa je izvirna in uporabna opora za oblikovanje odnosa med svetovalnimi delavci in vsemi udeleženci v vrtcu. Dogovor o sodelovanju v jeziku socialnega dela ubesedi dogovor o delu z vsemi udeleženimi v problemu in rešitvi. Instrumentalna definicija problema po Lüssiju (1991) vabi vse udeležene v problemu, da raziskujejo svoj možni prispevek k rešitvi. Vloga svetovalne delavke je, da delovni odnos usmeri k želenim rešitvam, da vidi vse zorne kote udeleženih v problemu in odkriva njihove vire moči. Etika udeleženosti nas obveže, da v delovnem odnosu slišimo vse sogovornike, vse glasove. V socialnodelovnih pogovorih varujemo čas, da se pogovor zgodi, razvije in konča tako, da ga je mogoče nadaljevati. Pomembna naloga je, da socialna delavka podeli in prevaja strokovna znanja tako, da jih ljudje lahko uporabijo (Čačinovič Vogrinčič, 2008: 48-52).

4.19 Uporaba spretnosti socialnega dela

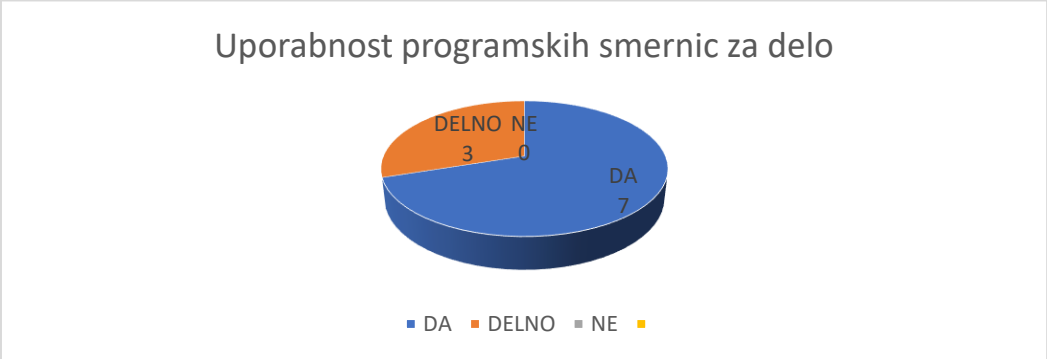
Tabela 3 Uporaba spretnosti socialnega dela

SPRETNOSTI	DA	DELNO	NE
spretnost spoznavnega pogovarjanja	8	1	1

spretnost pogajanja	5	5	0
spretnost zapisovanja in poročanja	10	0	0
organizacijske spretnosti (vodenje in sodelovanje v timih, načrtovanje dela idr.,…)	8	2	
spretnosti profesionalne discipline (točnost, spoštljivost, poklicna molčečnost, dostopnost, idr.,…)	10	0	0
upoštevanje in izvajanje etičnih pravil	10	0	0
spretnosti izogibanja pastem strokovnjaštva (žargon, pigmalionski kompleks, sindrom pomaganja, idr.,…)	6	4	0
humor	5	5	0

Vse svetovalne delavke, ki so izpolnile anketni vprašalnik pri svojem delu uporabljajo spretnost zapisovanja in poročanja, spretnosti profesionalne discipline (točnost, spoštljivost, poklicna molčečnost, dostopnost idr.), upoštevanje in izvajanje etičnih pravil. Ugotovimo lahko, da uporabljajo vse spretnosti, ki so bile navedene. Spretnosti je zelo veliko in so zelo raznolike, zato se svetovalne delavke odločijo za tiste, ki se jim zdijo pomembnejše in se urijo v njih.

4.20 Uporabnost programskih smernic za delo v svetovalni službi vrtca

Grafikon 4 Uporabnost programskih smernic za delo v svetovalni službi vrtca

Večini svetovalnih delavk se zdijo programske smernice uporabne za delo v svetovalni službi vrtca. Pri raziskovanju sem ugotovila, da so pomemben konceptualni okvir za delo. Velik del vprašanj pri intervjuju in anketnemu vprašalniku, se je nanašal na programske smernice.

Zajemajo opredelitev nalog na posameznih področjih dela, temeljna načela, osnovne vrste dejavnosti, itn.

4.21 Uporaba temeljnih načel svetovalnega dela v vrtcu

Tabela 4 Uporaba temeljnih načel svetovalnega dela

NAČELA	DA	DELNO	NE
Načelo strokovnosti in strokovnega izpopolnjevanja	10	0	0
Načelo strokovne avtonomnosti	9	1	0
Načelo interdisciplinarnosti, strokovnega sodelovanja in povezovanja	10	0	0
Načelo aktualnosti	8	2	0
Načelo razvojne usmerjenosti	8	2	0
Načelo fleksibilnega ravnotežja med osnovnimi vrstami dejavnosti svetovalne službe	6	4	0
Načelo celostnega pristopa	10	0	0
Načelo sodelovanja v svetovalnem odnosu	10	0	0
Načelo evalvacije lastnega dela	6	4	0

Iz tabele je razvidno, da vse svetovalne delavke pri svojem delu uporabljajo naslednja načela: Načelo strokovnosti in strokovnega izpopolnjevanja, ki govori o tem, da je potrebno delati v dobrobit otroka in ne v njegovo škodo. Govori tudi o tem, da vsi udeleženci v svetovalnem odnosu sodelujejo prostovoljno.

Udejanjanje načela interdisciplinarnosti, strokovnega sodelovanja in povezovanja pomeni, da se svetovalni delavec zaradi kompleksnosti njegove dela povezuje z različnimi strokovnimi profili iz različnih vrtcev in tudi s strokovnjaki iz ustreznih zunanjih ustanov.

S pomočjo načela celostnega pristopa svetovalni delavec pristopa do posameznika na način, da upošteva njegovo osebnost, njegovo vključenost v ožje in širše okolje ter njegove povezave z ostalimi udeleženci, ki vplivajo na njegovo ravnanje.

Svetovalna delavka si na podlagi načela sodelovanja v svetovalnem odnosu prizadeva za sodelovanje, ki temelji na soočanju vsestranskih pristranosti in konfliktov. Pri svojem delu si prizadeva za lastno dostopnost vsem udeleženim.

Načelo aktualnosti svetovalne delavke usmerja k upoštevanju posebnosti in vsakokratnih potreb vseh udeleženih.

Nekoliko manj pri svojem delu svetovalne delavke uporabljajo načeli fleksibilnega ravnotežja med osnovnimi vrstami dejavnosti svetovalne službe in načelo evalvacije lastnega dela. Prvo govori o tem, da mora svetovalni delavec v vrtcu v svoj program dela vključiti vse tri osnove vrste dejavnosti svetovalne službe.

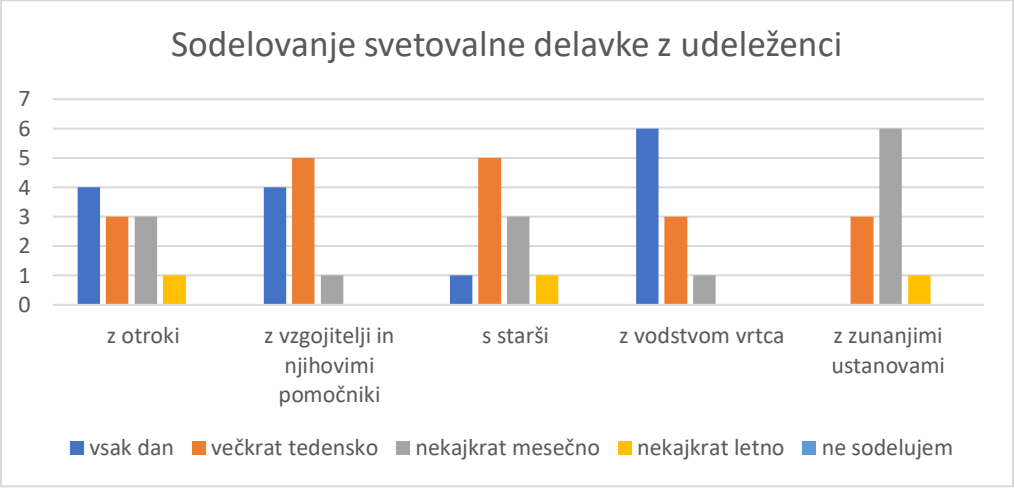
4.22 Področje dela svetovalne delavke v svetovalni službi vrtca

Tabela 5 Področje dela svetovalne delavke

PODROČJE DELA	DA	DELNO	NE
Svetovalno delo z otroki	7	3	0
Svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki	8	2	0
Svetovalno delo s starši	7	3	0
Sodelovanje z vodstvom vrtca	8	1	1
Sodelovanje z zunanjimi ustanovami	7	3	0

Iz tabele je razvidno, da svetovalne delavke večinoma opravljajo svetovalno delo na vseh petih področjih dela v svetovalni službi vrtca. Sklepamo lahko, da je delo svetovalnih delavk široko zastavljeno. Kar se je izkazalo tudi v intervjujih, kjer so področja dela podrobneje opredeljena.

4.23 Sodelovanje svetovalne delavke z udeleženimi v vrtcu

Grafikon 5Sodelovanje svetovalne delavke z udeleženimi v vrtcu

Iz histograma je razvidno, da svetovalne delavke z otroki, starši, vzgojitelji in njihovimi pomočniki, vodstvom sodelujejo pogosto. Najmanj sodelujejo z zunanjimi ustanovami, največ svetovalnih delavk je opredelilo sodelovanje nekajkrat mesečno.

4.24 Strinjanje s trditvami

Tabela 6 Trditve

TRDITEV	DA	DELNO	NE
Kot socialna delavka v svetovalni službi vrtca se počutim zelo usposobljeno za svetovalno delo.	5	5	0
Svetovalna delavka ugotavlja in upošteva značilnosti vsakdanjega življenja in dela oddelčne skupine.	7	3	0
Svetovalna delavka pri svojem delu upošteva splošne značilnosti razvoja in učenja otrok v predšolskem obdobju.	10	0	0
Svetovalna delavka pri svojem delu upošteva posebnosti telesnega, osebnega (spoznavnega in čustvenega) in socialnega razvoja otrok, vključenih v vrtec.	10	0	0

Iz tabele lahko sklepamo, da se vse svetovalne delavke pri svojem delu upoštevajo splošne značilnosti razvoja in učenja otrok v predšolskem obdobju ter upoštevajo splošne značilnosti razvoja in učenja otrok v predšolskem obdobju.
Sedem vprašanih svetovalnih delavk pri svojem delu ugotavlja in upošteva značilnosti vsakdanjega življenja in dela oddelčne skupine, tri to počnejo delno.
Polovica svetovalnih delavk se počuti zelo usposobljenih za opravljanje svetovalnega dela v vrtcu, druga polovica se s to trditvijo strinja le delno.

4.25 Dodatna znanja, metode dela in spretnosti, ki bi jih socialne delavke potrebovale od študija na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani

Svetovalne delavke so zapisale, da potrebujejo naslednje stvari:
Znanje za delo z otroki s posebnimi potrebami, čustvenimi in vedenjskimi težavami, znanja iz postopanja v primeru nasilja v družini. Pedagoško-andragoška znanja potrebujejo, saj jih je za socialno delo z mladimi potrebno pridobiti in opraviti izpit. Ena izmed anketirank Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani sporoča, naj se potrudi, da se ZUP prizna, saj v nasprotnem primeru ni smiselno, da je le-ta v predmetniku. Ena izmed anketirank si želi več znanja o spretnostih učinkovite komunikacije med vsemi udeleženimi. Svetovalne delavke si želijo znanja o sočutni vzgoji, razvojni psihologiji in specialni pedagogiki. Ena izmed anketirank se sprašujem kako se znebiti administrativnih del, kar pa ni odvisno od študija na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani.

Iz zapisov svetovalnih delavk lahko vidimo, da pogrešajo znanja o vzgoji, sočutni vzgoji, razvojni psihologiji, o otrocih s posebnimi potrebami in otrocih z raznimi odstopanji in

primanjkljaji. Za delo v svetovalni službi potrebujejo še pedagoško-andragoška znanja in opravljanje izpita. Potrebujejo znanja o učinkoviti komunikaciji med vsemi deležniki. Ena izmed vprašanih se želi naučiti, kako se znebiti administrativnih zadev. Predlagajo tudi, da bi se predmet iz upravnega postopka, ki ga opravimo na fakulteti, izenačil z izpitom iz upravnega postopka.

5. SKLEPI

Prioritetne naloge na nanašajo na osnovna področja dela, ki so svetovalno delo z otroki, starši in družinami, vzgojitelji in njihovimi pomočniki, sodelovanje z vodstvom in zunanjimi ustanovami.

Programske smernice predstavljajo pomemben konceptualni okvir opravljanja svetovalnega dela v vrtcu. Temeljna vloga svetovalne delavke v vrtcu je delo po programskih smernicah.

Naloga, ki je pogosteje svetovalnim delavkam dodeljena s strani vodstva, je vodenje vpisa in izpisa otrok iz vrtca.

Svetovalne delavke pri svetovalnemu delu sodelujejo z različnimi populacijami otrok: z otroki s posebnimi potrebami, otroki z različnimi odstopanji in primanjkljaji, celotno populacija otrok, otroki iz rejniških družin, otroki ločenih staršev, otroki tujcev in priseljencev.

Svetovalne delavke svojo vlogo pri svetovalnemu delu z vzgojitelji in njihovimi pomočniki v večini opredeljujejo kot nudenje pomoči in podpore.

S starši in družinami svetovalne delavke v velikem delu sodelujejo preko individualnih pogovorov.

Delo svetovalne delavke je med drugim odvisno od naravnanosti vodstva.

Zunanje ustanove, s katerimi sodelujejo svetovalne delavke, so zdravstvene ustanove, zavodi, osnovna šola, centri, aktivi, policija, fakulteta in kriminalistična policija.

Kot poseben prispevek socialnega dela v vrtcu svetovalne delavke vidijo udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela v vrtcu, in sicer celostni pristop in strokovno opravljanje dela. Odnos, ki ga imajo socialni delavci do sogovornikov, se kaže v spoštovanju sogovornikov in pri drži nevedočega.

Svojo vlogo v svetovalnem odnosu svetovalne delavke vidijo v udejanjanju spretnosti socialnega dela, pogovarjanju s starši na socialnodelovni način, poslušanju in sestavljanju delcev povedanega v celoto.

V procesu podpore in pomoči svetovalne delavke udejanjajo naslednje elemente delovnega odnosa: podeljevanje informacij, dodajanje moči, taktnost v soustvarjanju rešitev, možnost poskušanja in iskanja novih načinov v soustvarjanju rešitev, vzpostavljanje delovnega odnosa, etika udeleženosti, soustvarjanje rešitev, varovanje glasu otroka.

Prednosti svetovalne delavke, ki je po poklicu socialna delavka, so v njenem pristopu, celostnem pogledu na situacijo - pogledu izven okvirjev, v pristopu tukaj in zdaj, v udejanjanju elementov delovnega odnosa. Sogovornice opozorijo na to, da se je potrebno boriti za obstoj v sistemih.

Kot pomanjkljivosti svetovalne delavke vidijo to, da je poklic socialnega delavca premalo cenjen. Za delo v svetovalni službi so potrebna dodatna znanja, saj je v programu Fakultete za socialno delo po njihovem mnenju premalo znanj iz področja razvojne psihologije, potrebujejo tudi več pedagoškega znanja za delo.

Socialne delavke pri dele v svetovalni službi vrtca spremljajo naslednje ovire: osebne karakteristike svetovalne delavke, stalno izobraževanje, premalo časa za vključevanja v oddelke in za delo s celotnim kolektivom, organizacijske ovire, neodzivanje staršev, negativna mnenja staršev o delu socialnih delavcev, varovanje osebnih podatkov, metode učenja, prevelik normativ oddelkov na eno svetovalno delavko, široko zastavljeno delo.

Staršem se zdi pomembno, da si svetovalne delavke vzamejo čas za proces podpore in pomoči, da jih poslušajo in se pogovarjajo z njimi.

Kot dejavnike uspešnosti svetovalnega dela starši vidijo empatijo, dobro komunikacijo, pomoč v stiski, dajanje nasvetov in pojasnjevanje stvari.

Starši z negativno izkušnjo bi od svetovalne delavke potrebovali več jasnosti v pogovoru, razumevanje, izmenjavo informacij, več časa za pogovor in uspešno komunikacijo.

Starši z negativno izkušnjo s svetovalno službo vrtca so kot ovire za uspešno sodelovanje s svetovalno delavko opredelili šum v komunikaciji, neznanje staršev o vzgoji in njihov pogled nanjo.

Ključna znanja na katera se opirajo svetovalne delavke so poleg programskih smernic še soustvarjanje izvirnega delovnega projekta pomoči, koncept spoštovanja otroštva in delovni odnos. Koncept odpornosti in teorija navezanosti se pri delu uporabljata najmanj. Pomembna se jim zdijo znanja o razvojni psihologiji otroka.

Svetovalne delavke pri svojem delu uporabljajo psihoanalitične, vedenjske, kognitivne, humanistične in kontekstualistične teorije.

Pri delu v svetovalni službi vrtca svetovalne delavke uporabljajo vse elemente delovnega odnosa.

V vseh oblikah sodelovanja z vsemi potrebnimi za sodelovanje v vrtcu se svetovalne delavke ravnajo po temeljnih načelih svetovalne službe.

Svetovalne delavke bi si od Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani želele več znanja o vzgoji, sočutni vzgoji, razvojni psihologiji, o otrocih s posebnimi potrebami in otrocih z raznimi odstopanji in primanjkljaji, pedagoško-andragoška znanja. Potrebujejo tudi znanja o učinkoviti komunikaciji med vsemi deležniki. Predlagajo, da bi se opravljen predmet iz

Če pregledamo vse podatke, ki smo jih s pomočjo raziskovanja pridobili, lahko ugotovimo, da je svetovalna delavka vključena na številna področja, za svoje delo potrebuje številna znanja in stalno izobraževanje. Tudi normativ oddelkov, ki so dodeljeni na eno svetovalno delavko se mi zdi prevelik.

6. PREDLOGI

Predlagam, da svetovalne delavke nadaljujejo njihovo svetovalni delo, ki temelji na strokovnih znanjih, empatiji, širšem pogledu na problem, da pri delu uporabljajo elemente delovnega odnosa, ki jih bodo varovali v procesu soustvarjanja.

Svetovalne delavke, naj izpostavljajo vlogo socialne delavke. Izpostavljajo naj pozitivne zgodbe, ki jih uspejo soustvarit.

Predlagam, da pri svojem delu uporabljajo znanja teorije navezanosti izvirnih avtorjev Bowlbyja in Ainsworth in njenih sodobnih različic, na primer Siegelove medosebne nevrobiologije.

Predlagam, da se opravljeni predmet o upravnem postopku na Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani upošteva kot izpit iz upravnega postopka.

V program dodiplomskega študija na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani naj se vključijo razvojno psihološke teorije.

Glede na to, da je delo svetovalne delavke široko zastavljeno, bi predlagala, da se zmanjša normativ števila oddelkov na eno svetovalno delavko.

Delo, ki ga svetovalne delavke opravljajo pri vpisu otrok v vrtec, je zelo obširno, zato predlagam, da se del nalog, kot npr. vnos vlog v program, preverjanje iz različnih evidenc, razdeli med administrativne delavce v vrtcu.

7. VIRI IN LITERATURA

Babšek, B. (2009). *Osnove psihologije: Skrivnosti sveta v nas.* Celje: Celjska Mohorjeva družba.

Barle, N. (2016). Prikaz procesa dela v izvirnem delovnem projektu pomoči družini s številnimi izzivi. V: Kodele, T., & Mešl, N. (ur). *Družine s številnimi izzivi: soustvarjanje pomoči v skupnosti* (str. 97-122). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Batistič Zorec, M. (2000). *Teorije v razvojni psihologiji.* Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.

Cugmas, Z. (1998). *Bodi z menoj, mami: razvoj otrokove navezanosti.* Ljubljana: Produktivnost, Center za psihodiagnostična sredstva

Čačinovič Vogrinčič, G., & Mešl, N., (2013), Šolska svetovalna služba kot prostor varovanja soustvarjanja procesov učenja in pomoči v šoli. *Šolsko svetovalno del*o., 17, str. 16-25.

Čačinovič Vogrinčič, G. (2008). *Programske smernice: Predšolska vzgoja v vrtcu. Svetovalna služba v vrtcu.* Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Čačinovič Vogrinčič, G., & Mešl, N. (2020). *Socialno delo z družino: soustvarjanje želenih izidov in družinske razvidnosti.* Ljubljana: Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani.

Čačinovič Vogrinčič, G., & Šugman Bohinc, L. (2000). *Učinkovitost (uspešnost) razgovora v socialnem delu z družino.* Socialno delo 39(3), 175-189.

Čas, M., Kastelic, L., Šter, M. (2003). *Navodila h kurikulu za vrtce v programih s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo za otroke s posebnimi potrebami.* Ljubljana: Ministrstvo za izobraževanje, delo in šport.

Drenik, T. (2014). *Udejanjanje programskih smernic svetovalne službe v vrtcu.* (Diplomsko delo). Fakulteta za socialno delo, Ljubljana.

Doles, V. (2009). *Primerjava med smernicami in prakso svetovalnega dela v vrtcu.* (Diplomsko delo). Pridobljeno z Repozitorij Univerze v Ljubljani.

Flaker, V. (2003). *Oris metod socialnega dela: Uvod v katalog nalog centrov za socialno delo.* Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Hayes, N., & Orrelle, S. (1998). *Psihologija.* Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Horvat, L., & Magajna, L. (1987). *Razvojna psihologija.* Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Klarin, M. (2006). *Razvoj djece u socijalnom kontekstu: roditelji, vršnjaci, učitelji- kontekst razvoja djeteta.* Jastrebarsko: Naklda Slap.

Kompare, A., Stražišar, M., Vec, T., Dogša, I., Jaušovec, N., & Curk, J. (2001). *Psihologija.* Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Kurikulum za vrtce. (1999). *Predšolska vzgoja v vrtcih.* Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport, Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Labinowicz, E. (2010). *Izvirni Piaget.* Ljubljana: Državna založba Slovenije.

Malešević, T. (ur.) (2018). *Načrtovanje, spremljanje in evalvacija svetovalnega dela v vrtcu. Analiza stanja s priporočili.* Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.

Marjanovič Umek, L., & Zupančič, M. (2009). *Razvojna psihologija.* Ljubljana: Rokus

Mašič, K. (2001). *Svetovalno delo v vrtcu.* (Diplomsko delo). Pridobljeno z Repozitorij Univerze v Ljubljani.

Mešl, N. (2008). *Razvijanje in uporaba znanja v socialnem delu z družino. Procesi soustvarjanja teoretskega znanja v praksi.* Ljubljana: Fakulteta za socialno delo Univerze v Ljubljani.

Mlinarič, M. (2017). Svetovalno delo v vrtcu: (ne)vidna povezava med otroki, starši in strokovnimi delavci. *Socialno delo,* 56(1), 41-50.

Musek, J. (2005). *Predmet, metode in področja psihologije.* Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelke za psihologijo.

Ojsteršek, S.V. (2012). *Teorije v razvojni psihologiji.* Pridobljeno z Repozitorij Univerze v Ljubljani.

Payne, S., & Walker, J. (2002). *Psihologija v zdravstveni negi.* Ljubljana: Educy.

Miloševič Arnold, V., & Poštrak, M. (2003). *Uvod v socialno delo.* Ljubljana: Scripta (študentska založba).

Resman, M., Bečaj, J., Bezić, T., Čačinovič Vogrinčič, G. & Musek, J. (1999*). Svetovalno delo v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah.* Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Siegel, D. (2013). *Vihar v možganih.* Družinski terapevtski center Pogled.

Siegel, D. (2015). *The Developing Mind.* New York: The Guilford Press.

Šugman Bohinc, L. (2003). Od nezmožnosti ne komunicirati k uspešnemu komuniciranju. *Revija za kulturo,* 13(3-4), 81-84.

Vidonja, P., & Kustec, K., (2016). Vzpostavitev sodelovanja z družinami v izvirnem delovnem projektu pomoči. V: Kodele, T., & Mešl, N. (ur). *Družine s številnimi izzivi: soustvarjanje pomoči v skupnosti*.(str. 65-77). Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.

Vries, S. De & Bouwkamp, R. (2002). *Psihosocialna družinska terapija.* Logatec: Firis.

Vršnik, T. (2008). Šolska svetovalna služba v osnovnih šolah: vloga in delovne naloge s posebnim poudarkom na delu z nadarjenimi učenci in dodatni strokovni pomoči. *Sodobna pedagogika*, 59(2), 82-98.

Žvelc, G. (2021). *Razvojne teorije v psihoterapiji. Integrativni model medosebnih odnosov.* Ljubljana: Založba IPSA.

Elektronski viri

1. Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Pridobljeno 3. 1. 2021 s http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO445&d-49688-p=2&d-49682-p=7&d-49682-o=2&d-49682-s=3

2. Pravilnik o normativih za opravljanje dejavnosti predšolske vzgoje. Pridobljeno 5. 7. 2021 s Uradni list - Vsebina Uradnega lista (uradni-list.si)

8. PRILOGE

Priloga 1: Vprašanja za delno strukturiran intervju socialnih delavk

1. Katere so vaše prioritetne naloge pri delu v svetovalni službi vrtca?
2. Katera je temeljna vloga socialne delavke v svetovalni službi vrtca ?
3. Kakšna je vaša vloga pri svetovalnemu delu z otroki?
4. Kako bi opredelili svojo vlogo pri svetovalnemu delu z vzgojitelji in njihovimi pomočniki?
5. Opredelite svojo vlogo pri svetovalnemu delu s starši in družinami.
6. Opišite svojo vlogo pri sodelovanju z vodstvom vrtca.
7. Kakšna je vaša vloga pri sodelovanju z zunanjimi ustanovami?
8. V čem vidite poseben prispevek socialnega dela v vrtcu?
9. Opredelite svojo vlogo v svetovalnem odnosu.
10. Kako vidite svojo vlogo v procesu soustvarjanja podpore in pomoči?
11. Katere prednosti v primerjavi z drugimi profili ima po vašem mnenju svetovalna delavka z izobrazbo iz socialnega dela?
12. Katere pomanjkljivosti občutite pri svojem delu?
13. Katere so ovire, ki spremljajo vaše delo?

Priloga 2: Vprašanja za starše, ki imajo pozitivno in negativno izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu

Starši s pozitivno izkušnjo

1. Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?
2. Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

Starši z negativno izkušnjo

1. Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?
2. Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?
3. Katere so bile ovire za uspešno sodelovanje?
4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu?

Priloga 3 Anketni vprašalnik za socialne delavke

1. Katera so vaša ključna znanja na katera se opirate pri delu v svetovalni službi vrtca? (Možnih je več odgovorov.)

a) Programske smernice za delo svetovalne službe v vrtcu
b) Koncept delovnega odnosa
c) Soustvarjanje izvirnega delovnega projekta pomoči
d) Koncept spoštovanja otroštva
e) Teorija navezanosti
f) Koncept odpornosti
g) Koncept soustvarjanja
h) Drugo:_____

2. Na katere razvojno psihološke teorije se opirate pri svojem delu v svetovalni službi vrtca? (Možnih je več odgovorov.)

a) Eriksonova teorija psihosocialnega razvoja
b) Piagetova teorija spoznavnega razvoja
c) Psihoanalitska (psihoseksualna razvojna) teorija Sigmunda Freuda
d) Psihoanalitska teorija Ane Freud
e) Sternova razvojna teorija selfa
f) Skinnerjeva vedenjska teorija operativnega pogojevanja
g) Watsonova vedenjska teorija
h) Socialno kognitivna teorija Alberta Bandure
i) Socialnokulturna teorija Leva Vigotskega
j) Hierarhija potreb po Maslowu
k) Bronfenbrennerjeva ekološka sistemska teorija
l) Teorija navezanosti Bowlbyja in Ainsworthove
m) Kohlbergova teorija moralnega razvoja
n) Drugo: _____

3. Katere elemente koncepta delovnega odnosa uporabljate pri vašem svetovalnem delu v vrtcu? (Možnih je več odgovorov.)

a) dogovor o sodelovanju
b) instrumentalna definicija problema in soustvarjanje rešitev
c) osebno vodenje
d) etika udeleženosti
e) perspektiva moči
f) ravnanje s sedanjostjo
g) znanje za ravnanje
h) ne uporabljam nobenih omenjenih elementov

4. Ali pri vašem delu v svetovalni službi vrtca uporabljate navedene spretnosti?

- spretnost spoznavnega pogovarjanja
  DA DELNO NE
- spretnost pogajanja

DA DELNO NE

- spretnost zapisovanja in poročanja

DA DELNO NE

- organizacijske spretnosti (vodenje in sodelovanje v timih, načrtovanje dela idr.,…)

DA DELNO NE

- spretnosti profesionalne discipline (točnost, spoštljivost, poklicna molčečnost, dostopnost, idr.,…)

DA DELNO NE

- upoštevanje in izvajanje etičnih pravil

DA DELNO NE

- spretnosti izogibanja pastem strokovnjaštva (žargon, pigmalionski kompleks, sindrom pomaganja, idr.,…)

DA DELNO NE

- humor

DA DELNO NE

5. Ali so Programske smernice svetovalne službe v vrtcu uporabne za vaše delo v svetovalni službi vrtca?
   DA DELNO NE

6. Ali pri svojem delu v svetovalni službi vrtca uporabljate naslednja načela:

- Načelo strokovnosti in strokovnega izpopolnjevanja

DA DELNO NE

- Načelo strokovne avtonomnosti

DA DELNO NE

- Načelo interdisciplinarnosti, strokovnega sodelovanja in povezovanja

DA DELNO NE

- Načelo aktualnosti

DA DELNO NE

- Načelo razvojne usmerjenosti

DA DELNO NE

- Načelo fleksibilnega ravnotežja med osnovnimi vrstami dejavnosti svetovalne službe

DA DELNO NE

- Načelo celostnega pristopa

DA DELNO NE

- Načelo sodelovanja v svetovalnem odnosu

DA DELNO NE

- Načelo evalvacije lastnega dela

DA DELNO NE

7. Ali ste zadovoljni s svojim delom na naslednjih področjih dela svetovalne službe v vrtcu?

- Svetovalno delo z otroki
  DA DELNO NE
- Svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki

DA DELNO NE

- Svetovalno delo s starši

DA DELNO NE

- Sodelovanje z vodstvom vrtca

DA DELNO NE

- Sodelovanje z zunanjimi ustanovami

DA DELNO NE

8. Kako pogosto sodelujete:
   - z otroki

1. vsak dan 2. večkrat tedensko 3. nekajkrat mesečno 4. nekajkrat letno 5. ne sodelujem

   - z vzgojitelji in njihovimi pomočniki

1. vsak dan 2. večkrat tedensko 3. nekajkrat mesečno 4. nekajkrat letno 5. ne sodelujem

   - s starši

1. vsak dan 2. večkrat tedensko 3. nekajkrat mesečno 4. nekajkrat letno 5. ne sodelujem

   - z vodstvom vrtca

1. vsak dan 2. večkrat tedensko 3. nekajkrat mesečno 4. nekajkrat letno 5. ne sodelujem

   - z zunanjimi ustanovami

1. vsak dan 2. večkrat tedensko 3. nekajkrat mesečno 4. nekajkrat letno 5. ne sodelujem

9. Ali se strinjate z naslednjimi trditvami?

- Kot socialna delavka v svetovalni službi vrtca se počutim zelo usposobljeno za svetovalno delo.

DA DELNO NE

- Programske smernice so pomemben okvir za konkretno delo v svetovalni službi vrtca.

DA DELNO NE

- Moje delo temelji na posebni skrbi pri sprejemu in uvajanju otroka v vrtec.

DA DELNO NE

- Delo svetovalne delavke temelji na ugotavljanju in upoštevanju značilnosti ožjega in širšega socialnega okolja, iz katerega prihajajo otroci, ki so vključeni v vrtec.

DA DELNO NE

- Svetovalna delavka ugotavlja in upošteva značilnosti vsakdanjega življenja in dela oddelčne skupine.

DA DELNO NE

- Svetovalna delavka pri svojem delu upošteva splošne značilnosti razvoja in učenja otrok v predšolskem obdobju.

DA DELNO NE

- Svetovalna delavka pri svojem delu upošteva posebnosti telesnega, osebnega (spoznavnega in čustvenega) in socialnega razvoja otrok, vključenih v vrtec.

DA DELNO NE

10. Katera dodatna znanja, metode dela in spretnosti bi potrebovale od študija na Fakulteti za socialno delo Univerze v Ljubljani?

Priloga 4: Transkripti intervjujev

4. 1 Intervju svetovalna delavka A

1. Katere so vaše prioritetne naloge pri delu v svetovalni službi vrtca?

Osnovna področja so skladna s Programskimi smernicami in na podlagi tega je narejen tudi moj letni delovni načrt svetovalne službe. IA.V1.1 To torej zajema delo z otroki, tudi z otroki s posebnimi potrebami pa opazovanje otrok z rizičnimi dejavniki ali odstopanji (pod in nad povprečje). IA.V1.2 Hkratno poteka tudi delo z vzgojitelji in pomočniki, ki potrebujejo podporo (ali gre za pisanje poročila, ali dodatno opažanje ali le svetovanje in pogovor). IA.V1.3 Delo s starši, ki se podrobneje deli na čas dela za vpise in izpise otrok. IA.V1.4 Delo zajema tudi sodelovanje z vodstvom vrtca (pri organizaciji dejavnosti za otroke, za starše ali ostali strokovni kader, za administrativne zadeve). IA.V1.5 Sodelujem z zunanjimi ustanovami (običajno CSD, ZD, policija, šole,…). IA.V1.6 V kolikor pa si inovativen imaš tudi lahko svoje projekte za otroke/starše/vzgojno osebje (sama imam pevski zbor za otroke). IA.V1.7 Poleg tega pa poteka še stalno izobraževanje in samoevalviranje ter posveti z ostalimi svetovalnimi službami po Sloveniji. IA.V1.8

2.Katera je temeljna vloga socialne delavke v svetovalni službi vrtca ?

V ospredju je seveda optimalni razvoj otroka ne glede na njegov spol, iz kod prihaja, kakšno ima socialno in kulturno okolje, ter kakšno je njegovo telesno in duševno stanje. IA.V2.1 Glavno delo je delo v dobrobit otroka, kar pa poteka po različnih kanalih, omenjenih prej z vključevanjem čim večje socialne mreže. IA.V2.2

3. Kakšna je vaša vloga pri svetovalnemu delu z otroki?

Podpreti vse akterje za optimalni razvoj otroka. IA.V3.1 Za nekatere otroke je potrebnega več dejavnega in kurativnega sodelovanja, na primer za otroka s posebnimi potrebami pa še tukaj se razlikuje ali gre za otroka, ki ima pridružene motnje avtističnega spektra ali le za otroka z govorno jezikovnimi motnjami. IA.V3.2 Pri drugih otrocih je več kolektivno preventivnega delovanja, na primer kakšne delavnice, izdelava zloženk za starše in vzgojitelje, ter vse skupaj povezati z iskanjem in soustvarjanjem najboljših možnih malih korakov, ki so individualizirani za vsakega posameznika in njegove družine. IA.V3.3

4. Kako bi opredelili svojo vlogo pri svetovalnemu delu z vzgojitelji in njihovimi pomočniki?

Tukaj govorim predvsem o otrocih, kjer vzgojitelji opažajo določena odstopanja. Ali gre to za primanjkljaj na nekem razvojnem področju – kognitivnem, komunikacijskem ali socialnem, ali pa enostavno ne znajo se približat otroku samemu, kar povzroča stisko vsem v oddelku in zato ne morejo delovati v smeri napredka. IA.V4.1 Takrat jim pomagam z iskanjem novega znanja, s pogovorom, s samorefleksijo, s predlogi, vključim se v oddelek, poskusimo narediti načrt dela in korake v različnih možnih scenarijih, dogovorimo se za pogovore s starši in koga bi lahko vključili v proces dela (zunanje institucije). IA.V4.2 Poskušamo se naučiti, da me v oddelek ne povabijo »prepozno«, saj sama ne morem (poleg ostalega dela) hoditi toliko redno v vse skupine, da bi lahko opazila kakšne neobičajnosti. IA.V4.3

5. Opredelite svojo vlogo pri svetovalnemu delu s starši in družinami.

S starši največkrat sodelujem v času vpisov in izpisov ter ko potrebujejo pomoč za razna poročila (odlog šolanja, poročila za CSD, ..). IA.V5.1 Najbolj intenzivna podpora in vodenje pa se dogaja pri otrocih s posebnimi potrebami, ko imamo redna srečanja, evalvacije individualiziranih programov dela. IA.V5.2 Se pa tudi zgodi, da pride kdaj kakšen starš le na pogovor, ker ne ve kako bi ravnal s svoji otrokom mu pomagal. Tako, da se mi tukaj najbolj zdi, da je moja vlogo podporna, kjer je potrebna empatija, razumevanje, aktivno poslušanje. IA.V5.*3*

6. Opišite svojo vlogo pri sodelovanju z vodstvom vrtca.

Največkrat gre za pomoč pri organizaciji dejavnosti za otroke, starše, vzgojitelje ter za administrativne zadeve, ko je potrebno poročanje mojega dela za razna poročila in za sprotno seznanjanje vodstva. IA.V6.1 In znajdem se tudi v vlogi iskanja podpore in pomoči, ko sama ali en zmore ali ne znam ali še nimam izkušenj na nekem novem področju. IA.V6.2

7. Kakšna je vaša vloga pri sodelovanju z zunanjimi ustanovami?

Sodelovanje z zunanjimi ustanovami je najbolj dragoceno v času, ko delujemo za najbolj optimalen razvoj otroka in običajno gre tukaj za otroke s posebnimi potrebami, kjer potem na različne načine sodelujemo z razvojno ambulanto ali zdravstvenimi domovi. IA.V7.1 Je pa največkrat ta vloga informativne narave, ko nas CSD ali Policja/sodišče in šola prosi za kakšno poročilo. IA.V7.2

8. V čem vidite poseben prispevek socialnega dela v vrtcu?

Zdi se mi, da je svetovalna služba nekakšen povezovalni člen in specifična poklicna vloga. Povezuje starše z vzgojitelji ob prvem stiku, povezuje starše z vodstvom ob primeru težav ali informacij. Povezuje tudi vzgojno osebje z vodstvom. Ali pa samo podporo, ker ne ve ali ne zmore naprej. IA.V8.1 Zdi se mi kot nekakšen filter, pri katerem potem udeleženi uvidijo bolj jasno sliko. IA.V8.2 In resnično se trudim skupaj z vzgojitelji in starši iskati načine, ki bi jim ustrezali. Pa da bi sami prišli do rešitve in do kanalov, kjer si v bodoče lahko sami pomagajo. IA.V8.3 Vsakemu dam tudi vedeti, da ni recepta in da nimam neke čarobne paličice, ki popravi pokvarjeno stvar. IA.V8.4 Vsaka situacija je posebna, specifična in pomembno je da se trudimo, vztrajamo, probamo in najdemo pravi korak v pravi smeri soustvarjanje rešitev. IA.V8.5

9. Opredelite svojo vlogo v svetovalnem odnosu.

Moja vloga v svetovalnem odnosu je lahko različna, namreč pri sestankih za otroke s posebnimi potrebami sem koordinator in zapisnikar. IA.V9.1 Pri odnosu z vzgojiteljem v stiski sem poslušalec, filter/sito, kanal za iskanje podpore. IA.V9.2 Pri odnosu s staršem na vpisih in izpisih sem informacijsko središče. IA.V9.3 Moja vloga biti strokovna, avtonomna, razvojno usmerjena, fleksibilna, celostno opredeljena, sodelovalna in podporna oseba v svetovalnem odnosu. IA.V9.4

10. Kako vidite svojo vlogo v procesu soustvarjanja podpore in pomoči?

Moja vloga sodelovalna, povezovalna, podporna, učenje posameznikov za samostojno »lovljenje ribe« in poznavanje situacije, poznavanje vpletenih, delovanje z elementi delovnega odnosa. IA.V10.1 Skratka, zdi se mi, da je moja vloga pomemben faktor v procesu soustvarjanje podpore in pomoči. IA.V10.2

11. Katere prednosti v primerjavi z drugimi profili ima po vašem mnenju svetovalna delavka z izobrazbo iz socialnega dela?

Zdi se mi, da mi, socialni delavci, imamo več empatije, razumevanja in želje po soustvarjanju in to dejansko izvajamo. IA.V11.1 Ne povemo nekomu le: naredi to in to in to, ampak skupaj z njimi razmišljamo, jih naučimo kaj bi lahko drugič sami naredili. IA.V11.2 Ja, učimo jih o življenju, delujemo preventivo oziroma celostno, želimo odpraviti vzrok in ne le blažiti nekih posledic in korektivno delovati na izid situacije. IA.V11.3

12. Katere pomanjkljivosti občutite pri svojem delu?

Resnično to, da je premalo cenjeno! IA.V12.1 V času študija več izobraževanja o primanjkljajih oziroma posebnih potrebah. IA.V12.2 Premalo cenjen in uveljavljen poklic, ker kot socialni delavec moraš za delo v vzgoji in izobraževanju za delo v svetovalni službi imeti pedagoško andragoško dokvalifikacijo. IA.V12.3

13. Katere so ovire, ki spremljajo vaše delo?

Največkrat gre za osebne karakteristike – da si preveč jemljem k srcu, če kakšnega otroka ne morem »rešiti« ali zvem za situacijo, ki se ne bi smela dogajati v svetu. IA.V13.1 35 oddelkov za eno svetovalno delavko je enostavno preveč za redne obiske v skupini. IA.V13.2

4. 2 Intervju svetovalna delavka B

1.Katere so vaše prioritetne naloge pri delu v svetovalni službi?

Moje prioritetne naloge so delo z otroki, z otroki s posebnimi potrebami, opazovanje otrok z rizičnimi dejavniki ali odstopanji pod ali nad povprečjem. IB.V1.1 Veliko sodelujem in nudim pomoč vzgojiteljem in njihovimi pomočnikom. IB.V1.2 Opravljam tudi svetovalno delo s starši, skupaj evalviramo individualne delovne projekte pomoči otrok s posebnimi potrebami. IB.V1.3 Veliko sodelujem z tudi vodstvom. IB.V1.4 Kot prioritetno nalogo vidimo tudi to, da se dodatno izobražujem in evalviram svoje delo. IB.V1.5

2. Katera je temeljna vloga socialne delavke v svetovalni službi vrtca?

Usmerjam se v skupinsko delo, trening socialnih veščin, učenje odnosov, programi za preventivo nasilja. IB.V2.1 Prioritetno mi je delo z otroki. IB.V2.2

3. Kakšna je vaša vloga pri svetovalnemu delu z otroki?

Delam v manjših skupinah na širšem področju kurikula, tudi individualno, gre za trening veščin, dopolnim tisto kar delajo vzgojiteljice. IB.V3.1 Spoznavanje otoka in njegovih sposobnosti na bolj poglobljen način. IB.V3.2 Če je skupinsko delo delava z vzgojiteljico s celotno skupino pri vodeni dejavnosti, potem pa delo po manjših skupinah, kjer imajo otroci omogočen individualni pristop. IB.V3.3 Izobraževalni programa Neon, ki je namenjen otrokom od 3 do 6 leta starosti, bomo vključevali v skupine in na ta način reševali kakšne težave ali se pogovarjali o njej. IB.V3.4

4. Kako bi opredelili svojo vlogo pri svetovalnemu delu z vzgojitelji in njihovimi pomočniki?

Lahko pa izpostavi problem npr. pri sodelovanju s starši, pri opazovanju določenih odstopanj otroka, kjer vzgojiteljica potrebuje mojo potrditev, da so določena odstopanja pri otroku. IB.V4.1 O določeni temi jim lahko priskrbim tudi ustrezno literaturo. IB.V4.2 Če se izpostavi določena problematika, se lahko priskrbi dodatno izobraževanje. IB.V4.3 Predno v skupino dobijo otroka s posebnimi potrebami je potrebno izobraževanje, da pride izvajalka dodatne strokovne pomoči v skupino. IB.V4.4 Pogovarjamo se tudi o konkretnih situacijah, pri katerih se pojavijo problemi in načrtujemo kako jih bomo rešili. IB.V4.5

5. Opredelite svojo vlogo pri svetovalnemu delu s starši in družinami.

Prvič se srečamo pri vpisu, kjer jih usmerjamo kam se obrnit, če imajo otroci določene primanjkljaje, izmenjava osnovnih podatkov. IB.V5.1 Preko vzgojiteljice vstopimo v kontakt na govorilih urah. Tam ob pomoči vzgojiteljice predstavim svoja opazovanja o otroku, usmerim jih s kom lahko sodelujejo za pomoč otroku, nudim jim določeno podporo, da jim je lažje. IB.V5.2 Določeni redni sestanki s starši s katerimi smo spremljali otrokovo stanje. IB.V5.3 Starše napotimo na različne delavnice, programe, tu gre za informiranje staršev in podporo, da stopijo v stik s strokovnjakom. Motiviramo jih, da so dovzetni za predloge pomoči otroku s strani strokovne delavke ali mene, resneje vzamejo zadevo, če jo pove tudi svetovalna delavka. IB.V5.4 Sodelujem na uvodnih roditeljskih sestankih za vse starše. IB.V5.5 Nekateri starši potrebujejo nekoliko več spodbude za iskanje pomoči otroku, potrebno je naše spremljanje, opremljanje z informacijami, usmerjanje v določene programe za učenje vzgojnih pristopov in podpora pri tem. Podajanje informacij kdaj se lahko obrnejo na center za socialno delo. Usmerjanje v določene organizacije izobraževanj za starše (šola za starše). IB.V5.6 Skupni sestanki za otroke s posebnimi potrebami, kjer sodelujemo vsi. Moja vloga je koordiniranje. IB.V5.7

6. Opišite svojo vlogo pri sodelovanju z vodstvom vrtca.

Se dopolnjujemo kar se tiče svetovanja staršem za vse otroke, ki obiskujejo vrtec, če ne pride do napredka. Če nismo na poti k zastavljenemu cilju za otroka k sodelovanju povabimo tudi ravnateljico oz. njene pomočnice. IB.V6.1 Izmenjava določenih informacij. IB.V6.2 Skupaj sestavljamo ankete za starše o zadovoljstvu z vrtcem (izvedba in posredovanje podatkov vodstvu). IB.V6.3 Vzajemna strokovna podpora in sodelovanje se mi zdita pomembna. IB.V6.4

7. Kakšna je vaša vloga pri sodelovanju z zunanjimi ustanovami?

Z oddajo poročil o spremljanju določenega otroka, sodelujemo s centrom za socialno delo. IB.V7.1 Vodenje projektov Eko vrtec (povezava med vrtcem in zunanjimi izvajalci), Zdravje v vrtcu (sodelovanje z NIJZ). IB.V7.2 Sodelujem tudi z zdravstvenim domom, razvojno ambulanto, z Zavodom za šolstvo in z Zavodom IRIS. IB.V7.3

8. V čem vidite poseben prispevek socialnega dela v vrtcu?

Poseben prispevek vidim v povezovalni vlogi. IB.V8.1

9. Opredelite svojo vlogo v svetovalnem odnosu.

Podporna vloga na vseh področjih dela (otroci, strokovne delavke, vodstvo, starši). IB.V9.1

10. Kako vidite svojo vlogo v procesu soustvarjanja podpore in pomoči?

Podeljevanje informacij. Imam širšo sliko, ki jo lahko podelim, več primerov, podelim informacije in je potem lažje, z znanjem v določeni situaciji, dodajanje moči staršem, razumevanje njihove situacije, podporo njihovemu ravnanju, da bo boljše. IB.V10.1

11. Katere prednosti v primerjavi z drugimi profili ima po vašem mnenju svetovalna delavka z izobrazbo iz socialnega dela?

Povezovalna vloga, vloga pri gradnji odnosov na področju čustev v skupini, odnosni vidik mi je zelo pomemben. Delo na skupinski dinamiki. IB.V11.1

12. Katere pomanjkljivosti občutite pri svojem delu?

Razvoja psihologija sem se morala dodatno izobraževat, pedagoško področje je potrebno dopolnit. IB.V12.1

13. Katere so ovire, ki spremljajo vaše delo?

Svetovalno delo je širok pojem, svetovalna služba ažurno reagiranje na določeno situacijo, nikoli ni dovolj znanja. IB.V13.1

4. 3 Intervju svetovalna delavka C

1. Katere so vaše prioritetne naloge pri delu v svetovalni službi vrtca?

Delo s celotno populacijo otrok, ki so vključeni v vrtec. Največ delam z otroki s posebnimi potrebami, ki imajo odločbo za nudenje dodatne strokovne pomoči. IC.V1.1 Odzivam se na povabila vzgojiteljic, ko potrebujejo dodatno mnenje o določenem otroku. To je posvetovalne narave. IC.V1.2 Vodim vpise otrok v vrtec, zbiram vloge, pripravim podatke za komisijo, oblikujem oddelke. IC.V1.3 Informiram strokovne delavke o posebnostih otrok, ki bodo na novo vključeni v vrtec. IC.V1.4 Opravljam tudi razvojno preventivne dejavnosti- pregled evalvacij strokovnih delavk ob koncu šolskega leta, ki mi pomagajo pri načrtovanju strokovnih izobraževanj za prihodnje leto. IC.V1.5 Koordiniram sestanke med strokovnimi delavci in starši otrok, ki imajo odločbo o usmerjenju. IC.V1.6 Sodelujem z zunanjimi ustanovami- CSD koordiniram prenos informacij, zbiram poročila, udeležujem se sestankov s CSD, sodelujem s centrom za zgodnjo obravnavo (otroci v postopku za dodelitev dodatne strokovne pomoči). IC.V1.7 Opravljam administrativne stvari in sodelujem z vodstvom. IC.V1.8 Načrtujem in evalviram svoje delo, pozornost posvečam dodatnim strokovnim izobraževanjem. IC.V1.9

2. Katera je temeljna vloga socialne delavke v svetovalni službi vrtca?

Temeljna vloga je posvetovalno delo z vsemi udeleženimi v vrtcu. IC.V2.1

3. Kakšna je vaša vloga pri svetovalnemu delu z otroki?

Pomembno mi je, da spremljam, kako otroci napredujejo. IC.V3.1 Vključim se v skupino predvsem v času proste igre in opazujem njihovo igro. IC.V3.2 Tudi pri vodenih dejavnostih spremljam kako se vključujejo, predvsem me zanima socialna vključenost otrok v skupino. IC.V3.3

4. Kako bi opredelili svojo vlogo pri svetovalnemu delu z vzgojitelji in njihovimi pomočniki?

Pomembno mi je, da spremljam njihovo delo, zato v oddelek vstopam približno 1krat mesečno. Svoja opažanja o vključenosti otrok v skupino povem tudi vzgojiteljici, da mi ona predstavi svoj vidik. Hvaležne so, da jim povem kako vidim njihovo delo v skupini, kako vidim otroke. Do takšnega načina dela so bile strokovne delavke na začetku zadržane. IC.V4.1 Moj cilj je, da vidim utrip skupine. IC.V4.2

5. Opredelite svojo vlogo pri svetovalnemu delu s starši in družinami.

Ko je kakšna dilema oz. težave sem v pomoč strokovni delavki, da skličemo sestanek s starši. Skupaj s starši naredimo načrt s skupnim ciljem, da otrok čim bolje napreduje. Teh sestankov ni veliko. IC.V5.1 Pomagam predvsem, ko so starši potrebujejo pomoč pri njihovi vzgojni funkciji. IC.V5.2 Več stika imam s starši, katerih otroci imajo dodatno strokovno pomoč. Koordiniram sestanke s starši in tistimi, ki otroku nudijo dodatno strokovno pomoč. Starši se radi odzovejo in sprejmejo usmeritve. Staršem svetujem kam se lahko obrnejo tudi na specializirane institucije. IC.V5.3 Sodelujemo, ko pridejo vpisat otroka v vrtec. Takrat je možnost, da se spoznamo, da mi sporočijo posebnosti otroka npr. zdravstvene. IC.V5.4

6. Opišite svojo vlogo pri sodelovanju z vodstvom vrtca.

Pomembno se mi zdi sodelovanje z vodstvom. Pomembno se mi zdi, da vodstvo pozna področja, ki jih opravlja svetovalna delavka. IC.V6.1 Pomembno je dobro sodelovanje med ravnateljico, pomočnico ravnateljice in svetovalno delavko. Skupaj lahko veliko naredimo kot tim za dobro klimo in komunikacijo v vrtcu. IC.V6.2 Včasih sem tudi v oporo pri kakšnem razreševanju konfliktov, podpora pri svetovanje, ji predam informacije. IC.V6.3 Vodstvo me spodbuja, da se čim več prisotna v skupini med otroki. IC.V6.4 Delo svetovalnega delavca je zelo odvisno od tega kako je ravnatelj naravnan. IC.V6.5

7. Kakšna je vaša vloga pri sodelovanju z zunanjimi ustanovami?

Sodelujemo z Zavodom za naglušne v Ljubljani, z osnovnima šolama, ki imajo mobilno enoto za nudenje dodatne strokovne pomoči in Centrom Iris za slepe in slabovidne. IC.V7.1 Koordiniram skupaj s strokovnimi delavkami katera bo nudila dodatno strokovno pomoč otrokom. IC.V7.2 Center za socialno delo, Center za zgodnjo obravnavo, preko aktiva sodelujem z vsemi osnovnimi šolami v občini, policija, z Zavodom za šport, aktiv svetovalnih delavk Ljubljanske regije, fakultete, … IC.V7.3

8. V čem vidite poseben prispevek socialnega dela v vrtcu?

Celostni pristop, kar pomeni, da če hočemo otroku omogočit pogoje, da bo dosegel svoj optimalni napredek v skladu z svojimi zmožnostmi, zato je pomembno, da sodelujemo z vsemi pomembnimi za njegov razvoj. IC.V8.1 Pomemben jezik, da govorimo jezik družine, da delamo tukaj in zdaj, imamo širino. IC.V8.2 Pomembno je tudi, da se zavedamo kakšen vpliv imamo na otroke v vrtcu, saj z njimi med tednom preživimo veliko časa. IC.V8.3

9. Opredelite svojo vlogo v svetovalnem odnosu.

Bistvenega pomena mi je, da sogovornika poslušam. IC.V9.1 Vsi pridejo z nekim pričakovanjem. Najprej želim čim več izvedeti o situaciji. Včasih imam občutek, da sogovorniki potrebujejo le malo usmeritev, da jim rečeš ok saj dobro delaš, kako si odreagiral v podobnem primeru, da damo nek feedback. IC.V9.2 Strokovni delavci dobijo

nekaj razbremenitve. Nekatere potrebujejo, da pridem pogledat npr. izstopajoče vedenje. Pomembno je, da si svetovalne delavke 1 teden zapisujejo kako pogosto je prišlo do izstopajočega vedenja, kaj so bili sprožilci, kaj je otroka pomirilo, potem pa se pogovorimo in skupaj naredimo načrt, kako otroku pomagat. IC.V9.3 Nekaterim je dovolj, da mi povejo o določeni situaciji, da jim priporočam kakšen članek, da si pogledajo kakšen prispevek, literaturo. IC.V9.4 Nekateri pa ne potrebujejo mojega sodelovanja. Pomembno mi je, da opolnomočim strokovne delavke in druge sogovornike v svetovalnem odnosu. IC.V9.5

10. Kako vidite svojo vlogo v procesu soustvarjanja podpore in pomoči?

Soustvarjam učno okolje (igra po kotičkih), dejavnosti, prehodi med dejavnostmi, da bodo vsi sodelovali, pomagam in usmerjam otroke, ki ne sledijo. IC.V10.1 Pomagam pri komunikaciji s starši, ki ne želijo sodelovati. IC.V10.2

11. Katere prednosti v primerjavi z drugimi profili ima po vašem mnenju svetovalna delavka z izobrazbo iz socialnega dela?

Pomemben se mi zdi tudi čut za sočloveka, razumevanje, empatičnost do staršev, otrok, strokovnih delavcev. IC.V11.1 Dobro poznavanje zakonodaje in znanje o družini po ločitvi oz. razvezi. IC.V11.2

12. Katere pomanjkljivosti občutite pri svojem delu?

Manjkalo mi je znanje o razvojnih mejnikih otroka. Le to se da nadoknaditi z samoizobraževanjem. IC.V12.1 Želela bi več pridobljenega znanja na področju predšolske vzgoje. IC.V12.2

13. Katere so ovire, ki spremljajo vaše delo?

Čas, želela bi več neposrednega vključevanja v oddelke, delo s celotnim kolektivom. IC.V13.1 Veliko je razpršenosti, res si moraš zorganizirati svoj delovni čas, organizacijske ovire. IC.V13.2 Neodzivanje staršev na predavanja, ki jih zanje organiziramo šola za starše. IC.V13.3

4. 4 Intervju svetovalna delavka D

1. Katere so vaše prioritetne naloge pri delu v svetovalni službi vrtca?

Celostna obravnava otrok s posebnimi potrebami, njihova inkluzija in integracija. ID.V1.1 Pomoč in podpora vzgojnemu osebju pri delu s starši, na kakšen način kakšno stvar sporočiti staršem. ID.V1.2 Prioritetne naloge so še razvojno preventivne dejavnosti, načrtovanje dejavnosti in evalvacija, kje smo, kam gremo, kaj smo pozabili, kje smo šibki, da se ojačamo. ID.V1.3 Podpora vodstvu, ki je povezana z vizijo vrtca. Zdi se mi, da smo kot, da en tampon med strokovnimi delavci, starši in vodstvom. ID.V1.4 Pomembno, da ostajam zvesta svojemu poslanstvu, da gledam na vse in da je v ospredju dobrobit otrok, da tako komunikacija med vsemi lepo steče. ID.V1.5 Moje delo je usklajeno s programskimi smernicami, tudi letni delovni načrt vrtca temelji na programskih smernicah, zdi se mi, da je to edino vodilo, ki ga imamo svetovalne delavke v vrtcu, je tudi nekaj na kar se lahko vedno zanesemo, smernice zajemajo celotno naše delo. ID.V1.6

2. Katera je temeljna vloga socialne delavke v svetovalni službi vrtca ?

Svetovanje in podpora sta ključna in zelo pomembna faktorja, kar je tudi naša naloga in poslanstvo, da podpiramo tisto kar je treba (strokovne delavce, starše, tudi svetovalne delavke medseboj). ID.V2.1

3. Kakšna je vaša vloga pri svetovalnemu delu z otroki?

Delo z otroki s posebnimi potrebami, tistimi, ki imajo odločbe. ID.V3.1 Pogovor o tabu temi – smrt, minljivost, to vidim kot našo nalogo, da jo približamo otrokom, kot ostalim. ID.V3.2 Delo z otroki, ki se selijo ali priselijo, saj za otroke niso enostavne. ID.V3.3 Tudi delo z otroki tujcev, ki pridejo v naš sistem zahteva posebno delo. ID.V3.4 Saj sem koordinator med izvajalci, zunanjimi institucijami, starši, vzgojitelji, skrbim zato, da bo DSP potekala pravilno, usklajevanje urnikov DSPja ID.V3.5. Veliko je tu organizacijskega časa. Pisanje poročil, organizacija sestankov za DSP. ID.V3.6

4. Kako bi opredelili svojo vlogo pri svetovalnemu delu z vzgojitelji in njihovimi pomočniki?

Sebe v tem kontekstu jemljem kot ″mirovno silo″, kot blažilko trenj, zmanjševalec stresa. ID.V4.1 Prijetno mi je, ker me strokovne delavke sprejemajo v vse time, mislim, da se lepo dopolnjujemo, saj smo strokovnjaki na različnih področjih. ID.V4.2 Moje stališče je, da je skupina sveta in da je vzgojitelj tam alfa in omega. Svetovalne delavke smo lahko zelo srečne, da vstopamo v skupino, v odnose, da vidimo situacijo, da lahko svetujemo z različnimi pristopi z načini, da osvetlimo, če kaj mogoče ni bilo prav narejeno. ID.V4.3 Vse kar počnemo, delamo z eno subtilnostjo in empatijo, saj nihče tega ne počne zanalašč, da bi komu škodil. ID.V4.5 Naša vloga in naš pristop morata biti z enim velikim spoštovanjem.ID.V4.6

5. Opredelite svojo vlogo pri svetovalnemu delu s starši in družinami.

Zavzela sem držo, da najprej opolnomočim strokovno delavko, ki vodi skupino, da se najprej ona pogovori s starši in da odpre teren tudi zame. Staršu strokovna delavka pove, da bom prišla v skupino in opazovala otroka, da jih bom poklicala. ID.V5.1 Pogovor s starši izpeljem takrat, ko je zraven vzgojiteljica zato, da ni šuma v komunikaciji, da ni napačnih interpretacij in napačnih prenosov informacij, da starš ve, da se lahko še primarno obrne na vzgojiteljico. ID.V5.2 Ko pride do nekih konfliktov med vzgojiteljem in staršem, da jih znamo pomagat razrešit. Pomembno je timsko delo, zato kakšen delček informacij, v dogovoru z vzgojiteljico tudi jaz predam staršem, da delček odgovornosti prenesejo name. ID.V5.3

6. Opišite svojo vlogo pri sodelovanju z vodstvom vrtca.

Moja vloga je zelo pomembna, saj velikokrat lahko osvetlimo stvari iz drugega zornega kota, s katerega morda vodstvo trenutno ne vidi, saj ima pred seboj samo nalogo, fokus na tisto, mi pa na stvar gledamo širše in lahko svetujemo. ID.V6.1 Ključno se mi zdi, da se nas upošteva, mogoče ne vedno, kar je razumljivo, saj tisti, ki je glavni mora stat za svojo odločitvijo. Imamo možnost sodelovanja in odločanja pri določenih pomembnih stvareh. ID.V6.2

7. Kakšna je vaša vloga pri sodelovanju z zunanjimi ustanovami?

Sodelujem z Zavodom za šolstvo za usmerjanje otrok, z ambulantami. Moja vloga je koordinacija. ID.V7.1 Tudi to, da institucije prepoznavajo naše delo. ID.V7.2 Sodelujem tudi s centri za socialno delo, ki velikokrat ne poznajo delo vrtca. Da tudi predstavljamo to kar zagovarjamo in v kateri vlogi smo. ID.V7.3 Sodelujemo še s CMZ

(Centrom za mentalno zdravje), s kliniko za avtizem, s centrom Iris v Ljubljani, z Zavodom za gluhe in naglušne otroke, z razvojno ambulanto, s policijo, kriminalistično policijo. ID.V7.4 Sodelujem v aktivu svetovalnih delavk v svoji regiji. ID.V7.5

8. V čem vidite poseben prispevek socialnega dela v vrtcu?

Prednost v tem je, da smo bili tekom študija seznanjeni z delovanjem centrov za socialno delo. ID.V8.1 Pri različnih postopkih nam je lažje razumet stvari in lažje nam je pri pisanju poročil in tem kaj od nas nekdo pričakuje kaj je naša vloga. Prav to se mi zdi velika prednost. ID.V8.2 Tudi to, da smo na praksi glede na to kateri modul smo si izbrali lahko spoznavali različne organizacije. Sedaj nam je to v pomoč, ker vemo katera organizacija pokriva določeno stvar. ID.V8.3 Imamo sposobnost, da iščemo mnoge možnosti za sodelovanje z organizacijami. Zelo hitro vidimo socialno mrežo, ki je širša od matične družine. Ta pogled se mi zdi zelo dober. Meni se zdi socialna mreža zelo pomembna, če hočemo raziskovat eno polje družine, enega otroka. Koga ima okrog sebe, kam lahko gre, kako ta družina deluje. ID.V8.4 Pomembno je tudi znanje in zavedanje o tem, da določena družina ima take možnosti in ne more imeti drugih, ne moremo jih idealizirat. S tistim materialom, ki ga imamo moramo narediti najboljše kar lahko. Seveda, da pri delu temeljimo na soustvarjanju. In spoštovat tudi to, če kdo kdaj reče, da česa ne želi pač ne želi. ID.V8.5

9. Opredelite svojo vlogo v svetovalnem odnosu.

Imamo zelo veliko odgovornost, ki je na prvem mestu. Saj v odnosu ne odpirajmo stvari, ki jih ne znamo zapret. Na svetovalni proces moramo biti zelo dobro pripravljeni. ID.V9.1 Pomemben je skupek informacij, ki jih imamo oz. kaj želimo izvedet. Rada imam postavljanje odprtih vprašanj, da dobim celo sliko. En košček mi pove vzgojiteljica, rabim pa tudi košček, ki mi ga pove starš. To med seboj povezujem in še vedno se zavedam, da je resnica nekje vmes. ID.V9.2 S previdnostjo vstopam v odnos, čutim pa veliko odgovornost skozi celoten proces, ki ga moramo vodit in kdaj tudi ustaviti in ga prenesti na kakšen drug dan. Vedno se pa pri tem poslužujem vprašanja udeleženih v odnosu, kakšno sporočilo so dobili od mene. Da vidim, če je nastala kakšna luknja in gre pri tem za obrambni mehanizem, bom morala na naslednjem srečanju nekaj še narediti na tem. Če smo se sporazumeli je to prvi korak za sodelovanje. ID.V9.3 Pomembno se mi zdi, da se večkrat srečamo, da se gradi naš odnos, to da si na začetku vzamemo več časa za grajenje odnosa imamo potem zelo hitro celo pot rešeno, če ne se pa večkrat vmes zataknemo in pademo. Le to se mi zdi, da drugi naši kolegi težko razumejo, da si vzamemo to pravico, a sem jim že velikokrat dokazala, da je to zelo pomembno. Lahko srečanje poteka samo 10 minut. Starši morajo začutit, da smo iskreni, zaupanja vredni, da se počutijo varni ob nas, saj so pogovori med mano in njimi zaupne narave. Seveda moramo odreagirat, ko gre npr. za nasilje. ID.V9.4 Velikokrat pri razvezah imam občutek kot, da moramo odpreti oči staršem, da je otrok na prvem mestu. Bitke za otroke in ti odnosi so zelo naporni in vidim, da imamo tudi pri tem svetovalni delavci pomembno vlogo. ID.V9.5

10. Kako vidite svojo vlogo v procesu soustvarjanja podpore in pomoči?

Smo soustvarjalci, a moramo biti tudi malo diplomati. Mi lahko zelo hitro vidimo rešitev problema, ni nujno, da je ta rešitev zares prava. Bistvo je, da jo znamo pravilno predstavit oz. človeka pripeljat do tega, da se on počuti, da je veliko prispeval na poti do rešitve. Pomembno se mi zdi, da upoštevamo, ko gre človek ven iz linije in da ga zapeljemo nazaj na bistvo. ID.V10.1 Pomembna je možnost poskušanja, da človek lahko poizkusi in reče ne meni

to ne odgovarja. To nas ne sme prizadeti ampak vzpodbuditi, da iščemo novo varianto. Ne more delovat za vse enaka stvar. Ključno je, da se znamo potegnit nazaj. ID.V10.2 Pomembno je zavedanje, da vsi izhajamo iz različnih trenutkov, ki jih imamo v življenju. Ne odreagiramo vedno enako. Potrpežljivost in vzeti si čas je pomembno v procesu podpore in pomoči. ID.V10.3 Pomembno se mi zdi tudi zavedanje, da nismo vse vedi in da povemo sogovorniku, če česa v tistem trenutku ne vemo, da se bomo pozanimali in sporočili takoj, ko bomo vedeli. ID.V10.4

11. Katere prednosti v primerjavi z drugimi profili ima po vašem mnenju svetovalna delavka z izobrazbo iz socialnega dela?

Mi ne analiziramo in ne kompliciramo, ne raziskujemo kaj je bilo pred nekaj leti, na človeka gledamo celostno. Pomembno je, da ojačamo proces, ki se dogaja sedaj, pomagat sogovorniku, da pride na zeleno vejo. ID.V11.1 Menim, da imamo ogromno znanj in kompetenc na različnih področjih. Socialno delo nas uči od rojstva do starosti. Tudi mi v vrtcu se srečujemo od malih otrok, do staršev in starih staršev otrok, razumemo vse verzeli, ki se tu dogajajo na tej poti življenja. Tudi zakonodajo dobro poznamo. Imamo vpogled v eno družino od A do Ž. Imamo znanja o hendikepu, teorijah o ženskah in moških, istospolnih družinah, enostarševskih družinah, razvezanih družinah. Pripravijo nas na fakulteti za celo pot. ID.V11.2 Izbrale smo si lep poklic, a se moramo zelo borit, saj so nas iz sistemov dobesedno vrgli ven. Dogajala se je krivica. ID.V11.3 Čar tega poklica mi je, ker je vedno nekaj novega. ID.V11.4

12. Katere pomanjkljivosti občutite pri svojem delu?

Pogrešala sem znanje o otrocih na posameznih razvojnih mejnikih. Opazovalne lestvice sem si sposodila z drugih faksov. ID.V12.1

13. Katere so ovire, ki spremljajo vaše delo?

Kot oviro vidim, da ljudje ne poznajo mojega dela. Da ljudje ne razumejo našega profila, da primerjajo profile med seboj. Da ima poklic med ljudmi negativen prizvok. ID.V13.1. Oviro vidim pri tem, da ne smemo predajat informacij o otrocih, ki prihajajo v šolo. Tudi to, da brez soglasja ne moreš narediti nič. Zelo moramo biti previdni z vsemi podatki. ID.V13.2 Pogrešam zelo supervizije in intervizije. ID.V13.3 Precej dela imamo svetovalne delavke. ID.V13.4 Žal mi je, da se dobrih zgodb ne objavlja in da v javnost prihajajo samo težke zgodbe s težkimi razpleti. Pri tem se socialni delavci tudi braniti ne moremo, ker smo zavezani k molčečnosti. Menim, da bi bilo potrebno več slišati pozitivnih stvari o socialnih delavcih. ID.V13.4

4. 5 Intervju svetovalna delavka E

1. Katere so vaše prioritetne naloge pri delu v svetovalni službi vrtca?

Vse kar je zapisano v programskih smernicah za svetovalno službo, delo z otroki, starši, zunanjimi ustanovami, vodstvom, strokovnimi delavci. Trudim se, da je moje delo med temi področji v ravnovesju. IE.V1.1 Spremljanje otroka, vpis otroka v vrtec, pomoč družini, pomoč otroku, delo s strokovnimi delavci. IE.V1.2 Naše prioritetne naloge so zelo odvisne tudi od vodstva, kaj on določa kot prioriteto. Imam srečo, da si te prioritetne naloge sama

določam, da lahko v celoti upoštevam smernice. IE.V1.3 Sodelujem tudi pri oblikovanju letnega delovnega načrta vrtca (oblikovanje oddelkov, šola za starše, različni projekti, ki jih imam po okriljem). IE.V1.4

2. Katera je temeljna vloga socialne delavke v svetovalni službi vrtca?

Pomembno se mi zdi vzpostavit odnos z vsemi udeleženci. Menim, da brez odnosa in stika ne moremo delati. IE.V2.1 Držim se tudi načela, da ne izhajam iz vloge eksperta, pridružujem se družini tam kjer je in ji skušam v okviru svojih zmožnostih pomagat, moderirat, odvisno za kaj gre. Vsaka družina ima svojo specifiko. Pozorna moram biti tudi na družine etičnih manjšin, družine priseljencev. IE.V2.2 Pomembno se mi zdi, da smo vsi pomembni sogovorniki, da imajo prostor, da ubesedijo kaj si želijo, npr. če se strinjajo z mojimi opažanji njihovega otroka. Od njih pričakujem, da se bodo vključili v moj pogovor. Tudi, če se sogovorniki ne strinjajo, mi lahko to mirno povejo in mi povedo svoje videnje. Le to bom vzela na znanje in se bomo o tem pogovorili zakaj jaz nekaj vidim tako, starši pa drugače in potem skupaj iščemo rešitve. IE.V2.3

3. Kakšna je vaša vloga pri svetovalnemu delu z otroki?

Spremljanje otroka – 5 do 6 krat otrok pride ven iz oddelka in ga po kurikularnih področjih spremlja, če dosega mejnike v razvoju. Pri tem si delam zapiske. Otrokom je to zelo prijetno saj delam na način, da nima občutka, da je z njim kaj narobe. IE.V3.1 Svoja opažanja o otroku sporočim staršem. Če so odstopanja manjša se dogovorim, da jih preverim še enkrat čez pol leta. Če so odstopanja velika, potem začnemo z iskanjem rešitev. IE.V3.2 Z otroki delam tudi v oddelku. Spremljam jih med prosto igro, se jim pridružim, tam kjer rabijo pomoč. IE.V3.3 Delam tudi z otroki iz rejniških družin, otroci razvezanih staršev in otroki, ki imajo težave na psiho socialnem področju. Otroci 2krat mesečno prihajajo k meni. Z njimi delam po enem posebnem konceptu, ki sem ga priredila. Veliko rišemo, ustvarjamo, nekaj je prosto nekaj vodeno. Na začetku jim povem kako bo delo potekalo, oni pa lahko izberejo ali bo najprej vodeno ali prosto. Preberem jim živalsko basen ali živalske terapevtske zgodbe in jim na koncu podam povratno informacijo, ki je vezana na njih. Ponavadi se otroci v tej zgodbi prepoznajo. Predšolski otrok se lažje poistoveti z živalcami. Z otroki delam tudi s pomočjo mivke, da preigravajo svoja čustva. IE.V3.4

4. Kako bi opredelili svojo vlogo pri svetovalnemu delu z vzgojitelji in njihovimi pomočniki?

Ponavadi v začetku šolskega leta pridem v vse oddelke. Najprej z vsemi stokovnimi delavci opravim razgovor, ki se navezuje na potek dneva, dinamiko in dogajanje v oddelku. Ključno je, da predebatiramo kje imajo otroci težave, koliko je otrok z alergijami, prehranske posebnosti, koliko otrok je tujcev, kateri so otroci s posebnimi potrebami, otroci razvezanih staršev, če so še kakšne druge posebnosti v oddelku, pogovor o zlorabah in zanemarjanju (suport pri ubesedenju). IE.V4.1 Če karkoli opazijo, se s strokovnimi delavkami dogovorimo, da pridem dopoldne v skupino na opazovanje (1-2 uri, to lahko pridem, brez soglasja), ne delam si zapiskov. Potem se usedemo in predebatiramo kako vse vidimo določeno stvar, je kot predpriprava na govorile ure tudi, opolnomočenje strokovnih delavk na kakšen način predstavit težavo. IE.V4.2

5. Opredelite svojo vlogo pri svetovalnemu delu s starši in družinami.

Imamo projekt Krepimo družine(prodaja izdelkov, izkupiček denarja je namenjen otrokom. Imamo tudi dobrodelno prireditev, kjer krepimo moč družine (vključujemo jih v izdelovanje izdelkov). IE.V5.1 Imamo tudi šolo za starše, ponavadi povabimo zunanje strokovnjake, da predstavijo določeno temo, ki si jo izberemo. Imamo

tudi šolo za starše, ki prihajajo iz etničnih skupin (zunanja izvajalka jim na njim primeren način pove stvari o določeni temi). IE.V5.2 Predno začnem s spremljanjem otrok, starše pokličem in jim povem, da bo spremljanje trajalo 5-6 tednov. Ko končam jih ponovno pokličem, da se dogovorimo za sestanek. Vmes me lahko kadarkoli pokličejo, tudi jaz jih pokličem, če želim karkoli predebatirat. IE.V5.3 Včasih tudi starši sami pokličejo in prosijo za spremljanje otroka ali da predebatiramo kakšno stvar (npr. počitek v vrtcu). Če je težava mi jo predstavijo, jim dam povratno informacijo in jih usmerim, da se o tem pogovorijo tudi z vzgojiteljico. IE.V5.4 Sodelovanje s starši, če imajo pripombe, pritožbe, pohvale. IE.V5.5 Pri vpisu za novo šolsko leto. Starši osebno pridejo do mene, se pogovorimo, gremo skozi vlogo, kako se točkuje, kako poteka postopek sprejetja in vpisa, pogovor o uvajalnem obdobju, pogovor o dnevni rutini v vrtcu (1. ali 2. starostna skupina). IE.V5.6 Pred vstopom v vrtec imamo s starši še uvodni sestanek kjer jih seznanimo s procesom uvajanja otrok v vrtec in povabim tudi zunanjega strokovnjaka, da jim pove značilnosti tega obdobja. Pomembno nam je, da imamo stik. IE.V5.7

6. Opišite svojo vlogo pri sodelovanju z vodstvom vrtca.

Oblikovanje oddelkov, usklajevanje z vodstvom in iskanje ustreznega kadra. IE.V6.1 Vodstvo stremi k temu, da vsi otroci, ki imajo zapisnik timskega sestanka o usmerjanju otrok, da potrebujejo pomoč strokovnjaka, so naravnani tako, da se jim ga če je le možno zagotovi. IE.V6.2 Usklajevanje šole za starše, prijava na razpis za pridobitev finančnih sredstev. IE.V6.3 Naloge po navodilu ravnatelja, ki so sproti dodeljene. IE.V6.4

7. Kakšna je vaša vloga pri sodelovanju z zunanjimi ustanovami?

Z akterji zunanjih ustanov smo zelo povezani, večkrat letno sodelujemo tudi zaradi etnične manjšine, ki je prisotna na našem območju. Skupaj pregledamo kako je na področju predšolske vzgoje, šolstva, zdravstva, centra za socialno delo, izobraževanja odraslih. IE.V7.1 Sodelujemo s CSD zaradi rejniških družin, katerih otroci so vključeni v naš vrtec, zaradi družin, ki so v njihovih evidencah in potrebujejo pomoč, zaradi etnične manjšine. IE.V7.2

8. V čem vidite poseben prispevek socialnega dela v vrtcu?

Poseben prispevek socialnega dela v vrtcu je vzpostavitev delovnega odnosa. To na kakšen način izpostavit svojo vlogo, predstavitev časovnega okvira, da bomo vsi sogovorniki kot en uvod. Skrb za to, da imajo vsi besedo, da se vsi razumemo, da se poslušamo, povzemanje povedanega, komentiranje, postavljanje meja sogovornikom, poudarjanje, da smo vsi spoštljivi sogovorniki. IE.V8.1 Ne izhajamo iz vloge eksperta, imamo znanja, ki jih podelimo s sogovorniki, če je potrebno, stvari še dodatno razložimo. Sogovornike povabimo v odnos in tako so avtomatsko vključeni v pogovor in temu, da prispevajo svoje deleže rešitev. IE.V8.2 Pomemben se mi zdi tudi naš pogled iz druge perspektive, izven okvirjev. IE.V8.3 Pomembna se mi zdi tudi teorija navezanosti. IE.V8.4

9. Opredelite svojo vlogo v svetovalnem odnosu.

Zdi se mi, da veliko lahko doprinesemo ustanovi v kateri smo zaposleni. IE.V9.1 Vidim, da znam odreagirat na primeren način. Tako, da starša poslušam, kar mi želi povedati, potem pa ga povabim v pogovor, da mi pove kdo je, za katerega otroka se gre, pogledamo zakaj gre IE.V9.2. Znamo poslušat in ne odreagiramo burno. IE.V9.3

10. Kako vidite svojo vlogo v procesu soustvarjanja podpore in pomoči?

Odnos mora bit, sogovorniki moramo bit, pomembno je, da razumemo kje je problem, da vsi strinjamo o tem kaj je problem, da lahko načrtujemo delo za naprej. IE.V10.1 Pomembno je, da je otrok viden in slišan, da je soustvarjalec, da ima pravico ubesedit, da ima pravico reči ne. IE.V10.2

11. Katere prednosti v primerjavi z drugimi profili ima po vašem mnenju svetovalna delavka z izobrazbo iz socialnega dela?

Imamo širši pogled na problem. IE.V11.1

12. Katere pomanjkljivosti občutite pri svojem delu?

Občutim pomanjkljivosti, kar se tiče pedagoškega dela z otroki. Določene vsebine si moraš sam poiskat in se dalje izobraževat. IE.V12.1

13. Katere so ovire, ki spremljajo vaše delo?

Ne vidim ovir. IE.V13.1

4. 6 Intervjuji s starši s pozitivno izkušnjo

STARŠ A

1. Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?

SA.V1 Svetovalna služba je odzivna, ažurna, pripravljena poslušat in upoštevat želje. Imam pozitivno izkušnjo.

2. Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

SA.V2 Kot uspešno obliko vidim to, da se želi pogovarjat, je prijazna in upošteva želje.

STARŠ B

1. Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?

SB.V1 Želeli smo imeti otroka v določeni enoti, vse je naredila, kar je v njeni moči, da se je to uresničilo.

2. Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

SB.V2 Pomembno se mi zdi, da svetovalna delavka upošteva želje, da prisluhne.

STARŠ C

1. Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?

SC.V1 Vzame si čas, da mi umirjeno vse razloži kar jo vprašam, kot da razume stisko, zato tudi, ne moremo biti jezni, no včasih smo, ampak ne nanjo, ni ona kriva, da kakšnih želja ne more uresničiti. Ampak se resnično potrudi, kolikor se lahko. Že to je dovolj.

2. Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

SC.V2 To, da me razume, da mi pomaga, ko sem v stiski.

STARŠ D

1.Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?

SD.V1 Moja izkušnja s svetovalno delavko je pozitivna. Imela sem težavo z otrokom v vrtcu. Poslušala me je, da sem ji povedala o tem, povedala mi je svoje mnenje in me napotila, da o tem spregovorim še z vzgojiteljico v skupini.

Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

SD.V2 To, da me posluša, da mi pove svoje mnenje in mi pomaga pri rešitvi problema.

STARŠ E

1. Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?

SE.V1 Moja izkušnja je zelo dobra. Svetovalna delavka in vzgojiteljici so bile prisotne na pogovoru glede mojega otroka. Prav začutila sem njihovo toplino in se tudi sama odprla in sebi in njim priznala, da potrebujem pomoč.

2. Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

SE.V2 To, da ji lahko zaupam, povem svojo stisko, da me razume in usmerja na koga se še lahko obrnem po pomoč.

STARŠ F

1. Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?

SF.V1 Svojo izkušnjo ocenjujem kot zelo pozitivno. Vesela sem bila, da mi je svetovalna delavka na tako empatičen način sporočila, kako vidi mojega otroka.

Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

SF.V2 Svetovalna delavka mora biti empatična, komunikativna, pozitivno naravnana in pripravljena pomagat.

STARŠ G

1. Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?

SG.V1 Znašli smo se v tragični situaciji za našo družino. Takrat se mi je zdelo pomembno, da sem se lahko o tem pogovorila tudi s svetovalno delavko v vrtcu. Izkušnja z njo je bila zame zelo dobra.

2. Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

SG.V2 Menim, da je uspešno sodelovanje odvisno od pristopa, ki ga ima svetovalna delavka, od tega, da posluša kaj ji imam za povedati, da mi priporoči literaturo, da si o reševanju problema lahko tudi kaj preberem.

STARŠ H

1. Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?

SH.V1 Vesela sem bila, ker mi je svetovalna delavka pomagala pri izpolnitvi vloge za vpis otroka v vrtec.

2. Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

SH.V2 Pogovarjanje, pomoč pri izpolnjevanju obrazcev.

STARŠ I

1. Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?

SI.V1 Svetovalna delavka mi je bila v pomoč, ko sva se z možem ločila. Odprla mi je oči in po pogovoru z njo sem na drugačen način začela gledat na potrebe moje hčere in sina.

2. Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

SI.V2 Pogovor, empatija, komunikacija.

STARŠ J

1. Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?

SJ.V1 Moja hči zelo rada hodi k svetovalni delavki. Všeč ji je njen način dela, saj tam riše, se igra z mivko in posluša pravljice. Zato imam zelo pozitivno izkušnjo s svetovalno delavko, ker imam vsakič, ko se pogovarjam z njo občutek, da sem pomembna.

2. Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

SJ.V2 Pogovor z občutkom empatije, pripravljenost za pomoč, ko nastanejo težave, v pogovoru z njo sem velikokrat dobila občutek, da sem pomembna.

4. 7 Intervjuji s starši z negativno izkušnjo

STARŠ 1

1. **Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?**

S1.V1 Kot negativno.

2. Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

S1.V2 Menim, da sta potrebna pogovor in razumevaje.

3. Katere so bile ovire za uspešno sodelovanje?

S1.V3 Menim, da je bil šum v komunikaciji. Nismo se dobro razumeli, kaj je problem. No jaz nisem dobro razložil.

4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu?

S1.V4 Mislim, da jasnosti pri komunikaciji.

STARŠ 2

1. **Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?**

S2.V1 Kot manj prijetno.

2. Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

S2.V2 Menim, da je potreben pogovor.

3. Katere so bile ovire za uspešno sodelovanje?

S2.V3 Moje neznanje o vzgoji mojega otroka.

4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu?

S1.V4 Mislim, da informiranja.

STARŠ 3

1. **Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?**

S3.V1 Kot ne ravno dobro.

2. Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

S3.V2 Menim, da je potreben pogovor, empatičnost, dobra komunikacija.

3. Katere so bile ovire za uspešno sodelovanje?

S3.V3 Svetovalkino nerazumevanje mojega pogleda na vzgojo mojega otroka.

4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu?

S3.V4 Želela bi več razumevanja, časa za pogovor, uspešne komunikacije.

STARŠ 4

1. **Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?**

S4.V1 Negativno bi jo ocenila.

2. Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

S4.V2 Najbolj se mi zdi pomembno, da je svetovalna delavka empatična, da se z njo lahko pogovarjam, da se večkrat dobimo na sestankih.

3. Katere so bile ovire za uspešno sodelovanje?

S4.V3 Če sedaj gledam je bilo moje ne sprejemanje dejstev o mojem otroku.

4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu?

S4.V4 Prisotnosti v skupini.

STARŠ 5

1. **Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?**

S5.V1 Ocenjujem jo kot negativno.

2. Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

S5.V2 Da je svetovalna delavka pripravljena pomagat v stiski, da posluša in daje nasvete.

3. Katere so bile ovire za uspešno sodelovanje?

S5.V3 Občutek imam, da je bil ovira sam spet okoliščin. Ni bilo dobrega prenosa informacij in je prišlo do nerazumevanja povedanega.

4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu?

S5.V4 Večkrat bi se morale skupaj z vzgojiteljico in svetovalno delavko skupaj usesti in pogovoriti o mojem otroku.

STARŠ 6

1. **Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?**

S6.V1 Izkušnjo bi opisala kot manj prijetno.

2. Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

S6.V2 Da se pogovarja, podaja informacije, prihaja na sestanke z vzgojiteljicami.

3. Katere so bile ovire za uspešno sodelovanje?

S6.V3 Želja svetovalne delavke, da vpišem otroka v prilagojen program osnovne šole.

4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu?

S6.V4 Podatkov o tem kako vidi mojega otroka, kako naj mu pomagam, da bo šel v normalno osnovno šolo.

STARŠ 7

1. **Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?**

S7.V1 Bila sem v zadregi v tistem trenutku.

2. Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

S7.V2 Da ima čas za pogovor, ravna empatično, da razume stisko, da dobro sodeluje z mojim otrokom.

3. Katere so bile ovire za uspešno sodelovanje?

S7.V3 Nisem mogla sprejeti, da moj otrok potrebuje dodatno pomoč.

4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu?

S7.V4 Želela bi, da bi me usmerjala kje si lahko kaj več preberem o razvojnih značilnostih otroka pri določenih letih in kako ravnati, ko otrok ne dosega razvojnih mejnikov.

STARŠ 8

1. **Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?**

S8.V1 Ocenila bi jo kot neprijetno.

2. Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

S8.V2 Da ima čas za pogovor, ravna empatično, da razume stisko, da dobro sodeluje z mojim otrokom.

3. Katere so bile ovire za uspešno sodelovanje?

S8.V3 Nisem mogla sprejeti, da moj otrok vedenjsko problematičen.

4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu?

S8.V4 Želela bi, da bi me več spodbujala in usmerjala, kako ravnati z otrokom z vedenjskimi težavami.

STARŠ 9

1. **Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?**

S9.V1 Ocenjujem jo kot nekoliko neprijetno izkušnjo s svetovalno delavko v vrtcu.

2. Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

S9.V2 Pomembno se mi zdi, da si svetovalna delavka vzame čas, da posluša, da poda svoje mnenje, da spoštljiva, točna.

3. Katere so bile ovire za uspešno sodelovanje?

S9.V3 Želela sem, da bi moj otrok hitreje napredoval. Bila sem v stiski, nisem mislila tako, samo, kar občutek sem imela, da v vrtcu nič ne delajo v smeri, da bi moj otrok napredoval.

4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu?

S9.V4 Želela bi, da bi se večkrat lahko z njo pogovarjala.

STARŠ 10

1. **Kako ocenjujete svojo izkušnjo s svetovalno službo v vrtcu svojega otroka?**

S10.V1 Ocenjujem jo kot morda manj prijetno.

2. Katere so po vaši oceni uspešne oblike sodelovanja?

S10.V2 Uspešne oblike sodelovanja so, da se lahko odkrito pogovarjam s svetovalno delavko, da mi razloži, če česa ne razumem, da o mojih pripovedovanjih ne govori naprej.

3. Katere so bile ovire za uspešno sodelovanje?

S10.V3 Zmotilo me je, ker me je poklicala, zakaj nismo sprejeli dodatne strokovne pomoči za otroka v času zaprtja vrtca. Mi pa o tem nismo bili seznanjeni, da nam pripada.

4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu?

S10.V4 Da bi mi preko emaila sporočala sestanke in srečanja za dodatno strokovno pomoč, ki so izven urnika, da lahko še preverim datum in uro.

Priloga 5: Odprto kodiranje

5.1 Svetovalne delavke

INTERVJU A

1. Prioritetne naloge svetovalne delavke v svetovalni službi vrtca

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
IA.V1.1 »*Osnovna področja so skladna s Programskimi smernicami in na podlagi tega je narejen tudi moj letni delovni načrt svetovalne službe.*«	Delo po programskih smernicah	Udejanjanje programskih smernic	Konceptualni okvir opravljanja svetovalnega dela v vrtcu
IA.V1.2 *»To torej zajema delo z otroki, tudi z otroki s posebnimi potrebami pa opazovanje otrok z rizičnimi dejavniki ali odstopanji (pod in nad povprečje).«*	Delo s celotno populacijo otrok Delo z otroki s posebnimi potrebami Opazovanje otrok z različnimi odstopanji	Svetovalno delo z otroki Svetovalno delo z otroki Svetovalno delo z otroki	Področje dela
IA.V1.3 *»Hkratno poteka tudi delo z vzgojitelji in pomočniki, ki potrebujejo podporo (ali gre za pisanje poročila, ali dodatno opažanje ali le svetovanje in pogovor).«*	Pomoč in podpora vzgojiteljem in pomočnikom	Svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki	Področje dela
IA.V1.4 *»Delo s starši, ki se podrobneje deli na čas dela za vpise in izpise otrok.«*	Delo s starši Vpis in izpis otrok	Svetovalno delo s starši Vodenje vpisa in izpisa otrok	Področje dela Naloge
IA.V1.5 *»Delo zajema tudi sodelovanje z vodstvom vrtca (pri organizaciji dejavnosti za otroke, za starše ali ostali strokovni kader, za administrativne zadeve).«*	Organizacija različnih dejavnosti v okviru vrtca	Sodelovanje z vodstvom vrtca	Področje dela
IA.V1.6 *»Sodelujem z zunanjimi ustanovami (običajno CSD, ZD, policija, šole,...).«*	Delo z zunanjimi ustanovami	Sodelovanje z zunanjimi ustanovami	Področje dela
IA.V1.7 *»V kolikor pa si inovativen imaš tudi lahko svoje projekte za otroke/starše/vzgojno osebje (sama imam pevski zbor za otroke).«*	Pevski zbor za otroke	Druge naloge	Naloge
IA.V1.8 *»Poleg tega pa poteka še stalno izobraževanje in samoevalviranje ter posveti z ostalimi svetovalnimi službami po Sloveniji.«*	Dodatno izobraževanje Samoevalviranje Posvetovanje z ostalimi strokovnjaki	Strokovno izpopolnjevanje Evalviranje lastnega dela Avtonomnost	Udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela Udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela Udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela

2. Temeljna vloga socialne delavke v svetovalni službi vrtca

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
IA.V2.1 *»V ospredju je seveda optimalni razvoj otroka ne glede na njegov spol, iz kod prihaja, kakšno ima socialno in kulturno okolje, ter kakšno je njegovo telesno in duševno stanje.«*	Delo za optimalni razvoj otroka	Spremljanje razvojne usmerjenosti otrok	Udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela
IA.V2.2 *»Glavno delo je delo v dobrobit otroka, kar pa poteka po različnih kanalih, omenjenih vključevanje otrok v čim večje socialne mreže.«*	Delo v dobrobit otroka Vključevanje otrok v socialne mreže	Strokovno opravljanje dela Celostni pristop	Udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela Udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela

3. Vloga socialne delavke pri svetovalnem delu z otroki

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
IA.V3.1 *»Podpreti vse akterje za optimalni razvoj otroka.«*	Podpora akterjev za optimalni razvoj otroka	Podpora udeleženim za optimalni razvoj otroka	Udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela
IA.V3.2 *»Za nekatere otroke je potrebnega več dejavnega in kurativnega sodelovanja, na primer za otroka s posebnimi potrebami pa še tukaj se razlikuje ali gre za otroka, ki ima pridružene motnje avtističnega spektra ali le za otroka z govorno jezikovnimi motnjami.«*	Več dejavnega in kurativnega sodelovanja z nekaterimi otroki	Nudenje dejavnosti pomoči celotni populaciji otrok	Delo na podlagi osnovne vrste dejavnosti svetovalnega dela
IA.V3.3 *»Pri drugih otrocih je več kolektivno preventivnega delovanja, na primer kakšne delavnice, izdelava zloženk za starše in vzgojitelje, ter vse skupaj povezati z iskanjem in soustvarjanjem najboljših možnih malih korakov, ki so individualizirani za vsakega posameznika in njegove družine.«*	Več kolektivno preventivnega sodelovanja z nekaterimi otroki Soustvarjanje možnih malih korakov	Nudenje preventivne dejavnosti celotni populaciji otrok Svetovalno delo	Delo na podlagi osnovne vrste dejavnosti svetovalnega dela

4. Vloga socialne delavke pri svetovalnemu delu z vzgojitelji in njihovimi pomočniki

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IA.V4.1 *»Tukaj govorim predvsem o otrocih, kjer vzgojitelji opažajo določena odstopanja. Ali gre to za primanjkljaj na nekem razvojnem področju – kognitivnem, komunikacijskem ali socialnem, ali pa enostavno ne znajo se približat otroku samemu, kar povzroča stisko vsem v oddelku in zato ne morejo delovati v smeri napredka.«*	Pomoč vzgojiteljem pri delu z otroki, ki imajo različna odstopanja	Ugotavljanje stanja v oddelku
IA.V4.2 *»Takrat jim pomagam z iskanjem novega znanja, s pogovorom, s samorefleksijo, s predlogi, vključim se v oddelek, poskusimo narediti načrt dela in korake v različnih možnih scenarijih, dogovorimo se za pogovore s starši in koga bi lahko vključili v proces dela (zunanje institucije).«*	Pomoč za delo v oddelku – novo znanje, pogovor, samorefleksija, predlogi, načrt	Krepitev moči strokovnih delavcev

IA.V4.3 *»Poskušamo se naučiti, da me v oddelek ne povabijo »prepozno«, saj sama ne morem (poleg ostalega dela) hoditi toliko redno v vse skupine, da bi lahko opazila kakšne neobičajnosti.«*	Pravočasno povabilo strokovnih delavcev	Pravočasno sodelovanje

5. Vloga socialne delavke pri svetovalnemu delu s starši in družinami

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IA.V5.1 *»S starši največkrat sodelujem v času vpisov in izpisov ter ko potrebujejo pomoč za razna poročila (odlog šolanja, poročila za CSD, ..).«*	Vodenje vpisa in izpisa otrok Pomoč staršem pri pisanju poročila	Naloge določene s strani vodstva Administrativna pomoč staršem
IA.V5.2 *»Najbolj intenzivna podpora in vodenje pa se dogaja pri otrocih s posebnimi potrebami, ko imamo redna srečanja, evalvacije individualiziranih programov dela.«*	Podpora staršem otrok s posebnimi potrebami	Individualni pogovori s starši otrok s posebnimi potrebami
IA.V5.*3 »Se pa tudi zgodi, da pride kdaj kakšen starš le na pogovor, ker ne ve kako bi ravnal s svoji otrokom mu pomagal. Tako, da se mi tukaj najbolj zdi, da je moja vlogo podporna, kjer je potrebna empatija, razumevanje, aktivno poslušanje.«*	Podpora staršem, pri opravljanju starševske vloge	Individualni pogovori s starši, ki potrebujejo nasvet

6. Vloga socialne delavke pri sodelovanju z vodstvom vrtca

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IA.V6.1 *»Največkrat gre za pomoč pri organizaciji dejavnosti za otroke, starše, vzgojitelje ter za administrativne zadeve, ko je potrebno poročanje mojega dela za razna poročila in za sprotno seznanjanje vodstva..«*	Pomoč pri organizaciji dejavnosti za otroke, starše, vzgojitelje Administrativne zadeve Sprotno seznanjanje vodstva z mojim delom	Pomoč pri organizaciji dejavnosti Pomoč pri administrativnih zadevah Seznanjanje vodstva
IA.V6.2 *»In znajdem se tudi v vlogi iskanja podpore in pomoči, ko sama ali en zmore ali ne znam ali še nimam izkušenj na nekem novem področju.«*	Iskanje podpore in pomoči zaradi njene neizkušenosti	Iskanje podpore in pomoči pri vodstvu

7. Vloga socialne delavke pri sodelovanju z zunanjimi ustanovami

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IA.V7.1 *»Sodelovanje z zunanjimi ustanovami je najbolj dragoceno v času, ko delujemo za najbolj optimalen razvoj otroka in običajno gre tukaj za otroke s posebnimi potrebami, kjer potem na različne načine sodelujemo z razvojno ambulanto ali zdravstvenimi domovi.«*	Sodelovanje za optimalen razvoj otroka s posebnimi potrebami z razvojno ambulanto ali zdravstvenimi domovi	Sodelovanje zaradi otok s posebnimi potrebami

IA.V7.2 *»Je pa največkrat ta vloga informativne narave, ko nas CSD ali Policja/sodišče in šola prosi za kakšno poročilo.«*	Informiranje CSDja ali policije v obliki poročil	Informiranje

8. Poseben prispevek socialnega dela v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IA.V8.1 *»Zdi se mi, da je svetovalna služba nekakšen povezovalni člen in specifična poklicna vloga. Povezuje starše z vzgojitelji ob prvem stiku, povezuje starše z vodstvom ob primeru težav ali informacij. Povezuje tudi vzgojno osebje z vodstvom. Ali pa samo podporo, ker ne ve ali ne zmore naprej.«*	Svetovalna služba kot povezovalni člen med starši, vzgojitelji in vodstvom	Svetovalna služba-povezovalni člen
IA.V8.2 *»Zdi se mi kot nekakšen filter, pri katerem potem udeleženi uvidijo bolj jasno sliko.«*	Filter za jasno sliko udeleženih	Svetovalna služba-povezovalni člen
IA.V8.3 *»In resnično se trudim skupaj z vzgojitelji in starši iskati načine, ki bi jim ustrezali. Pa da bi sami prišli do rešitve in do kanalov, kjer si v bodoče lahko sami pomagajo.«*	Soustvarjanje ustreznih načinov pomoči za samopomoč	Svetovalno delo
IA.V8.4 *»Vsakemu dam tudi vedeti, da ni recepta in da nimam neke čarobne paličice, ki popravi pokvarjeno stvar.«*	Ni recepta za ravnanje v določenih situacijah	Svetovalna služba ni strokovni servis
IA.V8.5 *»Vsaka situacija je posebna, pomembno je, da se trudimo, vztrajamo, probamo in najdemo pravi korak v pravi smeri soustvarjanje rešitev.«*	Soustvarjanje rešitev	Svetovalno delo

9. Vloga v svetovalnem odnosu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IA.V9.1 *»Moja vloga v svetovalnem odnosu je lahko različna, namreč pri sestankih za otroke s posebnimi potrebami sem koordinator in zapisnikar.«*	Koordinator Zapisnikar	Vloga koordinatorja Vloga zapisnikarja
IA.V9.2 *»Pri odnosu z vzgojiteljem v stiski sem poslušalec, filter/sito, kanal za iskanje podpore.«*	Poslušalec Podpora	Vloga poslušalca Podporna vloga
IA.V9.3 *»Pri odnosu s staršem na vpisih in izpisih sem informacijsko središče.«*	Informacijsko središče	Vloga informacijskega središča
IA.V9.4 *»Moja vloga biti strokovna, avtonomna, razvojno usmerjena, fleksibilna, celostno opredeljena, sodelovalna in podporna oseba.«*	Strokovnost Avtonomnost Razvojna usmerjenost Fleksibilnost Sodelovalnost Podpora	Vloga osebe s spretnostmi socialno-delovnega ravnanja

10. Vloga v procesu soustvarjanja podpore in pomoči

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IA.V10.1 *»Moja vloga je sodelovalna, povezovalna, podporna, učenje posameznikov za samostojno »lovljenje ribe« in poznavanje situacije, poznavanje vpletenih, delovanje z elementi delovnega odnosa.«*	Sodelovanje Povezovanje Podpora Učenje	Udejanjanje spretnosti socialnega dela

	Udejanjanje elementov delovnega odnosa	Svetovalno delo
IA.V10.2 *»Skratka, zdi se mi, da je moja vloga pomemben faktor v procesu soustvarjanja.«*	Pomemben faktor v procesu soustvarjanja	Pomemben faktor v procesu soustvarjanja

11. Prednosti svetovalne delavke, ki je po izobrazbi socialna delavka v primerjavi z drugimi profili

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IA.V11.1 *»Zdi se mi, da mi, socialni delavci, imamo več empatije, razumevanja in želje po soustvarjanju in to dejansko izvajamo.«*	Empatija Razumevanje Želja po soustvarjanju	Lastnosti svetovalne delavke
IA.V11.2 *»Ne povemo nekomu le: naredi to in to in to, ampak skupaj z njimi razmišljamo, jih naučimo kaj bi lahko drugič sami naredili, se ravnamo po tistem reku o ribi in učenju.«*	Skupno razmišljanje, kaj bi drugače naredili	Soustvarjanje v procesu podpore in pomoči
IA.V11.3 *»Ja, učimo jih o življenju, delujemo preventivo oziroma celostno, želimo odpraviti vzrok in ne le blažiti nekih posledic in korektivno delovati na izid situacije.«*	Preventivno delovanje Odpravljanje vzroka	Razvojne in preventivne dejavnosti Celostni pristop

12. Pomanjkljivosti pri delu zaradi študija socialnega dela

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IA.V12.1 *»Resnično to, da je premalo cenjeno!«*	Premalo cenjen poklic	Premalo cenjen poklic
IA.V12.2 *»... v času študija več izobraževanja o primanjkljajih oziroma posebnih potrebah.«*	Premalo izobraževanj o otrocih s posebnimi potrebami	Dodatna znanja
IA.V12.3 *»... premalo cenjen in uveljavljen poklic, ker kot socialni delavec moraš za delo v vzgoji in izobraževanju za delo v svetovalni službi imeti pedagoško andragoško dokvalifikacijo.«*	Za svetovano delo v vrtcu potrebna pedagoško andragoška dokvalifikacija	Dokvalifikacija

13. Ovire, ki spremljajo vaše delo

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IA.V13.1 *»Največkrat gre za osebne karakteristike – da si preveč jemljem k srcu, če kakšnega otroka ne morem »rešiti« ali zvem za situacijo, ki se ne bi smela dogajati v svetu.«*	Osebne karakteristike svetovalne delavke: preobčutljivost ob nerešljivih, krivičnih situacijah	Osebne karakteristike svetovalne delavke
IA.V13.2 *»35 oddelkov za eno svetovalno delavko je enostavno preveč za redne obiske v skupini.«*	Redni obiski v 35 oddelkih	Prevelik normativ oddelkov

INTERVJU B

1. Prioritetne naloge svetovalne delavke v svetovalni službi vrtca

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA

IB.V1.1 *»Moje prioritetne naloge so delo z otroki, z otroki s posebnimi potrebami, opazovanje otrok z rizičnimi dejavniki ali odstopanji pod ali nad povprečjem.«*	Delo s celotno populacijo otrok Delo z otroki s posebnimi potrebami Delo z otroki z različnimi odstopanji	Svetovalno delo z otroki	Področje dela
IB.V1.2 *»Veliko sodelujem in nudim pomoč vzgojiteljem in njihovimi pomočnikom. «*	Pomoč in podpora vzgojiteljem in njihovimi pomočnikom	Svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki	Področje dela
IB.V1.3 *»Opravljam tudi svetovalno delo s starši, skupaj evalviramo individualne delovne načrte pomoči otrok s posebnimi potrebami.«*	Sodelovanje s starši Evalviranje individualnih načrtov pomoči otrok s posebnimi potrebami	Svetovalno delo s starši Evalvacija individualnih načrtov pomoči otrok s posebnimi potrebami	Področje dela Udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela
IB.V1.4 *»Veliko sodelujem z tudi vodstvom.«*	Sodelovanje z vodstvom	Sodelovanje z vodstvom	Področje dela
IB.V1.5 *»Kot prioritetno nalogo vidimo tudi to, da se dodatno izobražujem in evalviram svoje delo.«*	Dodatno izobraževanje Evalviranje lastnega dela	Strokovno izpopolnjevanje Samoevalviranje	Udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela Udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela

2. Temeljna vloga socialne delavke v svetovalni službi vrtca

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
IB.V2.1 »Usmerjam se v skupinsko delo, trening socialnih veščin, učenje odnosov, programi za preventivo nasilja.«	Delo s celotno populacijo otrok na skupinski dinamiki Programi za preventivo nasilja	Nudenje preventivne dejavnosti celotni populaciji otrok Nudenje preventivne dejavnosti celotni populaciji otrok	Delo na podlagi osnovne vrste dejavnosti svetovalnega dela Delo na podlagi osnovne vrste dejavnosti svetovalnega dela
IB.V2.2 *»Prioritetno mi je delo z otroki «*	Delo s celotno populacijo otrok	Svetovalno delo z otroki	Svetovalno delo s starši, vzgojitelji in otroki

3. Vloga socialne delavke pri svetovalnemu delu z otroki

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
IB.V3.1 *»Delam v manjših skupinah na širšem področju kurikula tudi individualno, gre za trening veščin, dopolnim tisto kar delajo vzgojiteljice.«*	Delo v manjših skupinah z otroki	Delo s celotno populacijo otrok na skupinski dinamiki	Izvajanje programa v oddelku
IB.V3.2 *»Spoznavanje otoka in njegovih sposobnosti na bolj poglobljen način.«*	Poglobljeno spoznavanje otrok in njihovih sposobnosti	Spremljanje razvoja celotne populacije otrok	Ugotavljanje stanja v oddelku
IB.V3.3 *»Če je skupinsko delo delava z vzgojiteljico s celotno skupino pri vodeni dejavnosti, potem pa delo po manjših skupinah,*	Skupinsko delo s celotno skupino	Delo s celotno populacijo otrok na skupinski dinamiki	Izvajanje programa v oddelku

kjer imajo otroci omogočen individualni pristop.«	Možnost individualnega pristopa	Delo s posameznim otrokom v skupini	
IB.V3.4 *»Izobraževalni programa Neon, ki je namenjen otrokom od 3 do 6 leta starosti, bomo vključevali v skupine in na ta način reševali kakšne težave ali se pogovarjali o njej.«*	Delo z izobraževalnim programom Neon	Nudenje preventivne dejavnosti celotni populaciji otrok	Delo na podlagi osnovne vrste dejavnosti svetovalnega dela

4. Vloga socialne delavke pri svetovalnemu delu z vzgojitelji in njihovimi pomočniki

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IB.V4.1 *»Lahko pa izpostavi problem npr. pri sodelovanju s starši, pri opazovanju določenih odstopanj otroka, kjer vzgojiteljica potrebuje mojo potrditev, da so določena odstopanja pri otroku.«*	Problem pri sodelovanju s starši Opazovanje otrok z različnimi odstopanji	Podpora pri sodelovanju s starši Ugotavljanje stanja v oddelku
IB.V4.2 *»O določeni temi jim lahko priskrbim tudi ustrezno literaturo.«*	Pomoč za delo v oddelku – novo znanje, pogovor, samorefleksija, predlogi, načrt	Krepitev moči strokovnih delavcev
IB.V4.3 *»Če se izpostavi določena problematika, se lahko priskrbim dodatno izobraževanje.«*	Pomoč za delo v oddelku – novo znanje, pogovor, samorefleksija, predlogi, načrt	Krepitev moči strokovnih delavcev
IB.V4.4 *»Predno v skupino dobijo otroka s posebnimi potrebami je potrebno izobraževanje, da pride izvajalka dodatne strokovne pomoči v skupino.«*	Pomoč za delo v oddelku – novo znanje, pogovor, samorefleksija, predlogi, načrt	Krepitev moči strokovnih delavcev
IB.V4.5 *»Pogovarjamo se tudi o konkretnih situacijah, pri katerih se pojavijo problemi in načrtujemo kako jih bomo rešili.«*	Pogovor in načrtovanje z vzgojiteljico o reševanju konkretnih situacij	Soustvarjanje v procesu podpore in pomoči

5. Vloga socialne delavke pri svetovalnemu delu s starši

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IB.V5.1 *»Prvič se srečamo pri vpisu, kjer jih usmerjamo kam se obrnit, če imajo otroci določene primanjkljaje, izmenjava osnovnih podatkov.«*	Informiranje staršev ob vpisu otrok v vrtec	Informiranje o osnovnih podatkih
IB.V5.2 *»Preko vzgojiteljice vstopimo v kontakt na govorilih urah. Tam ob pomoči vzgojiteljice predstavim svoja opazovanja o otroku, usmerim jih s kom lahko sodelujejo za pomoč otroku, nudim jim določeno podporo, da jim je lažje.«*	Informiranje staršev na govorilnih urah	Individualni pogovori s starši in strokovnima delavkama
IB.V5.3 *»Določeni redni sestanki s starši, s katerimi smo spremljali otrokovo stanje.«*	Informiranje staršev po spremljanju otroka	Individualni pogovori s starši, katere sem opazovala
IB.V5.4 *»Starše napotimo na različne delavnice, programe, tu gre za informiranje staršev in podporo, da stopijo v stik s strokovnjakom. Motiviramo jih, da so dovzetni za predloge pomoči otroku s strani strokovne delavke ali mene, resneje vzamejo zadevo, če jo pove tudi svetovalna delavka.«*	Informiranje in podpora staršem za stik s strokovnjaki	Podpora staršem za iskanje pomoči na zunanjih institucijah

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IB.V5.5 *»Sodelujem na uvodnih roditeljskih sestankih za vse starše.«*	Sodelovanje na uvodnih roditeljskih sestankih	Pomoč staršem pri razumevanju otrokovega razvoja in učenja
IB.V5.6 *»Nekateri starši potrebujejo nekoliko več spodbude za iskanje pomoči otroku, potrebno je naše spremljanje, opremljanje z informacijami, usmerjanje v določene programe za učenje vzgojnih pristopov in podpora pri tem. Podajanje informacij kdaj se lahko obrnejo na center za socialno delo. Usmerjanje v določene organizacije izobraževanj za starše (šola za starše).«*	Podpora staršem pri iskanju pomoči za otroka Informiranje o ustanovah, ki nudijo pomoč otrokom	Podpora staršem za iskanje pomoči na zunanjih institucijah Podpora staršem za iskanje pomoči na zunanjih institucijah
IB.V5.7 *»Skupni sestanki za starše otrok s posebnimi potrebami, kjer sodelujemo vsi. Moja vloga je koordiniranje.«*	Koordiniranje	Vloga koordinatorja

6. Vloga socialne delavke pri sodelovanju z vodstvom vrtca

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IB.V6.1 *»Se dopolnjujemo kar se tiče svetovanja staršem za vse otroke, ki obiskujejo vrtec. Če ne pride do napredka, če nismo na poti k zastavljenemu cilju za otroka k sodelovanju povabimo tudi ravnateljico oz. njene pomočnice.«*	Dopolnjevanje pri svetovanju staršem	Podpora vodstva
IB.V6.2 *»Izmenjava določenih informacij.«*	Izmenjava informacij	Informiranje
IB.V6.3 *»Skupaj sestavljamo ankete za starše o zadovoljstvu z vrtcem (izvedba in posredovanje podatkov vodstvu).«*	Skupno sestavljanje anket za starše zadovoljstvu z vrtcem	Sodelovanje pri anketiranju staršev
IB.V6.4 *»Vzajemna strokovna podpora in sodelovanje se mi zdita pomembna.«*	Podpora in sodelovanje z vodstvom vodstvu	Podpora vodstvu

7. Vloga socialne delavke pri sodelovanju z zunanjimi ustanovami

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IB.V7.1 *»Z oddajo poročil o spremljanju določenega otroka, sodelujemo s centrom za socialno delo.«*	Informiranje centra za socialno delo v obliki poročil	Informiranje
IB.V7.2 *»*Vodenje projektov Eko vrtec (povezava med vrtcem in zunanjimi izvajalci), Zdravje v vrtcu (sodelovanje z NIJZ).*«*	Vodenje projektov Eko vrtec, Zdravje v vrtcu	Vodenje projektov
IB.V7.3 *»Sodelujem tudi z zdravstvenim domom, razvojno ambulanto, Zavodom za šolstvo in z Zavodom IRIS.«*	Sodelovanje z zdravstvenimi domom, razvojno ambulanto Sodelovanje z Zavodom za šolstvo in Zavodom Iris	Sodelovanje z zdravstvenimi ustanovami Sodelovanje z zavodi

8. Poseben prispevek socialnega dela v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IB.V8.1 *»Poseben prispevek vidim v povezovalni vlogi.«*	Povezovalna vloga kot poseben prispevek	Vloga

9. Vloga v svetovalnem odnosu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IB.V9.1 *»Podporna vloga na vseh področjih dela (otroci, starši, strokovne delavke, vodstvo, zunanje ustanove).«*	Podporna vloga na področju dela z otroki, starši, strokovnimi delavkami, vodstvom in zunanjimi ustanovami	Podporna vloga

10. Vloga v procesu soustvarjanja podpore in pomoči

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IB.V10.1 *»Podeljevanje informacij. Imam širšo sliko, ki jo lahko podelim, več primerov, podelim informacije in je potem lažje, z znanjem v določeni situaciji, dodajanje moči staršem, razumevanje njihove situacije, podporo njihovemu ravnanju, da bo boljše.«*	Podeljevanje informacij Dodajanje moči Razumevanje Podpora	Udejanjanje elementov delovnega odnosa Udejanjanje spretnosti socialnega dela

11. Prednosti svetovalne delavke, ki je po izobrazbi socialna delavka v primerjavi z drugimi profili

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IB.V11.1 *»Povezovalna vloga, vloga pri gradnji odnosov na področju čustev v skupini, odnosni vidik mi je zelo pomemben. Delo na skupinski dinamiki.«*	Povezovalna vloga pri grajenje odnosov Delo na skupinski dinamiki	Vloga Delo na skupinski dinamiki s celotno populacijo otrok

12. Pomanjkljivosti pri delu zaradi študija socialnega dela

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IB.V12.1 *»Razvoja psihologija sem se morala dodatno izobraževat, pedagoško področje je potrebno dopolnit.«*	Znanje o razvojni psihologiji Dopolnitev pedagoškega znanja	Dodatna znanja Dodatna znanja

13. Ovire, ki spremljajo vaše delo

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IB.V13.1 *»Svetovalno delo je širok pojem, svetovalna služba ažurno reagiranje na določeno situacijo, nikoli ni dovolj znanja.«*	Nikoli dovolj znanja	Stalno izobraževanje

INTERVJU C

1. Prioritetne naloge svetovalne delavke v svetovalni službi vrtca

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
IC.V1.1 *»Delo s celotno populacijo otrok, ki so vključeni v vrtec. Največ delam z otroki s posebnimi potrebami, ki imajo*	Delo s celotno populacijo otrok Delo z otroki s posebnimi potrebami	Svetovalno delo z otroki	Področje dela

odločbo za nudenje dodatne strokovne pomoči.«			
IC.V1.2 *»Odzivam se na povabila vzgojiteljic, ko potrebujejo dodatno mnenje o določenem otroku. To je posvetovalne narave.«*	Pomoč in podpora vzgojiteljem in pomočnikom	Svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki	Področje dela
IC.V1.3 *»Vodim vpise otrok v vrtec, zbiram vloge, pripravim podatke za komisijo, oblikujem oddelke.«*	Vpis in izpis otrok	Vodenje vpisa in izpisa otrok	Naloge
IC.V1.4 *»Informiram strokovne delavke o posebnostih otrok, ki bodo na novo vključeni v vrtec.«*	Informiranje vzgojiteljic in njihovih pomočnic o otrocih	Svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki	Področje dela
IC.V1.5 *»Opravljam tudi razvojno preventivne dejavnosti- pregled evalvacij strokovnih delavk ob koncu šolskega leta, ki mi pomagajo pri načrtovanju strokovnih izobraževanj za prihodnje leto.«*	Delo na razvojno preventivnih dejavnostih Načrtovanje strokovnih izobraževanj	Razvojne in preventivne dejavnosti Dejavnosti načrtovanja in evalvacije	Delo na podlagi osnovne vrste dejavnosti svetovalnega dela Delo na podlagi osnovne vrste dejavnosti svetovalnega dela
IC.V1.6 *»Koordiniram sestanke med strokovnimi delavci in starši otrok, ki imajo odločbo o usmerjenju.«*	Koordiniranje sestankov za udeležene v individualnemu projektu pomoči za otroka	Koordiniranje sestankov za udeležene v individualnemu projektu pomoči za otroka	Koordinacija sestankov
IC.V1.7 *»Sodelujem z zunanjimi ustanovami- CSD koordiniram prenos informacij, zbiram poročila, udeležujem se sestankov s CSD, sodelujem s centrom za zgodnjo obravnavo (otroci v postopku za dodelitev dodatne strokovne pomoči).«*	Delo z zunanjimi ustanovami	Sodelovanje z zunanjimi ustanovami	Področje dela
IC.V1.8 *»Opravljam administrativne stvari in sodelujem z vodstvom.«*	Administracija Sodelujem z vodstvom	Osnovne naloge	Naloge
IC.V1.9 *»Načrtujem in evalviram svoje delo, pozornost posvečam dodatnim strokovnim izobraževanjem.«*	Načrtovanje in evalviranje dela Dodatno izobraževanje	Dejavnosti načrtovanja in evalvacije Strokovno izpopolnjevanje	Delo na podlagi osnovne vrste dejavnosti svetovalnega dela Udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela

2. Temeljna vloga socialne delavke v svetovalni službi vrtca

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
IC.V2.1 *»Temeljna vloga je posvetovalno delo z vsemi udeleženimi v vrtcu.«*	Posvetovalno delo z vsemi udeleženimi v vrtcu	Posvetovalno delo z vzgojitelji, starši in otroci	Svetovalno delo s starši, vzgojitelji in otroki

3.Vloga socialne delavke pri svetovalnemu delu z otroki

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA

IC.V3.1 *»Pomembno mi je, da spremljam, kako otroci napredujejo.«*	Spremljanje razvoja celotne populacije otrok	Poglobljeno spoznavanje otrok in njihovih sposobnosti	Ugotavljanje stanja v oddelku
IC.V3.2 *»Vključim se v skupino predvsem v času proste igre in opazujem njihovo igro.«*	Opazovanje otroške igre	Poglobljeno spoznavanje otrok in njihovih sposobnosti	Ugotavljanje stanja v oddelku
IC.V3.3 *»Tudi pri vodenih dejavnostih spremljam kako se vključujejo, predvsem me zanima socialna vključenost otrok v skupino.«*	Opazovanje vključevanja otrok v dejavnost	Poglobljeno spoznavanje otrok in njihovih sposobnosti	Ugotavljanje stanja v oddelku

4. Vloga socialne delavke pri svetovalnemu delu z vzgojitelji in njihovimi pomočniki

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IC.V4.1 »Pomembno mi je, da spremljam njihovo delo, zato v oddelek vstopam približno 1krat mesečno. Svoja opažanja o vključenosti otrok v skupino povem tudi vzgojiteljici, da mi ona predstavi svoj vidik. Hvaležne so, da jim povem kako vidim njihovo delo v skupini, kako vidim otroke. Do takšnega načina dela so bile strokovne delavke na začetku zadržane.*«*	Opažanja o vključenosti otrok Pogovor o opažanjih z vzgojiteljico	Ugotavljanje stanja v oddelku Posvetovanje z vzgojitelji in njihovimi pomočniki
IC.V4.2 »Moj cilj je, da vidim utrip skupine.*«*	Opažanja o vključenosti otrok	Ugotavljanje stanja v oddelku

5. Vloga socialne delavke pri svetovalnemu delu s starši

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IC.V5.1 *»Ko je kakšna dilema oz. težave sem v pomoč strokovni delavki, da skličemo sestanek s starši. Skupaj s starši naredimo načrt s skupnim ciljem, da otrok čim bolje napreduje. Teh sestankov ni veliko.«*	Podpora vzgojiteljici in njeni pomočnici pri govorilnih urah s starši	Individualni pogovori s starši in strokovnima delavkama
IC.V5.2 *»Pomagam predvsem, ko so starši potrebujejo pomoč pri njihovi vzgojni funkciji.«*	Pomoč staršem pri vzgojni funkciji	Pomoč staršem pri razumevanju otrokovega razvoja in učenja
IC.V5.3 *»Več stika imam s starši, katerih otroci imajo dodatno strokovno pomoč. Koordiniram sestanke s starši in tistimi, ki otroku nudijo dodatno strokovno pomoč. Starši se radi odzovejo in sprejmejo usmeritve. Staršem svetujem kam se lahko obrnejo tudi na specializirane institucije.«*	Koordiniranje sestankov za starše otrok s posebnimi potrebami Usmerjanje staršev na zunanje ustanove	Vloga koordinatorja Podpora staršem za iskanje pomoči na zunanjih institucijah
IC.V5.4 *»Sodelujemo, ko pridejo vpisat otroka v vrtec. Takrat je možnost, da se spoznamo, da mi sporočijo posebnosti otroka npr. zdravstvene.«*	Informiranje staršev ob vpisu otrok v vrtec	Informiranje o osnovnih podatkih

6. Vloga socialne delavke pri sodelovanju z vodstvom vrtca

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IC.V6.1 *»Pomembno se mi zdi, da vodstvo pozna področja, ki jih opravlja svetovalna delavka.«*	Da vodstvo pozna področje dela svetovalne delavke	Poznavanje svetovalnega dela

IC.V6.2 *»Pomembno je dobro sodelovanje med ravnateljico, pomočnico ravnateljice in svetovalno delavko. Skupaj lahko veliko naredimo kot tim za dobro klimo in komunikacijo v vrtcu.«*	Dobro sodelovanje med svetovalno delavko, ravnateljico in pomočnico ravnateljico	Dejavniki uspešnosti sodelovanja z vodstvom
IC.V6.3 *»Včasih sem tudi v oporo pri kakšnem razreševanju konfliktov, podpora pri svetovanje, ji predam informacije.«*	Podporna vloga svetovalne delavke vodstvu pri reševanju konfliktov	Podporna vloga vodstvu
IC.V6.4 *»Vodstvo me spodbuja, da se čim več prisotna v skupini med otroki.«*	Vodstvo spodbuja svetovalno delavko pri delu z otroki	Dejavniki uspešnosti sodelovanja z vodstvom
IC.V6.5 *»Delo svetovalnega delavca je zelo odvisno od tega kako je ravnatelj naravnan.«*	Delo svetovalne delavke odvisno naravnanosti ravnatelja	Delo svetovalne delavke odvisno od vodstva

7. Vloga socialne delavke pri sodelovanju z zunanjimi ustanovami

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IC.V7.1 *»Sodelujemo z Zavodom za naglušne v Ljubljani, z osnovnima šolama, ki imajo mobilno enoto za nudenje dodatne strokovne pomoči in Zavodom Iris za slepe in slabovidne.«*	Sodelovanje z zavodom za naglušne Sodelovanje z osnovnima šolama Sodelovanje z zavodom Iris	Sodelovanje z zavodi Sodelovanje s šolo Sodelovanje z zavodi
IC.V7.2 *»Koordiniram skupaj s strokovnimi delavkami katera bo nudila dodatno strokovno pomoč otrokom.«*	Koordiniranje dodatne strokovne pomoči z zunanjimi ustanovami	Koordinacija
IC.V7.3 *»Center za socialno delo, Center za zgodnjo obravnavo, preko aktiva sodelujem z vsemi osnovnimi šolami v občini, policija, z Zavodom za šport, aktiv svetovalnih delavk, fakultete,...«*	Center za socialno delo Center za zgodnjo obravnavo Osnovne šole v občini Aktiv svetovalnih delavk regije Policija Zavod za šport Fakultete	Sodelovanje s centri Sodelovanje z osnovno šolo Sodelovanje v aktivu Sodelovanje s policijo Sodelovanje z zavodi Sodelovanje s fakulteto

8. Poseben prispevek socialnega dela v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IC.V8.1 *»Celostni pristop, kar pomeni, da če hočemo otroku omogočit pogoje, da bo dosegel svoj optimalni napredek v skladu z svojimi zmožnostmi, zato je pomembno, da sodelujemo z vsemi pomembnimi za njegov razvoj.«*	Celostni pristop	Udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela
IC.V8.2 *»Pomemben je jezik, da govorimo jezik družine, da delamo tukaj in zdaj, imamo širino.«*	Uporaba sogovornikovega jezika Delamo tukaj in zdaj	Uporaba jezika Ravnanje s sedanjostjo
IC.V8.3 *»Pomembno je tudi, da se zavedamo kakšen vpliv imamo na otroke v vrtcu, saj z njimi med tednom preživimo veliko časa.«*	Strokovno korektno opravljanje dela	Udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela

9. Vlogo v svetovalnem odnosu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA

IC.V9.1 *»Bistvenega pomena mi je, da sogovornika poslušam.«*	Poslušanje	Udejanjanje spretnosti socialnega dela
IC.V9.2 *»Včasih imam občutek, da sogovorniki potrebujejo le malo usmeritev, da jim rečeš ok saj dobro delaš, kako si odreagiral v podobnem primeru, da damo nek feedback.«*	Usmeritev sogovornika	Podporna vloga
IC.V9.3 *»Nekatere potrebujejo, da pridem pogledat npr. izstopajoče vedenje. Pomembno je, da si svetovalne delavke 1 teden zapisujejo kako pogosto je prišlo do izstopajočega vedenja, kaj so bili sprožilci, kaj je otroka pomirilo, potem pa se pogovorimo in skupaj naredimo načrt, kako otroku pomagati.«*	Soustvarjanje izvirnega delovnega projekta pomoči	Svetovalno delo
IC.V9.4 *»Nekaterim je dovolj, da mi povejo o določeni situaciji, da jim priporočam kakšen članek, da si pogledajo kakšen prispevek, literaturo.«*	Pomoč za delo v oddelku – novo znanje, pogovor, samorefleksija, predlogi, načrt	Krepitev moči strokovnih delavcev
IC.V9.5 *»Pomembno mi je, da opolnomočim strokovne delavke in druge sogovornike v svetovalnem odnosu.«*	*»*Opolnomočenje*«* vseh udeleženih v svetovalnem odnosu	Krepitev moči vseh udeleženih v svetovalnem odnosu

10. Vloga v procesu soustvarjanja podpore in pomoči

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IC.V10.1 *»Soustvarjam učno okolje (igra po kotičkih), dejavnosti, prehodi med dejavnostmi, da bodo vsi sodelovali, pomagam in usmerjam otroke, ki ne sledijo.«*	Soustvarjanje učnega okolja Pomoč in usmeritev otrok, ki ne sledijo	Sodelovanje z vzgojitelji in njihovimi pomočniki Svetovalno delo z otroki
IC.V10.2 *»Pomagam pri komunikaciji s starši, ki ne želijo sodelovati.«*	Pomoč pri komunikaciji s starši, ki ne želijo sodelovat	Krepitev moči vzgojiteljicam

11. Prednosti pri delu zaradi študija socialnega dela

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IC.V11.1 *»Pomemben se mi zdi tudi čut za sočloveka, razumevanje, empatičnost do staršev, otrok, strokovnih delavcev.«*	Pristop z empatijo do staršev, otrok in strokovnih sodelavcev Razumevanje	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela Osebnostne lastnosti svetovalne delavke
IC.V11.2 *»Dobro poznavanje zakonodaje in znanje o družini po ločitvi oz. razvezi.«*	Poznavanje zakonodaje Znanja o življenjskih potekih	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela

12. Pomanjkljivosti zaradi študija socialnega dela

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IC.V12.1 *»Manjkalo mi je znanje o razvojnih mejnikih otroka. Le to se da nadoknaditi z samoizobraževanjem.«*	Znanje o razvojni psihologiji	Dodatna znanja
IC.V12.2 *»Želela bi več pridobljenega znanja na področju predšolske vzgoje.«*	Več poglobljenega znanja o predšolski vzgoji	Dodatna znanja

13. Ovire, ki spremljajo vaše delo

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IC.V13.1 *»Čas, želela bi več neposrednega vključevanja v oddelke, delo s celotnim kolektivom.«*	Več neposrednega vključevanja v oddelke Več dela s celotnim kolektivom	Premalo časa za vključevanje v oddelke Premalo časa za delo s celotnim kolektivom
IC.V13.2 *»Veliko je razpršenosti, res si moraš zorganizirati svoj delovni čas, organizacijske ovire.«*	Razpršenost dela	Organizacijske ovire
IC.V13.3 *»Neodzivanje staršev na predavanja, ki jih zanje organiziramo šola za starše.«*	Neozdivanje staršev na šolo za starše	Neozdivanje staršev

INTERVJU D

1. Prioritetne naloge svetovalne delavke v svetovalni službi vrtca

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
ID.V1.1 *»Celostna obravnava otrok s posebnimi potrebami, njihova inkluzija in integracija.«*	Delo z otroki s posebnimi potrebami	Svetovalno delo z otroki	Področje dela
ID.V1.2 *»Pomoč in podpora vzgojnemu osebju pri delu s starši, na kakšen način kakšno stvar sporočiti staršem.«*	Pomoč in podpora vzgojiteljem in njihovim pomočnikom	Svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki	Področje dela
ID.V1.3 *»Prioritetne naloge so še razvojno preventivne dejavnosti, načrtovanje dejavnosti in evalvacija, kje smo, kam gremo, kaj smo pozabili, kje smo šibki, da se ojačamo.«*	Delo na razvojno preventivnih dejavnostih Načrtovanje dejavnosti in evalvacija	Razvojne in preventivne dejavnosti Dejavnosti načrtovanja in evalvacije	Delo na podlagi osnovne vrste dejavnosti svetovalnega dela Delo na podlagi osnovne vrste dejavnosti svetovalnega dela
ID.V1.4 *»Podpora vodstvu, ki je povezana z vizijo vrtca. Zdi se mi, da smo kot, da en tampon med strokovnimi delavci, starši in vodstvom.«*	Podpora vodstvu	Sodelovanje z vodstvom	Področje dela
ID.V1.5 *»Pomembno, da ostajam zvesta svojemu poslanstvu, da gledam na vse in da je v ospredju dobrobit otrok, da tako komunikacija med vsemi lepo steče.«*	Delo v dobrobit otroka	Strokovno opravljanje dela	Udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela
ID.V1.6 *»Moje delo je usklajeno s programskimi smernicami, tudi letni delovni načrt vrtca temelji na programskih smernicah, zdi se mi, da je to edino vodilo, ki ga imamo svetovalne delavke v vrtcu, je tudi nekaj na kar se lahko*	Delo po programskih smernicah	Udejanjanje programskih smernic	Konceptualni okvir opravljanja svetovalnega dela v vrtcu

vedno zanesemo, smernice zajemajo celotno naše delo.«			

2. Temeljna vloga socialne delavke v svetovalni službi vrtca

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
ID.V2.1 *»Svetovanje in podpora sta ključna in zelo pomembna faktorja, kar je tudi naša naloga in poslanstvo, da podpiramo tisto kar je treba (strokovne delavce, starše, tudi svetovalne delavke medseboj).«*	Svetovanje in podpora vsem udeleženim v vrtcu	Posvetovalno delo z vzgojitelji, starši in otroci	Svetovalno delo s starši, vzgojitelji in otroki

3. Vloga socialne delavke pri svetovalnemu delu z otroki

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
ID.V3.1 *»Delo z otroki s posebnimi potrebami, tistimi, ki imajo odločbe. «*	Delo z otroki s posebnimi potrebami z odločbo	Svetovalno delo z otroki s posebnimi potrebami	Svetovalno delo z otroki iz različnih populacij
ID.V3.2 *»Pogovor o tabu temi – smrt, minljivost, to vidim kot našo nalogo, da jo približamo otrokom, kot ostalim.«*	Pogovor s celotno populacijo otrok o tabu temi	Razvojne in preventivne dejavnosti	Delo na podlagi osnovne vrste dejavnosti svetovalnega dela
ID.V3.3 *»Delo z otroki, ki se selijo ali priselijo, saj za otroke niso enostavne.«*	Delo z otroki, ki se selijo ali priselijo	Svetovalno delo z otroki, ki se selijo ali priselijo	Svetovalno delo z otroki iz različnih populacij
ID.V3.4 *»Tudi delo z otroki tujcev, ki pridejo v naš sistem zahteva posebno delo.«*	Delo z otroki tujcev	Svetovalno delo z otroki tujcev	Svetovalno delo z otroki iz različnih populacij
ID.V3.5 *»Saj sem koordinator med izvajalci, zunanjimi institucijami, starši, vzgojitelji, skrbim zato, da bo DSP potekala pravilno, usklajevanje urnikov DSPja.«*	Vloga koordinatorja med izvajalci, zunanjimi institucijami, starši, vzgojitelji		Vloga koordinatorja
ID.V3.5 *»Veliko je tu organizacijskega časa. Pisanje poročil, organizacija sestankov za DSP.«*	Pisanje poročil	Administrativne zadeve	Naloge

4. Vloga socialne delavke pri svetovalnemu delu z vzgojitelji in njihovimi pomočniki

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
ID.V4.1 *»Sebe v tem kontekstu jemljem kot ″mirovno silo″, kot blažilko trenj, zmanjševalec stresa.«*	Podporna vloga	Vloga
ID.V4.2 *»Prijetno mi je, ker me strokovne delavke sprejemajo v vse time, mislim, da se lepo dopolnjujemo, saj smo strokovnjaki na različnih področjih.«*	Dobro sodelovanje s strokovnimi delavkami	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela
ID.V4.3 *»Svetovalne delavke smo lahko zelo srečne, da vstopamo v skupino, v odnose, da vidimo situacijo, da lahko svetujemo z različnimi pristopi z načini, da osvetlimo, če kaj mogoče ni bilo prav narejeno.«*	Svetovanje z različnimi pristopi	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela

ID.V4.5 *»Vse kar počnemo, delamo z eno subtilnostjo in empatijo, saj nihče tega ne počne zanalašč, da bi komu škodil.«*	Pristop z empatijo	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela
ID.V4.6 *»Naša vloga in naš pristop morata biti z enim velikim spoštovanjem.«*	Spoštovanje sogovornikov	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela

5. Vloga socialne delavke pri svetovalnemu delu s starši

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
ID.V5.1 *»Zavzela sem držo, da najprej opolnomočim strokovno delavko, ki vodi skupino, da se najprej ona pogovori s starši in da odpre teren tudi zame. Staršu strokovna delavka pove, da bom prišla v skupino in opazovala otroka, da jih bom poklicala.«*	Vzgojiteljica pripravi teren za svetovalno delavko	Vzpostavljanje odnosa s starši preko vzgojiteljice
ID.V5.2 *»Pogovor s starši izpeljem takrat, ko je zraven vzgojiteljica zato, da ni šuma v komunikaciji, da ni napačnih interpretacij in napačnih prenosov informacij, da starš ve, da se lahko še primarno obrne na vzgojiteljico.«*	Vodenje individualnih razgovorov s starši in strokovnima delavkama	Pomoč staršem
ID.V5.3 *»Ko pride do nekih konfliktov med vzgojiteljem in staršem, da jih znamo pomagat razrešit. »Pomembno je timsko delo, zato kakšen delček informacij, v dogovoru z vzgojiteljico tudi jaz predam staršem, da delček odgovornosti prenesejo name.«*	Timsko delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki starši	Timsko delo z udeleženimi v svetovalnem odnosu

6. Vloga socialne delavke pri sodelovanju z vodstvom vrtca

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
ID.V6.1 *»Moja vloga je zelo pomembna, saj velikokrat lahko osvetlimo stvari iz drugega zornega kota, s katerega morda vodstvo trenutno ne vidi, saj ima pred seboj samo nalogo, fokus na tisto, mi pa na stvar gledamo širše in lahko svetujemo.«*	Celostni pristop	Udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela
ID.V6.2 *»Ključno se mi zdi, da se nas upošteva, mogoče ne vedno, kar je razumljivo, saj tisti, ki je glavni mora stat za svojo odločitvijo. Imamo možnost sodelovanja in odločanja pri določenih pomembnih stvareh.«*	Možnost sodelovanja in odločanja pri pomembnih stvareh	Dejavniki uspešnosti sodelovanja z vodstvom

7. Vloga socialne delavke pri sodelovanju z zunanjimi ustanovami

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
ID.V7.1 *»Sodelujem z Zavodom za šolstvo za usmerjanje otrok, z ambulantami. Moja vloga je koordinacija.«*	Koordinacija dela z zunanjimi ustanovami	Koordinacija
ID.V7.2 *»Tudi to, da institucije prepoznavajo naše delo.«*	Vloga prepoznavnosti svetovalne službe	Prepoznavnost
ID.V7.3 *»Sodelujem tudi s centri za socialno delo, ki velikokrat ne poznajo delo vrtca. Da tudi predstavljamo to kar zagovarjamo in v kateri vlogi smo.«*	Ovire pri sodelovanju z zunanjimi ustanovami	Nepoznavnost
ID.V7.4 *»Sodelujemo še s CMZ (Centrom za mentalno zdravje), s kliniko za avtizem, z zavodom Iris v Ljubljani, z Zavodom za gluhe in naglušne*	*CMZ (Centrom za mentalno zdravje) s kliniko za avtizem zavodom Iris v Ljubljani*	Sodelovanje s centrom Sodelovanje s kliniko

otroke, z razvojno ambulanto, s policijo, kriminalistično policijo.«	*Zavodom za gluhe in naglušne otroke* *razvojno ambulanto* *policijo* *kriminalistično policijo*	Sodelovanje z zavodom Sodelovanje z zdravstevnimi ustanovami Sodelovanje s policijo Sodelovanje s kriminalistično policijo
	Sodelovanje v aktivu svetovalnih delavk v regiji	Sodelovanje v aktivu svetovalnih delavk v regiji

8. Poseben prispevek socialnega dela v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
ID.V8.1 *»Prednost v tem je, da smo bili tekom študija seznanjeni z delovanjem centrov za socialno delo.«*	Seznanjenost z delovanjem centrov centrov za socialno delo	Poznavanje dela centrov za socialno delo
ID.V8.2 *»Pri različnih postopkih nam je lažje razumet stvari in lažje nam je pri pisanju poročil in tem kaj od nas nekdo pričakuje kaj je naša vloga. Prav to se mi zdi velika prednost.«*	Razumevanje postopkov	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela
ID.V8.3 *»Tudi to, da smo na praksi glede na to kateri modul smo si izbrali lahko spoznavali različne organizacije. Sedaj nam je to v pomoč, ker vemo katera organizacija pokriva določeno stvar.«*	Poznavanje dela zunanjih ustanov	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela
ID.V8.4 *»Imamo sposobnost, da iščemo mnoge možnosti za sodelovanje z organizacijami. Zelo hitro vidimo socialno mrežo, ki je širša od matične družine. Ta pogled se mi zdi zelo dober. Meni se zdi socialna mreža zelo pomembna, če hočemo raziskovat eno polje družine, enega otroka. Koga ima okrog sebe, kam lahko gre, kako ta družina deluje. Koga ima okrog sebe, kam lahko gre, kako ta družina deluje.«*	Celostni pristop	Udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela
ID.V8.5 *»Pomembno je tudi znanje in zavedanje o tem, da določena družina ima take možnosti in ne more imeti drugih, ne moremo jih idealizirat. S tistim materialom, ki ga imamo moramo narediti najboljše kar lahko. Seveda, da pri delu temeljimo na soustvarjanju. In spoštovat tudi to, če kdo kdaj reče, da česa ne želi pač ne želi.«*	Zavedanje o možnostih družine Soustvarjanje v procesu pomoči Spoštovanje sogovornikov	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela Svetovalno delo Odnos do sogovornikov

9. Vlogo v svetovalnem odnosu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
ID.V9.1 *»Imamo zelo veliko odgovornost, ki je na prvem mestu. Saj v odnosu ne odpirajmo stvari, ki jih ne znamo zapret. Na svetovalni proces moramo biti zelo dobro pripravljeni.«*	Zavedanje odgovornosti Pripravljenost za delo v svetovalnem odnosu	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela
ID.V9.2 *»Pomemben je skupek informacij, ki jih imamo oz. kaj želimo izvedet. Rada imam postavljanje odprtih vprašanj, da dobim celo sliko. En košček mi pove vzgojiteljica, rabim pa tudi košček, ki mi ga pove starš. To med seboj povezujem in še vedno se zavedam, da je resnica nekje vmes.«*	Postavljanje odprtih vprašanj Sestavljanje delcev v celoto	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela Udejanjanje spretnosti socialnega dela

ID.V9.3 *»S previdnostjo vstopam v odnos, čutim pa veliko odgovornost skozi celoten proces, ki ga moramo vodit in kdaj tudi ustaviti in ga prenesti na kakšen drug dan. Vedno se pa pri tem poslužujem vprašanja udeleženih v odnosu, kakšno sporočilo so dobili od mene. Da vidim, če je nastala kakšna luknja in gre pri tem za obrambni mehanizem, bom morala na naslednjem srečanju nekaj še narediti na tem. Če smo se sporazumeli je to prvi korak za sodelovanje.«*	Velika odgovornost skozi celoten proces Vprašanja sogovornikom o tem, kakšno sporočilo so dobili od svetovalne delavke	Osebno vodenje Povratna informacija o pogovoru
ID.V9.4 *»Pomembno se mi zdi, da se večkrat srečamo, da se gradi naš odnos, to da si na začetku vzamemo več časa za grajenje odnosa imamo potem zelo hitro celo pot rešeno, če ne se pa večkrat vmes zataknemo in pademo. Le to se mi zdi, da drugi naši kolegi težko razumejo, da si vzamemo to pravico, a sem jim že velikokrat dokazala, da je to zelo pomembno. Lahko srečanje poteka samo 10 minut. Starši morajo začutit, da smo iskreni, zaupanja vredni, da se počutijo varni ob nas, saj so pogovori med mano in njimi zaupne narave. Seveda moramo odreagirat, ko gre npr. za nasilje.«*	Večkratna srečanja s sogovorniki	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela
ID.V9.5 *»Velikokrat pri razvezah imam občutek kot, da moramo odpreti oči staršem, da je otrok na prvem mestu. Bitke za otroke in ti odnosi so zelo naporni in vidim, da imamo tudi pri tem svetovalni delavci pomembno vlogo.«*	Ozaveščanje staršev glede koristi otroka pri razvezi	Individualno svetovanje s starši

10. Kako vidite svojo vlogo v procesu soustvarjanja podpore in pomoči?

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
ID.V10.1 *»Smo soustvarjalci, a moramo biti tudi malo diplomati. Mi lahko zelo hitro vidimo rešitev problema, ni nujno, da je ta rešitev zares prava. Bistvo je, da jo znamo pravilno predstavit oz. človeka pripeljat do tega, da se on počuti, da je veliko prispeval na poti do rešitve. Pomembno se mi zdi, da upoštevamo, ko gre človek ven iz linije in da ga zapeljemo nazaj na bistvo.*	Taktnost v soustvarjanju rešitev	Udejanjanje elementov delovnega odnosa
ID.V10.2 *»Pomembna je možnost poskušanja, da človek lahko poizkusi in reče ne meni to ne odgovarja. To nas ne sme prizadeti ampak vzpodbuditi, da iščemo novo varianto. Ne more delovat za vse enaka stvar. Ključno je, da se znamo potegnit nazaj.*	Možnost poskušanja in iskanja novih načinov v soustvarjanju rešitev	Udejanjanje elementov delovnega odnosa
ID.V10.3 *»Pomembno je zavedanje, da vsi izhajamo iz različnih trenutkov, ki jih imamo v življenju. Ne odreagiramo vedno enako. Potrpežljivost in vzeti si čas je pomembno v procesu podpore in pomoči.*	Potrpežljivost, vzeti si čas za proces	Vzeti si čas za proces podpore in pomoči
ID.V10.4 *»Pomembno se mi zdi tudi zavedanje, da nismo vse vedi in da povemo sogovorniku, če česa v tistem trenutku ne vemo, da se bomo pozanimali in sporočili takoj, ko bomo vedeli.*	Drža nevedočega	Odnos do sogovornika

11. Prednosti svetovalne delavke, ki je po izobrazbi socialna delavka v primerjavi z drugimi profili

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA

ID.V11.1 *»Mi ne analiziramo in ne kompliciramo, ne raziskujemo kaj je bilo pred nekaj leti, na človeka gledamo celostno. Pomembno je, da ojačamo proces, ki se dogaja sedaj, pomagat sogovorniku, da pride na zeleno vejo.«*	Pristop tukaj in zdaj	Udejanjanje elementov delovnega odnosa
ID.V11.2 *»Menim, da imamo ogromno znanj in kompetenc na različnih področjih. Socialno delo nas uči od rojstva do starosti. Tudi mi v vrtcu se srečujemo od malih otrok, do staršev in starih staršev otrok, razumemo vse verzeli, ki se tu dogajajo na tej poti življenja. Tudi zakonodajo dobro poznamo. Imamo vpogled v eno družino od A do Ž. Imamo znanja o hendikepu, teorijah o ženskah in moških, istospolnih družinah, enostarševskih družinah, razvezanih družinah. Pripravijo nas na fakulteti za celo pot.«*	Znanja in kompetence	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela
ID.V11.3 *»Izbrale smo si lep poklic, a se moramo zelo borit, saj so nas iz sistemov dobesedno vrgli ven. Dogajala se je krivica.«*	Borba za obstoj v sistemih	Ovira za svetovalno delo
ID.V11.4 *»Čar tega poklica mi je, ker je vedno nekaj novega.«*	Novosti pri delu	Čar poklica

12. Pomanjkljivosti zaradi študija socialnega dela

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
ID.V12.1 *»Pogrešala sem znanje o otrocih na posameznih razvojnih mejnikih. Opazovalne lestvice sem si sposodila z drugih faksov.«*	Znanje o razvojni psihologiji	Dodatna znanja

13. Ovire, ki spremljajo vaše delo

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
ID.V13.1 *»Kot oviro vidim, da ljudje ne poznajo mojega dela. Da ljudje ne razumejo našega profila, da primerjajo profile med seboj. Da ima poklic med ljudmi negativen prizvok.«*	Nepoznavanje socialnega dela Nerazumevanje poklica socialnega delavca Negativen prizvok poklica	Negativna mnenja o delu socialnih delavcev
ID.V13.2 *»Oviro vidim pri tem, da ne smemo predajat informacij o otrocih, ki prihajajo v šolo. Tudi to, da brez soglasja ne moreš narediti nič. Zelo moramo biti previdni z vsemi podatki.«*	Previdnost pri ravnanju z osebnimi podatki	Varovanje osebnih podatkov
ID.V13.3 *»Pogrešam zelo supervizije in intervizije. Večkrat se počutim kot osamljeni jezdec.«*	Ni možnosti supervizije in intervizije	Metode učenja
ID.V13.4 *»Precej dela imamo svetovalne delavke.«*	Velik dela	Široko zastavljeno delo
ID.V13.5 *»Žal mi je, da se dobrih zgodb ne objavlja in da v javnost prihajajo samo težke zgodbe s težkimi razpleti. Pri tem se socialni delavci tudi braniti ne moremo, ker smo zavezani k molčečnosti. Menim, da bi bilo potrebno več slišati pozitivnih stvari o socialnih delavcih.«*	V javnosti samo negativne zgodbe o delu socialnih delavcev	Negtiven prizvok socialnega dela

INTERVJU E

1. Prioritetne naloge svetovalne delavke v svetovalni službi vrtca

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
IE.V1.1 *»Vse kar je zapisano v programskih smernicah za*	Delo s celotno populacijo otrok	Svetovalno delo z otroki	

svetovalno službo, delo z otroki, starši, zunanjimi ustanovami, vodstvom, strokovnimi delavci. Trudim se, da je moje delo med temi področji v ravnovesju.«	Sodelovanje s starši Delo z zunanjimi ustanovami Sodelovanje z vodstvom Pomoč in podpora vzgojiteljem in pomočnikom	Svetovalno delo s starši Sodelovanje z zunanjimi ustanovami Sodelovanje z vodstvom vrtca Svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki	Področje dela
IE.V1.2 *»Spremljanje otroka, vpis otroka v vrtec, pomoč družini, pomoč otroku, delo s strokovnimi delavci.«*	Spremljanje in pomoč otroku Vpis otroka v vrtec Pomoč družini	Svetovalno delo z otroki Vodenje vpisa otrok v vrtec Svetovalno delo s starši	Področje dela Naloge
IE.V1.3 *»Naše prioritetne naloge so zelo odvisne tudi od vodstva, kaj on določa kot prioriteto. Imam srečo, da si te prioritetne naloge sama določam, da lahko v celoti upoštevam smernice.«*	Prioritetne naloge odvisne od vodstva	Sodelovanje z vodstvom vrtca	Področje dela
IE.V1.4 *»Sodelujem tudi pri oblikovanju letnega delovnega načrta vrtca (oblikovanje oddelkov, šola za starše, različni projekti, ki jih imam po okriljem).«*	Sodelovanje pri oblikovanju letnega delovnega načrta vrtca	Sodelovanje z vodstvom vrtca	Področje dela

2. Temeljna vloga socialne delavke v svetovalni službi vrtca

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
IE.V2.1 *»Pomembno se mi zdi vzpostavit odnos z vsemi udeleženci. Menim, da brez odnosa in stika ne moremo delati.«*	Vzpostavljanje delovnega odnosa	Odnos do sogovornika	Udejanjanje svetovalnega dela
IE.V2.2 *»Držim se tudi načela, da ne izhajam iz vloge eksperta, pridružujem se družini tam kjer je in ji skušam v okviru svojih zmožnostih pomagat, moderirat, odvisno za kaj gre. Vsaka družina ima svojo specifiko. Pozorna moram biti tudi na družine etičnih manjšin, družine priseljencev.«*	Drža nevedočega	Odnos do sogovornika	Udejanjanje svetovalnega dela
IE.V2.3 *»Pomembno se mi zdi, da smo vsi pomembni sogovorniki, da imajo prostor, da ubesedijo kaj si želijo, npr. če se strinjajo z mojimi opažanji njihovega otroka. Od njih pričakujem, da se bodo vključili v moj pogovor. Tudi, če se sogovorniki ne strinjajo, mi lahko to mirno povejo in mi povedo svoje videnje. Le to bom vzela na znanje in se bomo o tem pogovorili zakaj*	Etika udeleženosti Soustvarjanje želenih izidov	Element delovnega odnosa Element delovnega odnosa	Udejanjanje svetovalnega dela

jaz nekaj vidim tako, starši pa drugače in potem skupaj iščemo rešitve.«			

3. Vloga socialne delavke pri svetovalnemu delu z otroki

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA	NADKATEGORIJA
IE.V3.1 *»Spremljanje otroka – 5 do 6 krat otrok pride ven iz oddelka in ga po kurikularnih področjih spremlja, če dosega mejnike v razvoju. Pri tem si delam zapiske. Otrokom je to zelo prijetno saj delam na način, da nima občutka, da je z njim kaj narobe.«*	Spremljanje razvoja otroka Delanje zapiskov Otroci se pri delu počutijo prijetno	Spremljanje razvoja celotne populacije otrok Zapisovanje opažanj Pristop svetovalne delavke z empatijo	Ugotavljanje stanja v oddelku Uporaba spretnosti socialnega dela Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela
IE.V3.2 *»Svoja opažanja o otroku sporočim staršem. Če so odstopanja manjša se dogovorim, da jih preverim še enkrat čez pol leta. Če so odstopanja velika, potem začnemo z iskanjem rešitev.«*	Sporočanje opažanj o otroku staršem Opazovanje otrok z različnimi odstopanji	Sporočanje opažanj Celostni pristop	Uporaba spretnosti socialnega dela Udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela
IE.V3.3 *»Z otroki delam tudi v oddelku. Spremljam jih med prosto igro, se jim pridružim, tam kjer rabijo pomoč.«*	Opazovanje otroške igre	Spremljanje razvoja celotne populacije otrok	Ugotavljanje stanja v oddelku
IE.V3.4 *»Delam tudi z otroki iz rejniških družin, z otroki razvezanih staršev in otroki, ki imajo težave na psiho socialnem področju. Otroci 2krat mesečno prihajajo k meni. Z njimi delam po enem posebnem konceptu, ki sem ga priredila. Veliko rišemo, ustvarjamo, nekaj je prosto nekaj vodeno. Na začetku jim povem kako bo delo potekalo, oni pa lahko izberejo ali bo najprej vodeno ali prosto. Preberem jim živalsko basen ali živalske terapevtske zgodbe in jim na koncu podam povratno informacijo, ki je vezana na njih. Ponavadi se otroci v tej zgodbi prepoznajo. Predšolski otrok se lažje poistoveti z živalcami. Z otroki delam tudi s pomočjo mivke, da preigravajo svoja čustva.«*	Delo z otroki iz rejniških družin Delo z otroki razvezanih staršev Delo z otroki s težavami na psihosocialnem področju Ustvarjanje Branje Igra z mivko	Otroci rejniških družin Otroci razvezanih staršev Otroci s težavami na psihosocialnem področju Pristop s pomočjo ustvarjanja Prebiranje basni in terapevtskih zgodb Igra z mivko	Spremljanje razvoja otrok različnih populacij Različni pristopi dela z otroki

4. Vloga socialne delavke pri svetovalnemu delu z vzgojitelji in njihovimi pomočniki

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IE.V4.1 *»Ponavadi v začetku šolskega leta pridem v vse oddelke. Najprej z vsemi stokovnimi delavci opravim razgovor, ki se navezuje na*	Analiza vzgojno izobraževalnega dela v oddelku	Ugotavljanje stanja v oddelku

potek dneva, dinamiko in dogajanje v oddelku. Ključno je, da predebatiramo kje imajo otroci težave, koliko je otrok z alergijami, prehranske posebnosti, koliko otrok je tujcev, kateri so otroci s posebnimi potrebami, otroci razvezanih staršev, če so še kakšne druge posebnosti v oddelku, pogovor o zlorabah in zanemarjanju (suport pri ubesedenju).«		
IE.V4.2 *»Če karkoli opazijo, se s strokovnimi delavkami dogovorimo, da pridem dopoldne v skupino na opazovanje (1-2 uri, to lahko pridem, brez soglasja), ne delam si zapiskov. Potem se usedemo in predebatiramo kako vse vidimo določeno stvar, je kot predpriprava na govorile ure tudi, opolnomočenje strokovnih delavk na kakšen način predstavit težavo.«*	Dogovorjen način spremljanja razvoja otroka »Opolnomočenje« strokovnih delavcev	Ugotavljanje stanja v oddelku Krepitev moči strokovnih delavcev

5. Vloga socialne delavke pri svetovalnemu delu s starši

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IE.V5.1 *»Imamo projekt krepimo družine(prodaja izdelkov, izkupiček denarja je namenjen otrokom. Imamo tudi dobrodelno prireditev, kjer krepimo moč družine (vključujemo jih v izdelovanje izdelkov).«*	Vodenje projekta Krepimo družine Dobrodelna prireditev	Vključevanje družin
IE.V5.2 *»Imamo tudi šolo za starše, ponavadi povabimo zunanje strokovnjake, da predstavijo določeno temo, ki si jo izberemo. Imamo tudi šolo za starše, ki prihajajo iz etničnih skupin (zunanja izvajalka jim na njim primeren način pove stvari o določeni temi).«*	Skupinsko svetovanje za starše Skupinsko svetovanje za starše, ki prihajajo iz etničnih skupin	Pomoč staršem pri razumevanju otrokovega razvoja in učenja
IE.V5.3 *»Predno začnem s spremljanjem otrok, starše pokličem in jim povem, da bo spremljanje trajalo 5-6 tednov. Ko končam jih ponovno pokličem, da se dogovorimo za sestanek. Vmes me lahko kadarkoli pokličejo, tudi jaz jih pokličem, če želim karkoli predebatirat.«*	Vzpostavljanje osebnega stika Dogovor o sodelovanju	Udejanjanje delovnega odnosa
IE.V5.4 *»Včasih tudi starši sami pokličejo in prosijo za spremljanje otroka ali da predebatiramo kakšno stvar (npr. počitek v vrtcu). Če je težava mi jo predstavijo, jim dam povratno informacijo in jih usmerim, da se o tem pogovorijo tudi z vzgojiteljico.«*	Podpora staršem, pri opravljanju starševske vloge	Individualni pogovori s starši, ki potrebujejo nasvet
IE.V5.5 *»Sodelovanje s starši, če imajo pripombe, pritožbe, pohvale.«*	Sodelovanje s starši, če imajo pripombe, pohvale, pritožbe	Naloge določene s strani vodstva
IE.V5.6 *»Pri vpisu za novo šolsko leto. Starši osebno pridejo do mene, se pogovorimo, gremo skozi vlogo, kako se točkuje, kako poteka postopek sprejetja in vpisa, pogovor o uvajalnem obdobju, pogovor o dnevni rutini v vrtcu (1. ali 2. starostna skupina).«*	Informiranje staršev ob vpisu otrok v vrtec	Informiranje o osnovnih podatkih
IE.V5.7 *»Pred vstopom v vrtec imamo s starši še uvodni sestanek kjer jih seznanimo s procesom uvajanja otrok v vrtec in povabim tudi zunanjega strokovnjaka, da jim pove značilnosti tega obdobja. Pomembno nam je, da imamo stik.«*	Sodelovanje na uvodnih roditeljskih sestankih	Pomoč staršem pri razumevanju otrokovega razvoja in učenja

6. Vloga socialne delavke pri sodelovanju z vodstvom vrtca

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IE.V6.1 *»Oblikovanje oddelkov, usklajevanje z vodstvom in iskanje ustreznega kadra.«*	Oblikovanje oddelkov Iskanje ustreznega kadra	Sodelovanje pri oblikovanju letnega delovnega načrta vrtca Pomoč vodstvu pri iskanju kadra
IE.V6.2 *»Vodstvo stremi k temu, da vsi otroci, ki imajo zapisnik timskega sestanka o usmerjanju otrok, da potrebujejo pomoč strokovnjaka, so naravnani tako, da se jim ga če je le možno zagotovi.«*	Iskanje ustreznega kadra za nudenje dodatne strokovne pomoči otrokom s posebnimi potrebami	Pomoč vodstvu pri iskanju kadra
IE.V6.3 *»Usklajevanje šole za starše, prijava na razpis za pridobitev finančnih sredstev.«*	Usklajevanje z vodstvom šolo za starše Prijava na razpis za dodelitev finančnih sredstev	Usklajevanje z vodstvom Naloge
IE.V6.4 *»Naloge po navodilu ravnatelja, ki so sproti dodeljene.«*	Dodatne naloge po navodilu ravnatelja	Naloge

7. Vloga socialne delavke pri sodelovanju z zunanjimi ustanovami

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IE.V7.1 *»Z akterji zunanjih ustanov smo zelo povezani, večkrat letno sodelujemo tudi zaradi etnične manjšine, ki je prisotna na našem območju. Skupaj pregledamo kako je na področju predšolske vzgoje, šolstva, zdravstva, centra za socialno delo, izobraževanja odraslih.«*	Sodelovanje z akterji zunanjih ustanov, zaradi etične manjšine	Sodelovanje s strokovnimi delavci zunanjih ustanov
IE.V7.2 *»Sodelujemo s CSD zaradi rejniških družin, katerih otroci so vključeni v naš vrtec, zaradi družin, ki so v njihovih evidencah in potrebujejo pomoč, zaradi etnične manjšine.«*	Sodelovanje zaradi rejniških družin Sodelovanje zaradi etičnih manjšin	Sodelovanje s strokovnimi delavci zunanjih ustanov

8. Poseben prispevek socialnega dela v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IE.V8.1 *»Poseben prispevek socialnega dela v vrtcu je vzpostavitev delovnega odnosa. To na kakšen način izpostavit svojo vlogo, predstavitev časovnega okvira, da bomo vsi sogovorniki kot en uvod. Skrb za to, da imajo vsi besedo, da se vsi razumemo, da se poslušamo, povzemanje povedanega, komentiranje, postavljanje meja sogovornikom, poudarjanje, da smo vsi spoštljivi sogovorniki.«*	Vzpostavljanje delovnega odnosa Način izpostavljanja svoje vloge Predstavitev časovnega okvirja Bomo vsi sogovorniki Skrb, da imajo vsi besedo Razumevanje Poslušanje Povzemanje povedanega Komentiranje Postavljanje meja sogovornikom Vsi spoštljivi sogovorniki	Udejanjanje delovnega odnosa Drža nevedočega Dogovor o sodelovanju Etika udeleženosti Osebno vodenje Udejanjanje spretnosti socialnega dela Etika udeleženosti
IE.V8.2 *»Ne izhajamo iz vloge eksperta, imamo znanja, ki jih podelimo s sogovorniki, če je potrebno, stvari še dodatno razložimo. Sogovornike povabimo v odnos in tako so*	Drža nevedočega Vabilo v delovni odnos Soustvarjanje rešitev	Odnos do sogovornika Udejanjanje delovnega odnosa Soustvarjanje

avtomatsko vključeni v pogovor in temu, da prispevajo svoje deleže rešitev.«		
IE.V8.3 *»Pomemben se mi zdi tudi naš pogled iz druge perspektive, izven okvirjev.«*	Celostni pristop	Udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela
IE.V8.4 *»Pomembna se mi zdi tudi teorija navezanosti.«*	Teorija navezanosti	Znanje o razvojno psihološki teoriji

9. Vloga v svetovalnem odnosu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IE.V9.1 *»Zdi se mi, da veliko lahko doprinesemo ustanovi v kateri smo zaposleni.«*	Velik doprinos za ustanovo	Pomembna vloga
IE.V9.2 *»Vidim, da znam odreagirat na primeren način. Tako, da starša poslušam, kar mi želi povedati, potem pa ga povabim v pogovor, da mi pove kdo je, za katerega otroka se gre, pogledamo zakaj gre.«*	Pogovarjanje s starši na socialno delovni način	Udejanjanje spretnosti socialnega dela
IE.V9.3 *»Znamo poslušat in ne odreagiramo burno.«*	Poslušanje	Udejanjanje spretnosti socialnega dela

10. Vloga v procesu soustvarjanja podpore in pomoči

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IE.V10.1 *»Odnos mora bit, sogovorniki moramo bit, pomembno je, da razumemo kje je problem, da vsi strinjamo o tem kaj je problem, da lahko načrtujemo delo za naprej.«*	Vzpostavljanje delovnega odnosa Etika udeleženosti Soustvarjanje rešitev	Udejanjanje elementov delovnega odnosa
IE.V10.2 *»Pomembno je, da je otrok viden in slišan, da je soustvarjalec, da ima pravico ubesedit, da ima pravico reči ne.«*	Glas otroka	Udejanjanje elementov delovnega odnosa

11. Prednosti svetovalne delavke, ki je po izobrazbi socialna delavka v primerjavi z drugimi profili

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IE.V11.1 *»Imamo širši pogled na problem.«*	Širši pogled na problem	Celostni pristop

12. Pomanjkljivosti pri delu zaradi študija socialnega dela

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
IE.V11.1 »Občutim pomanjkljivosti, kar se tiče pedagoškega dela z otroki. Določene vsebine si moraš sam poiskat in se dalje izobraževat.«	Dopolnitev pedagoškega znanja	Dodatna znanja

13. Ovire, ki spremljajo vaše delo

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA

IE.V13.1 *»Ne vidim ovir.«*	Ni ovir	Ni ovir

5.2 Starši

POZITIVNE IZKUŠNJE

STARŠ A

1. Ocena izkušnje s svetovalno službo v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
SA.V1*» Svetovalna služba je odzivna, ažurna, pripravljena poslušat in upoštevat želje. Imam pozitivno izkušnjo.«*	Odzivnost Ažurnost Upoštevanje sogovornikovih želja Poslušanje	Dejavniki uspešnosti svetovalne službe Udejanjanje spretnosti socialnega dela

2. Uspešne oblike sodelovanja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
SA.V2 *»Kot uspešno obliko vidim to, da se želi pogovarjat, je prijazna in upošteva želje.«*	Pogovarjanje Prijaznost Upoštevanje sogovornikovih želja	Udejanjanje spretnosti socialnega dela Osebnostna lastnost svetovalne delavke Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela

STARŠ B

1. Ocena izkušnje s svetovalno službo v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
SB.V1 *»Želeli smo imeti otroka v določeni enoti, vse je naredila, kar je bilo v njeni moči, da se je to uresničilo.«*	Upoštevanje sogovornikovih želja	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela

2. Uspešne oblike sodelovanja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
SB.V2 *»Pomembno se mi zdi, da svetovalna delavka upošteva želje, da prisluhne.«*	Upoštevanje sogovornikovih želja Poslušanje	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela Udejanjanje spretnosti socialnega dela

STARŠ C

1. Ocena izkušnje s svetovalno službo v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
SC.V1 *»Vzame si čas, da mi umirjeno vse razloži kar jo vprašam, kot da razume stisko, zato tudi, ne moremo biti jezni, no včasih smo, ampak ne nanjo, ni ona kriva, da kakšnih želja ne more uresničiti. Ampak se resnično potrudi, kolikor se lahko. Že to je dovolj.«*	Vzeti si čas za proces Razumevanje stiske Se potruditi za sogovornika	Vzeti si čas za proces podpore in pomoči Udejanjanje spretnosti socialnega dela Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela

2. Uspešne oblike sodelovanja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
SC.V2 *»To, da me razume, da mi pomaga, ko sem v stiski.«*	Razumevanje Pomoč v stiski	Udejanjanje spretnosti socialnega dela Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela

STARŠ D

1. Ocena izkušnje s svetovalno službo v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
SD.V1 *»Moja izkušnja s svetovalno delavko je pozitivna. Imela sem težavo z otrokom v vrtcu. Poslušala me je, da sem ji povedala o tem, povedala mi je svoje mnenje in me napotila, da o tem spregovorim še z vzgojiteljico v skupini.«*	Poslušanje Izražanje lastnega mnenja Napotitev na pogovor z vzgojiteljico	Udejanjanje spretnosti socialnega dela Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela Spodbujanje sodelovanja z vzgojiteljico

2. Uspešne oblike sodelovanja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
SD.V2 *»To, da me posluša, da mi pove svoje mnenje in mi pomaga pri rešitvi problema.«*	Poslušanje Izražanje lastnega mnenja Pomoč pri reševanju problema	Udejanjanje spretnosti socialnega dela Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela

STARŠ E

1. Ocena izkušnje s svetovalno službo v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
SE.V1 *»Moja izkušnja je zelo dobra. Svetovalna delavka in vzgojiteljici so bile prisotne na pogovoru glede mojega otroka. Prav začutila sem njihovo toplino in se tudi sama odprla in sebi in njim priznala, da potrebujem pomoč.«*	Pristop z empatijo	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela

2. Uspešne oblike sodelovanja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
SE.V2 *»To, da ji lahko zaupam, povem svojo stisko, da me razume in usmerja na koga se še lahko obrnem po pomoč.«*	Zaupanje Razumevanje Pomoč pri iskanju pomoči	Udejanjanje spretnosti socialnega dela Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela

STARŠ F

1. Ocena izkušnje s svetovalno službo v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
SF.V1 *»Svojo izkušnjo ocenjujem kot zelo pozitivno. Vesela sem bila, da mi je svetovalna delavka na tako empatičen način sporočila, kako vidi mojega otroka.«*	Pristop z empatijo	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela

2. Uspešne oblike sodelovanja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
SF.V2 *»Svetovalna delavka mora biti empatična, komunikativna, pozitivno naravnana in pripravljena pomagat.«*	Empatija Komunikativnost Pozitivna naravnanost Pomoč v stiski	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela

STARŠ G

1. Ocena izkušnje s svetovalno službo v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
SG.V1 *»Znašli smo se v tragični situaciji za našo družino. Takrat se mi je zdelo pomembno, da sem se lahko o tem pogovorila tudi s svetovalno delavko v vrtcu. Izkušnja z njo je bila zame zelo dobra.«*	Pogovarjanje	Udejanjanje spretnosti socialnega dela

2. Uspešne oblike sodelovanja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
SG.V2 *»Menim, da je uspešno sodelovanje odvisno od pristopa, ki ga ima svetovalna delavka, od tega, da posluša kaj ji imam za povedati, da mi priporoči literaturo, da si o reševanju problema lahko tudi kaj preberem.«*	Pravi pristop Poslušanje Priporočanje literature	Udejanjanje spretnosti socialnega dela Krepitev moči staršem

STARŠ H

1. Ocena izkušnje s svetovalno službo v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
SH.V1 *»Vesela sem bila, ker mi je svetovalna delavka pomagala pri izpolnitvi vloge za vpis otroka v vrtec.«*	Pomoč pri izpolnjevanju vloge	Administrativna pomoč staršem

2. Uspešne oblike sodelovanja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
SH.V2 *»Pogovarjanje, pomoč pri izpolnjevanju obrazcev.«*	Pogovarjanje	Udejanjanje spretnosti socialnega dela

STARŠ I

1. Ocena izkušnje s svetovalno službo v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
SI.V1 *»Svetovalna delavka mi je bila v pomoč, ko sva se z možem ločila. Odprla mi je oči in po pogovoru z njo sem na drugačen način začela gledat na potrebe moje hčere in sina.«*	Ozaveščanje staršev glede koristi otroka pri razvezi	Individualno svetovanje s starši

2. Uspešne oblike sodelovanja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
SI.V2 *»Pogovor, empatija, komunikacija.«*	Pogovor Empatija Komunikacija	Udejanjanje spretnosti socialnega dela Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela

STARŠ J

1. Ocena izkušnje s svetovalno službo v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
SJ.V1 *»Moja hči zelo rada hodi k svetovalni delavki. Všeč ji je njen način dela, saj tam riše, se igra z mivko in posluša pravljice. Zato imam zelo pozitivno izkušnjo s svetovalno delavko, ker imam vsakič, ko se pogovarjam z njo občutek, da sem pomembna.«*	Ustvarjanje Igra z mivko Branje	Pristop svetovalne delavke s pomočjo ustvarjanja Pristop svetovalne delavke s pomočjo igre z mivko Pristop svetovalne delavke s pomočjo prebiranja pravljic

2. Uspešne oblike sodelovanja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
SJ.V2 *»Pogovor z občutkom empatije, pripravljenost za pomoč, ko nastanejo težave, v pogovoru z njo sem velikokrat dobila občutek, da sem pomembna.«*	Pristop z empatijo Pripravljenost za pomoč Občutek pomembnosti v pogovoru	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela

NEGATIVNE IZKUŠNJE

STARŠ 1

1. Ocena izkušnje s svetovalno službo v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S1.V1 *»Kot negativno.«*	Negativna izkušnja	Negativna

2. Uspešne oblike sodelovanja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S1.V2 *»Menim, da sta potrebna pogovor in razumevaje.«*	Pogovor Razumevanje	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela

3. Ovire za uspešno sodelovanje

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S1.V3 *»Menim, da je bil šum v komunikaciji. Nismo se dobro razumeli, kaj je problem. No jaz nisem dobro razložil.«*	Nerazumevanje o tem, kaj je problem	Šum v komunikaciji

4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S1.V4 *»Mislim, da jasnosti pri komunikaciji.«*	Jasnosti v pogovoru	Udejanjanje spretnosti socialnega dela

STARŠ 2

1. Ocena izkušnje s svetovalno službo v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S2.V1 »Kot manj prijetno.«	Manj prijetno	Negativno

2. Uspešne oblike sodelovanja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S2.V2 »Menim, da je potreben pogovor.«	Pogovor	Udejanjanje spretnosti socialnega dela

3. Ovire za uspešno sodelovanje

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S2.V3 *»Moje neznanje o vzgoji mojega otroka.«*	Neznanje starša o vzgoji	Neznanje starša o vzgoji

4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S2.V4 *»Mislim, da informiranja.«*	Izmenjava informacij	Informiranje

STARŠ 3

1. Ocena izkušnje s svetovalno službo v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S3.V1 *»Kot ne ravno dobro.«*	Ne ravno dobra.	Negativna

2. Uspešne oblike sodelovanja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S3.V2 *»Menim, da je potreben pogovor, empatičnost, dobra komunikacija.«*	Pogovor Empatičnost Dobra komunikacija	Udejanjanje spretnosti socialnega dela Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela

3. Ovire za uspešno sodelovanje

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S3.V3 *»Svetovalkino nerazumevanje mojega pogleda na vzgojo mojega otroka.«*	Nerazumevanje pogleda na vzgojo otroka	Pogled na vzgojo

4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S3.V4 *»Želela bi več razumevanja, časa za pogovor, uspešne komunikacije.«*	Razumevanja Več časa za pogovor Uspešne komunikacije	Udejanjanje spretnosti socialnega dela Več časa za pogovor Komunikacije

STARŠ 4

1. Ocena izkušnje s svetovalno službo v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S4.V1 *»Negativno bi jo ocenila.«*	Negativno	Negativna

2. Uspešne oblike sodelovanja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S4.V2 *»Menim, da je potreben pogovor, empatičnost, dobra komunikacija.«*	Pogovor Empatičnost Dobra komunikacija	Udejanjanje spretnosti socialnega dela Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela

3. Ovire za uspešno sodelovanje

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S4.V3 *»Če sedaj gledam je bilo moje ne sprejemanje dejstev o mojem otroku.«*	Starš ne sprejemanje dejstev o otroku	Zavračanje strokovnih interpretacij

4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S4.V4 *»Prisotnosti v skupini.«*	Prisotnosti v skupini	Dela v oddelku

STARŠ 5

1. Ocena izkušnje s svetovalno službo v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S5.V1 *»Ocenjujem jo kot negativno.«*	Negativno	Negativna

2. Uspešne oblike sodelovanja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S5.V2 *»Da je svetovalna delavka pripravljena pomagat v stiski, da posluša in daje nasvete.«*	Pomoč v stiski Poslušanje Dajanje nasvetov	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela

3. Ovire za uspešno sodelovanje

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S5.V3 *»Občutek imam, da je bil ovira sam spet okoliščin. Ni bilo dobrega prenosa informacij in je prišlo do nerazumevanja povedanega.«*	Nerazumevanje povedanega	Šum v komunikaciji

4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S5.V4 *»Večkrat bi se morale skupaj z vzgojiteljico in svetovalno delavko skupaj usesti in pogovoriti o mojem otroku.«*	Več pogovorov z vzgojiteljico in svetovalno delavko	Individualni pogovori s starši in strokovnima delavkama

STARŠ 6

1. Ocena izkušnje s svetovalno službo v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S6.V1 *»Izkušnjo bi opisala kot manj prijetno.«*	Manj prijetna	Negativna

2. Uspešne oblike sodelovanja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S6.V2 »Da se pogovarja, podaja informacije, prihaja na sestanke z vzgojiteljicami.«	Pogovor Udeležba na govorilnih urah	Udejanjanje spretnosti socialnega dela Individualni sestanki s starši

3. Ovire za uspešno sodelovanje

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S6.V3 »Želja svetovalne delavke, da vpišem otroka v prilagojen program osnovne šole.«	Nestrinjanje z vpisom otroka v prilagojeni program osnovne šole	Nestrinjanje s svetovalno delavko

4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S6.V4 »Podatkov o tem kako vidi mojega otroka, kako naj mu pomagam, da bo šel v normalno osnovno šolo.«	Videnje svetovalne delavke o mojem otroku Kako pomagati otoku	Svetovalno delo

STARŠ 7

1. Ocena izkušnje s svetovalno službo v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S7.V1 *»Bila sem v zadregi v tistem trenutku.«*	V zadregi	Negativno

2. Uspešne oblike sodelovanja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S7.V2 *»Da ima, ravna empatično, da razume stisko, da čas za pogovor dobro sodeluje z mojim otrokom.«*	Empatija Razumevanje stiske Čas za pogovor Sodelovanje z otrokom	Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela Čas za pogovor Sodelovanje

3. Ovire za uspešno sodelovanje

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S7.V3 *»Nisem mogla sprejeti, da moj otrok potrebuje dodatno pomoč.«*	Starš ne sprejemanje dejstev o otroku	Zavračanje strokovnih interpretacij

4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S7.V4 *»Želela bi, da bi me usmerjala kje si lahko kaj več preberem o razvojnih značilnostih otroka pri določenih letih in kako ravnati, ko otrok ne dosega razvojnih mejnikov.«*	Znanja na področju razvojne psihologije otroka	Krepitev moči staršem

STARŠ 8

1. Ocena izkušnje s svetovalno službo v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S8.V1 *»Ocenila bi jo kot neprijetno.«*	Neprijetna	Negativna

2. Uspešne oblike sodelovanja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S8.V2 *»Da ima čas za pogovor, ravna empatično, da razume stisko, da dobro sodeluje z mojim otrokom.«*	Čas za pogovor Empatija Razumevanje stiske Sodelovnaje z otrokom	Čas za pogovor Empatija Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela Sodelovanje

3. Ovire za uspešno sodelovanje

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S8.V3 *»Nisem mogla sprejeti, da moj otrok vedenjsko problematičen.«*	Starš ne sprejemanje dejstev o otroku	Zavračanje strokovnih interpretacij

4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S8.V4 *»Želela bi, da bi me več spodbujala in usmerjala, kako ravnati z otrokom z vedenjskimi težavami.«*	Več spodbud in usmerjanja, kako ravnati z otokom z vedenjskimi težavami	Krepitev moči staršev

STARŠ 9

1. Ocena izkušnje s svetovalno službo v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S9.V1 »Ocenjujem jo kot nekoliko neprijetno izkušnjo s svetovalno delavko v vrtcu.«	Neprijetna izkušnja	Negativna

2. Uspešne oblike sodelovanja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S9.V2 *»Pomembno se mi zdi, da si svetovalna delavka vzame čas, da posluša, da poda svoje mnenje, da spoštljiva, točna.«*	Čas za pogovor Poslušanje Dajanje nasvetov Spoštljivost Točnost	Čas za pogovor Udejanjanje spretnosti socialnega dela

3. Ovire za uspešno sodelovanje

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S9.V3 *»Želela sem, da bi moj otrok hitreje napredoval. Bila sem v stiski, nisem mislila tako, samo, kar občutek sem imela, da v vrtcu nič ne delajo v smeri, da bi moj otrok napredoval.«*	Starš ne sprejema dejstev o otroku	Zavračanje strokovnih interpretacij

4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S9.V4 *»Želela bi, da bi se večkrat lahko z njo pogovarjala.«*	Več pogovarjanja	Več pogovorov

STARŠ 10

1. Ocena izkušnje s svetovalno službo v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S10.V1 *»Ocenjujem jo kot morda manj prijetno.«*	Manj prijetno	Negativno

2. Uspešne oblike sodelovanja

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S10.V2 *»Uspešne oblike sodelovanja so, da se lahko odkrito pogovarjam s svetovalno delavko, da mi razloži, če česa ne razumem, da o mojih pripovedovanjih ne govori naprej.«*	Pogovor Pojasnjevanje stvari Varovanje osebni podatkov	Udejanjanje spretnosti socialnega dela

3. Ovire za uspešno sodelovanje

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S10.V3 *»Zmotilo me je, ker me je poklicala, zakaj nismo sprejeli dodatne strokovne pomoči za otroka v času zaprtja vrtca. Mi pa o tem nismo bili seznanjeni, da nam pripada.«*	Ne vedenje o možnosti dodatne strokovne pomoči v času zaprtja vrtca	Šum v komunikaciji

4. Česa bi potrebovali več od svetovalne delavke v vrtcu

IZJAVA	KODA	KATEGORIJA
S10.V4 *»Da bi mi preko emaila sporočala sestanke in srečanja za dodatno strokovno pomoč, ki so izven urnika, da lahko še preverim datum in uro.«*	Komunikacija preko elektronske pošte	Oblika komunikacije

Priloga 6: Osno kodiranje

6.1 Svetovalne delavke

OSNO KODIRANJE ODGOVOROV NA 1. VPRAŠANJE

NADKATEGORIJA IN KATEGORIJA	KODA	ŠTEVILKA IZJAVE
PODROČJE DELA		
Svetovalno delo z otroki	Delo s celotno populacijo otrok	IA.V1.2, IB.V1.1, IC.V1.1, IE.V1.1
	Delo z otroki s posebnimi potrebami	IA.V1.2, IB.V1.1, IC.V1.1, ID.V1.1
	Opazovanje otrok z različnimi odstopanji	IA.V1.2, IB.V1.1
	Spremljanje in pomoč otroku	IE.V1.1
Svetovalno delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki	Pomoč in podpora vzgojiteljem in pomočnikom	IA.V1.3, IB.V1.2, IC.V1.2, ID.V1.2 IE.V1.1
	Informiranje vzgojiteljic in njihovih pomočnic o otrocih	IC.V1.4
Svetovalno delo s starši	Sodelovanje s starši	IA.V1.4, IB.V1.3, IE.V1.1
	Pomoč družini	IE.V1.2
Sodelovanje z vodstvom vrtca	Organizacija različnih dejavnosti v okviru vrtca	IA.V1.5
	Sodelovanje z vodstvom	IB.V1.4, IE.V1.1
	Podpora vodstvu	ID.V1.4
	Prioritetne naloge odvisne od vodstva	IE.V1.3
	Sodelovanje pri oblikovanju letnega delovnega načrta vrtca	IE.V1.4
Sodelovanje z zunanjimi ustanovami	Delo z zunanjimi ustanovami	IA.V1.6, IC.V1.7, IE.V1.1
KONCEPTUALNI OKVIR OPRAVLJANJA SVETOVALNEGA DELA V VRTCU		
Udejanjanje programskih smernic	Delo po programskih smernicah	IA.V1.1, ID.V1.6
NALOGE		
Vpis in izpis otrok	Vodenje vpisa in izpisa otrok	IA.V1.4, IC.V1.3, IE.V1.2
Druge naloge	Pevski zbor za otroke	IA.V1.7
UDEJANJANJE TEMELJNEGA NAČELA SVETOVALNEGA DELA		
Strokovno izpopolnjevanje	Dodatno izobraževanje	IA.V1.8
Evalviranje lastnega dela	Samoevalviranje	IA.V1.8, IB.V1.5
Avtonomnost	Posvetovanje z ostalimi strokovnjaki	IA.V1.8
Evalvacija individualnih načrtov pomoči otrok s posebnimi potrebami	Evalviranje individualnih načrtov pomoči otrok s posebnimi potrebami	IB.V1.3
Strokovno izpopolnjevanje	Dodatno izobraževanje	IB.V1.5, IC.V1.9
Strokovno opravljanje dela	Delo v dobrobit otroka	ID.V1.5

DELO NA PODLAGI OSNOVNE VRSTE DEJAVNOSTI SVETOVALNEGA DELA		
Razvojne in preventivne dejavnosti	Delo na razvojno preventivnih dejavnostih	ID.V1.3
Dejavnosti načrtovanja in evalvacije	Načrtovanje dejavnosti in evalvacija	ID.V1.3

OSNO KODIRANJE ODGOVOROV NA 2. VPRAŠANJE

NADKATEGORIJA IN KATEGORIJA	KODA	ŠTEVILKA IZJAVE
UDEJANJANJE TEMELJNEGA NAČELA SVETOVALNEGA DELA		
Spremljanje razvojne usmerjenosti otrok	Delo za optimalni razvoj otroka	IA.V2.1
Strokovno opravljanje dela	Delo v dobrobit otroka	IA.V2.2
Celostni pristop	Vključevanje otrok v socialne mreže	IA.V2.2
DELO NA PODLAGI OSNOVNE VRSTE DEJAVNOSTI SVETOVALNEGA DELA		
Nudenje preventivne dejavnosti celotni populaciji otrok	Programi za preventivo nasilja	IB.V2.1
	Delo s celotno populacijo otrok na skupinski dinamiki	IB.V2.1
SVETOVALNO DELO S STARŠI, VZGOJITELJI IN OTROKI		
Svetovalno delo z otroki	Delo s celotno populacijo otrok	IB.V2.2
Posvetovalno delo z vzgojitelji, starši in otroci	Posvetovalno delo z vsemi udeleženimi v vrtcu	IC.V2.1, ID.V2.1
UDEJANJANJE SVETOVALNEGA DELA		
Odnos do sogovornika	Vzpostavljanje delovnega odnosa	IE.V2.1
	Drža nevedočega	IE.V2.2
Element delovnega odnosa	Etika udeleženosti	IE.V2.3
	Soustvarjanje želenih izidov	IE.V2.3

OSNO KODIRANJE ODGOVOROV NA 3. VPRAŠANJE

NADKATEGORIJA IN KATEGORIJA	KODA	ŠTEVILKA IZJAVE
UDEJANJANJE TEMELJNEGA NAČELA SVETOVALNEGA DELA		
Podpora udeleženim za optimalni razvoj otroka	Podpora akterjev za optimalni razvoj otroka	IA.V3.1
Celostni pristop	Opazovanje otrok z različnimi odstopanji	IE.V3.2
DELO NA PODLAGI OSNOVNE VRSTE		

DEJAVNOSTI SVETOVALNEGA DELA		
Nudenje dejavnosti pomoči celotni populaciji otrok	Več dejavnega in kurativnega sodelovanja z nekaterimi otroki	IA.V3.2
	Soustvarjanje možnih malih korakov	IA.V3.3
Nudenje preventivne dejavnosti celotni populaciji otrok	Več kolektivno preventivnega sodelovanja z nekaterimi otroki	IA.V3.3
	Delo z izobraževalnim programom Neon	IB.V3.4
	Pogovor s celotno populacijo otrok o tabu temi	ID.V3.2
IZVAJANJE PROGRAMA V ODDELKU		
Delo s celotno populacijo otrok na skupinski dinamiki	Delo v manjših skupinah z otroki	IB.V3.1
	Skupinsko delo s celotno skupino	IB.V3.3
	Možnost individualnega pristopa	IB.V3.3
UGOTAVLJANJE STANJA V ODDELKU		
Poglobljeno spoznavanje otrok in njihovih sposobnosti	Spremljanje razvoja celotne populacije otrok	IB.V3.2, IC.V3.1, IE.V3.1
	Opazovanje otroške igre	IC.V3.2, IE.V3.3
	Opazovanje vključevanja otrok v dejavnost	IC.V3.3
SVETOVALNO DELO Z OTROKI IZ RAZLIČNIH POPULACIJ		
Svetovalno delo z otroki s posebnimi potrebami	Delo z otroki s posebnimi potrebami z odločbo	ID.V3.1
Svetovalno delo z otroki, ki se selijo ali priselijo	Delo z otroki, ki se selijo ali priselijo	ID.V3.3
Svetovalno delo z otroki tujcev	Delo z otroki tujcev	ID.V3.4
UPORABA SPRETNOSTI SOCIALNEGA DELA		
Zapisovanje opažanj	Delanje zapiskov	IE.V3.1
Sporočanje opažanj	Sporočanje opažanj o otroku staršem	IE.V3.2
DEJAVNIKI USPEŠNOSTI SVETOVALNEGA DELA		
Pristop svetovalne delavke z empatijo	Otroci se pri delu počutijo prijetno	IE.V3.1
SPREMLJANJE RAZVOJA OTROK RAZLIČNIH POPULACIJ		
Otroci rejniških družin	Delo z otroki iz rejniških družin	IE.V3.4
Otroci razvezanih staršev	Delo z otroki razvezanih staršev	IE.V3.4
Otroci s težavami na psihosocialnem področju	Delo z otroki s težavami na psihosocialnem področju	IE.V3.4
RAZLIČNI PRISTOPI DELA Z OTROKI		
Pristop s pomočjo ustvarjanje	Ustvarjanje	IE.V3.4
Prebiranje basni in terapevtskih zgodb	Branje	IE.V3.4
Igra z mivko	Igra z mivko	IE.V3.4
VLOGA KOORDINATORJA		
Vloga koordinatorja med vsemi udeleženimi v svetovalnem odnosu	Vloga koordinatorja med izvajalci, zunanjimi institucijami, starši, vzgojitelji	ID.V3.5

NALOGE		
Administrativne zadeve	Pisanje poročil	ID.V3.5

OSNO KODIRANJE ODGOVOROV NA 4. VPRAŠANJE

KATEGORIJA IN NADKATEGORIJA	KODA	ŠTEVILKA IZJAVE
POMOČ IN PODPORA		
Krepitev moči strokovnih delavcev	Pomoč za delo v oddelku – novo znanje, pogovor, samorefleksija, predlogi, načrt	IA.V4.2, IB.V4.2, IB.V4.3, IB.V4.4
	»Opolnomočenje« strokovnih delavcev	IE.V4.2
Pravočasno sodelovanje	Pravočasno povabilo strokovnih delavcev	IA.V4.3
Ugotavljanje stanja v oddelku	Opazovanje otrok z različnimi odstopanji	IB.V4.1
	Opažanja o vključenosti otrok	IC.V4.1, IC.V4.2 IE.V4.1
	Analiza vzgojno izobraževalnega dela v oddelku	
	Dogovorjen način spremljanja razvoja otroka	
	Pomoč vzgojiteljem pri delu z otroki, ki imajo različna odstopanja	IA.V4.1
Soustvarjanje v procesu podpore in pomoči	Pogovor in načrtovanje z vzgojiteljico o reševanju konkretnih situacij	IB.V4.5
Podpora pri sodelovanju s starši	Problem pri sodelovanju s starši	IB.V4.1
Posvetovanje z vzgojitelji in njihovimi pomočniki	Pogovor o opažanjih z vzgojiteljico	IC.V4.1
Vloga	Podporna vloga	ID.V4.1
DEJAVNIKI USPEŠNOSTI SVETOVALNEGA DELA		
	Dobro sodelovanje s strokovnimi delavkami	ID.V4.2
	Pristop z empatijo	ID.V4.5
	Spoštovanje sogovornikov	ID.V4.6
	Svetovanje z različnimi pristopi	ID.V4.3

OSNO KODIRANJE ODGOVOROV NA 5. VPRAŠANJE

KATEGORIJA in NADKATEGORIJA	KODA	ŠTEVILKA IZJAVE
NALOGE DOLOČENE S STRANI RAVNATELJICE		
Naloge	Vodenje vpisa in izpisa otrok	IA.V5.1
Sprejemanje kritik in pohval s strani staršev	Sodelovanje s starši, če imajo pripombe, pohvale, pritožbe	IE.V5.5
INDIVIDUALNI POGOVORI S STARŠI		
Individualni pogovori s starši otrok s posebnimi potrebami	Podpora staršem otrok s posebnimi potrebami	IA.V5.2
Individualni pogovori s starši, ki potrebujejo nasvet	Podpora staršem, pri opravljanju starševske vloge	IA.V5.3, IE.V5.4
Individualni pogovori s starši in strokovnima delavkama	Informiranje staršev na govorilnih urah	IB.V5.2
	Podpora vzgojiteljici in njeni pomočnici pri govorilnih urah s starši	IC.V5.1
Informiranje o osnovnih podatkih	Informiranje staršev ob vpisu otrok v vrtec	IB.V5.1, IC.V5.4, IE.V5.6

POMOČ IN PODPORA STARŠEM		
Podpora staršem za iskanje pomoči na zunanjih institucijah	Informiranje in podpora staršem za stik s strokovnjaki	IB.V5.4
	Podpora staršem pri iskanju pomoči za otroka	IB.V5.6
	Informiranje o ustanovah, ki nudijo pomoč otrokom	IB.V5.6
	Usmerjanje staršev na zunanje ustanove	IC.V5.3
Vzpostavljanje odnosa s starši preko vzgojiteljice	Vzgojiteljica pripravi teren za svetovalno delavko	ID.V5.1
Vključevanje družin	Vodenje projekta Krepimo družine	IE.V5.1
	Dobrodelna prireditev	IE.V5.1
Pomoč staršem pri razumevanju otrokovega razvoja in učenja	Skupinsko svetovanje za starše	IE.V5.2
	Skupinsko svetovanje za starše, ki prihajajo iz etničnih skupin	IE.V5.2
	Sodelovanje na uvodnih roditeljskih sestankih	IB.V5.5, IE.V5.7
	Pomoč staršem pri vzgojni funkciji	IC.V5.2
Administrativna pomoč staršem	Pomoč staršem pri pisanju poročila	IA.V5.1
Individualni razgovori s starši in strokovnima delavkama	Vodenje individualnih razgovorov s starši in strokovnima delavkama	ID.V5.2
TIMSKO DELO Z UDELEŽENIMI V SVETOVALNEM ODNOSU	Timsko delo z vzgojitelji in njihovimi pomočniki starši	ID.V5.3
UDEJANJANJE DELOVNEGA ODNOSA		
	Vzpostavljanje osebnega stika	IE.V5.3
	Dogovor o sodelovanju	IE.V5.3
VLOGA KOORDINATORJA		
	Koordiniranje	IB.V5.7
	Koordiniranje sestankov za starše otrok s posebnimi	IC.V5.3

OSNO KODIRANJE ODGOVOROV NA 6. VPRAŠANJE

KATEGORIJA	KODA	ŠTEVILKA IZJAVE
POMOČ VODSTVU		
Pomoč pri organizaciji dejavnosti	Pomoč pri organizaciji dejavnosti za otroke, starše, vzgojitelje	IA.V6.1
Pomoč pri administrativnih zadevah	Administrativne zadeve	IA.V6.1
Pomoč vodstvu pri iskanju kadra	Iskanje ustreznega kadra	IE.V6.1
	Iskanje ustreznega kadra za nudenje dodatne strokovne pomoči otrokom s posebnimi potrebami	IE.V6.2
PODPORA VODSTVU		
	Podporna vloga svetovalne delavke vodstvu pri reševanju konfliktov	IC.V6.3
	Vzajemna strokovna podpora in sodelovanje	IB.V6.4

	Dopolnjevanje pri svetovanju staršem	IB.V6.1
SODELOVANJE Z VODSTVOM		
Sodelovanje pri oblikovanju letnega delovnega načrta vrtca	Oblikovanje oddelkov	IE.V6.1
	Sodelovanje pri oblikovanju letnega delovnega načrta vrtca	IE.V6.1
Sodelovanje pri anketiranju staršev	Skupno sestavljanje anket za starše zadovoljstvu z vrtcem	IB.V6.3
Seznanjanje vodstva	Sprotno seznanjanje vodstva z mojim delom	IA.V6.1
Informiranje	Izmenjava informacij	IB.V6.2
DEJAVNIKI USPEŠNOSTI SODELOVANJA Z VODSTVOM		
	Dobro sodelovanje med svetovalno delavko, ravnateljico in pomočnico ravnateljico	IC.V6.2
	Vodstvo spodbuja svetovalno delavko pri delu z otroki	IC.V6.4
	Možnost sodelovanja in odločanja pri pomembnih stvareh	ID.V6.2
DRUGE NALOGE		
	Prijava na razpis za dodelitev finančnih sredstev	IE.V6.3
	Dodatne naloge po navodilu ravnatelja	IE.V6.4
Delo svetovalne delavke odvisno od vodstva	Delo svetovalne delavke odvisno od naravnanosti ravnatelja	IC.V6.5
Udejanjanje temeljnega načela svetovalnega dela	Celostni pristop	ID.V6.1
Usklajevanje z vodstvom	Usklajevanje z vodstvom šolo za starše	IE.V6.3
Iskanje podpore in pomoči pri vodstvu	Iskanje podpore in pomoči zaradi njene neizkušenosti	IA.V6.2

OSNO KODIRANJE ODGOVOROV NA 7. VPRAŠANJE

KATEGORIJA IN PODKATEGORIJA	KODA	ŠTEVILKA IZJAVE
RAZLOGI SODELOVANJA Z ZUNANJIMI USTANOVAMI		
Sodelovanje, zaradi otok s posebnimi potrebami	Sodelovanje za optimalen razvoj otroka s posebnimi potrebami z razvojno ambulanto ali zdravstvenimi domovi	IA.V7.1
Informiranje	Informiranje CSDja ali policije v obliki poročil	IA.V7.2
	Informiranje centra za socialno delo v obliki poročil	IB.V7.1
Vodenje projektov	Vodenje projektov Eko vrtec, Zdravje v vrtcu	IB.V7.2
Koordinacija	Koordinacija dela z zunanjimi ustanovami	IC.V7.2, ID.V7.1
Sodelovanje s strokovnimi delavci zunanjih ustanov	Sodelovanje zaradi rejniških družin	IE.V7.2
	Sodelovanje zaradi etičnih manjšin	IE.V7.2
	Sodelovanje z akterji zunanjih ustanov, zaradi etične manjšine	IE.V7.1

SODELOVANJE Z ZUNANJIMI USTANOVAMI		
Sodelovanje z zdravstvenimi ustanovami	Sodelovanje z zdravstvenimi domom, razvojno ambulanto	IB.V7.3, ID.V7.4
Sodelovanje z zavodi	Sodelovanje z Zavodom za šolstvo	IB.V7.3
	Zavod Iris	IB.V7.3 , IC.V7.3
	Sodelovanje z zavodom za naglušne	IC.V7.1, ID.V7.4
	Zavod za šport	IC.V7.3
Sodelovanje z osnovno šolo	Sodelovanje z osnovnima šolama	IC.V7.3
Sodelovanje s centri	Center za socialno delo	IC.V7.3, ID.V7.4
	Center za zgodnjo obravnavo	IC.V7.3, ID.V7.4
Sodelovanje v aktivu	Aktiv svetovalnih delavk regije	IC.V7.3
Sodelovanje s policijo	Policija	IC.V7.3, ID.V7.4
Sodelovanje s fakulteto	Fakultete	IC.V7.3
Sodelovanje s kliniko	S kliniko za avtizem	ID.V7.4
Sodelovanje s kriminalistično policijo	kriminalistično policijo	ID.V7.4
Prepoznavnost	Vloga prepoznavnosti svetovalne službe	ID.V7.2
Ovire sodelovanja z zunanjimi ustanovami	Nepoznavanje svetovalnega dela v vrtcu	ID.V7.3

OSNO KODIRANJE ODGOVOROV NA 8. VPRAŠANJE

KATEGORIJA	KODA	ŠTEVILKA IZJAVE
UDEJANJANJE TEMELJNEGA NAČELA SVETOVALNEGA DELA		
	Celostni pristop	IC.V8.1, ID.V8.4, IE.V8.3
	Strokovno korektno opravljanje dela	IC.V8.3
SVETOVALNO DELO		
	Soustvarjanje ustreznih načinov pomoči za samopomoč	IA.V8.3
	Soustvarjanje v procesu pomoči	ID.V8.5
	Soustvarjanje rešitev	IA.V8.5, IE.V8.2
VLOGA SVETOVALNE SLUŽBE		
Vloga	Povezovalna vloga kot poseben prispevek	IB.V8.1
Svetovalna služba povezovalni člen	Svetovalna služba kot povezovalni člen med starši, vzgojitelji in vodstvom	IA.V8.1
Svetovalna služba ni strokovni servis	Ni recepta za ravnanje v določenih situacijah	IA.V8.4
Uporaba jezika	Filter za jasno sliko udeleženih	IA.V8.2

DEJAVNIKI USPEŠNOSTI SVETOVALNEGA DELA	Razumevanje postopkov	ID.V8.2
	Poznavanje dela zunanjih ustanov	ID.V8.3
	Zavedanje o možnostih družine	ID.V8.5
	Seznanjenost z delovanjem centrov za socialno delo	ID.V8.1
ODNOS DO SOGOVORNIKA		
	Spoštovanje sogovornikov	ID.V8.5
	Drža nevedočega	IE.V8.2
UPORABA ELEMENTOV DELOVNEGA ODNOSA		
Dogovor o sodelovanju	Predstavitev časovnega okvirja	IE.V8.1
Etika udeleženosti	Bomo vsi sogovorniki	IE.V8.1
	Vsi spoštljivi sogovorniki	IE.V8.1
Osebno vodenje	Skrb, da imajo vsi besedo	IE.V8.1
Udejanjanje delovnega odnosa	Vzpostavljanje delovnega odnosa	IE.V8.1
Drža nevedočega	Način izpostavljanja svoje vloge	IE.V8.1
Ravnanje s sedanjostjo	Delamo tukaj in zdaj	IC.V8.2
UDEJANJANJE SPRETNOSTI SOCIALNEGA DELA		
	Razumevanje	IE.V8.1
	Poslušanje	IE.V8.1
	Povzemanje povedanega	IE.V8.1
	Komentiranje	IE.V8.1
	Postavljanje meja sogovornikom	IE.V8.1
ZNANJE O RAZVOJNO PSIHOLOŠKI TEORIJI		
	Teorija navezanosti	IE.V8.4

OSNO KODIRANJE ODGOVOROV NA 9. VPRAŠANJE

NADKATEGORIJA KATEGORIJA	KODA	ŠTEVILKA IZJAVE
VLOGA		
Vloga koordinatorja	Koordinator	IA.V9.1
Vloga zapisnikarja	Zapisnikar	IA.V9.1
Vloga poslušalca	Poslušalec	IA.V9.2
Podporna vloga	Podporna vloga	IA.V9.2
	Podporna vloga na področju dela z otroki, starši, strokovnimi delavkami, vodstvom in zunanjimi ustanovami	IB.V9.1
	Usmeritev sogovornika	IC.V9.2
Vloga informacijskega središča	Informacijsko središče	IA.V9.3
Vloga osebe s spretnostmi socialno-delovnega ravnanja	Strokovnost	IA.V9.4
	Avtonomnost	IA.V9.4

	Razvojna usmerjenost	IA.V9.4
	Fleksibilnost	IA.V9.4
	Sodelovalnost	IA.V9.4
Pomembna vloga	Velik doprinos za ustanovo	IE.V9.1
UDEJANJANJE SPRETNOSTI SOCIALNEGA DELA		
	Pogovarjanje s starši na socialno delovni način	IE.V9.2
	Poslušanje	IC.V9.1, IE.V9.3
	Sestavljanje delcev v celoto	ID.V9.2
DEJAVNIKI USPEŠNOSTI SVETOVALNEGA DELA		
	Zavedanje odgovornosti	ID.V9.1
	Pripravljenost za delo v svetovalnem odnosu	ID.V9.1
	Postavljanje odprtih vprašanj	ID.V9.2
	Večkratna srečanja s sogovorniki	ID.V9.4
UDEJANJANJE ELEMENTOV DELOVNEGA ODNOSA		
Osebno vodenje	Velika odgovornost skozi celoten proces	ID.V9.3
Povratna informacija o pogovoru	Vprašanja sogovornikom o tem, kakšno sporočilo so dobili od svetovalne delavke	ID.V9.3
Individualno svetovanje s starši	Ozaveščanje staršev glede koristi otroka pri razvezi	ID.V9.5
Svetovalno delo	Soustvarjanje izvirnega delovnega projekta pomoči	IC.V9.3
Krepitev moči strokovnih delavcev	Pomoč za delo v oddelku – novo znanje, pogovor, samorefleksija, predlogi, načrt	IC.V9.4
Krepitev moči vseh udeleženih v svetovalnem odnosu	»Opolnomočenje« vseh udeleženih v svetovalnem odnosu	IC.V9.5

OSNO KODIRANJE ODGOVOROV NA 10. VPRAŠANJE

KATEGORIJA	KODA	ŠTEVILKA IZJAVE
UDEJANJANJE SPRETNOSTI SOCIALNEGA DELA		
	Sodelovanje	IA.V10.1
	Povezovanje	IA.V10.1
	Podpora	IA.V10.1, IB.V10.1
	Učenje	IA.V10.1
	Razumevanje	IB.V10.1
SVETOVALNO DELO		
Svetovalno delo	Udejanjanje elementov delovnega odnosa	IA.V10.1
Svetovalno delo z otroki	Pomoč in usmeritev otrok, ki ne sledijo	IC.V10.1
Sodelovanje z vzgojitelji in njihovimi pomočniki	Soustvarjanje učnega okolja	IC.V10.1
Pomemben faktor v procesu soustvarjanja	Pomemben faktor v procesu soustvarjanja	IA.V10.2

UDEJANJANJE ELEMENTOV DELOVNEGA ODNOSA		
	Podeljevanje informacij	IB.V10.1
	Dodajanje moči	IB.V10.1
	Taktnost v soustvarjanju rešitev	ID.V10.1
	Možnost poskušanja in iskanja novih načinov v soustvarjanju rešitev	ID.V10.2
	Vzpostavljanje delovnega odnosa	IE.V10.1
	Etika udeleženosti	IE.V10.1
	Soustvarjanje rešitev	IE.V10.1
	Glas otroka	IE.V10.2
POMOČ IN PODPORA		
Krepitev moči vzgojiteljicam	Pomoč pri komunikaciji s starši, ki ne želijo sodelovat	IC.V10.2
Vzeti si čas za proces podpore in pomoči	Potrpežljivost, vzeti si čas za proces	ID.V10.3
Odnos do sogovornika	Drža nevedočega	ID.V10.4

OSNO KODIRANJE ODGOVOROV NA 11. VPRAŠANJE

KATEGORIJA	KODA	ŠTEVILKA IZJAVE
Osebnostne lastnosti svetovalne delavke	Empatija	IA.V11.1, IC.V11.1
	Razumevanje	IA.V11.1, IC.V11.1
	Želja po soustvarjanju	IA.V11.1
Soustvarjanje v procesu podpore in pomoči	Skupno razmišljanje, kaj bi drugače naredili	IA.V11.2
Razvojne in preventivne dejavnosti	Preventivno delovanje	IA.V11.3
Vloga	Povezovalna vloga pri grajenje odnosov	IB.V11.1
Delo na skupinski dinamiki s celotno populacijo otrok	Delo na skupinski dinamiki	IB.V11.1
Dejavniki uspešnosti svetovalnega dela	Znanja in kompetence	ID.V11.2
	Poznavanje zakonodaje	IC.V11.2
	Znanja o življenjskih potekih	IC.V11.2
Udejanjanje elementov delovnega odnosa	Pristop tukaj in zdaj	ID.V11.1
Ovira za svetovalno delo	Borba za obstoj v sistemih	ID.V11.3
Novosti pri delu	Čar poklica	ID.V11.4
Celostni pristop	Širši pogled na problem	IE.V11.1

OSNO KODIRANJE ODGOVOROV NA 12. VPRAŠANJE

KATEGORIJA	KODA	ŠTEVILKA IZJAVE
Premalo cenjen poklic	Premalo cenjen poklic	IA.V12.1
Dodatna znanja	Premalo izobraževanj o otrocih s posebnimi potrebami	IA.V12.2
	Znanje o razvojni psihologiji	IB.V12.1, IC.V12.1, ID.V12.1
	Dopolnitev pedagoškega znanja	IB.V12.1, IE.V11.1

	Več poglobljenega znanja o predšolski vzgoji	IC.V12.2
Dokvalifikacija	Za svetovano delo v vrtcu potrebna pedagoško andragoška dokvalifikacija	IA.V12.3

OSNO KODIRANJE ODGOVOROV NA 13. VPRAŠANJE

KATEGORIJA	KODA	ŠTEVILKA IZJAVE
Osebne karakteristike svetovalne delavke	Osebne karakteristike svetovalne delavke: preobčutljivost ob nerešljivih, krivičnih situacijah	IA.V13.1
Stalno izobraževanje	Nikoli dovolj znanja	IB.V13.1
Premalo časa za vključevanja v oddelke	Več neposrednega vključevanja v oddelke	IC.V13.1
Premalo časa za delo s celotnim kolektivom	Več dela s celotnim kolektivom	IC.V13.1
Organizacijske ovire	Razpršenost dela	IC.V13.2
Neozdivanje staršev	Neozdivanje staršev na šolo za starše	IC.V13.3
Negativna mnenja o delu socialnih delavcev	Nepoznavanje socialnega dela	ID.V13.1
	Nerazumevanje poklica socialnega delavca	ID.V13.1
	Negativen prizvok poklica	ID.V13.1
Varovanje osebnih podatkov	Previdnost pri ravnanju z osebnimi podatki	ID.V13.2
Metode učenja	Ni možnosti supervizije in intervizije	ID.V13.3
Ni ovir	Ni ovir	IE.V13.1
Prevelik normativ oddelkov na eno svetovalno delavko	Ni časa za obiske v 35 oddelkih	IA.V13.2
Široko zastavljeno delo	Veliko dela	ID.V13.4
Negativna mnenja o delu socialnih delavcev	V javnosti samo negativne zgodbe o delu socialnih delavcev	ID.V13.5

6.2 Starši

POZITIVNE IZKUŠNJE

KATEGORIJA	KODA	ŠTEVILKA IZJAVE
DEJAVNIKI USPEŠNOSTI SVETOVALNEGA DELA		
	Odzivnost	SA.V1
	Ažurnost	SA.V1
	Upoštevanje sogovornikovih želja	SA.V1, SB.V1
	Razumevanje stiske	SC.V1
	Se potruditi za sogovornika	SC.V1
	Izražanje lastnega mnenja	SD.V1
	Pristop z empatijo	SE.V1, SF.V1
VZETI SI ČAS ZA PROCES PODPORE IN POMOČI		
	Vzeti si čas za proces	SC.V1
	Poslušanje	SA.V1, SD.V1
	Pogovarjanje	SG.V1
SPODBUJANJE SODELOVANJA Z VZGOJITELJICO		
	Napotitev na pogovor z vzgojiteljico	SD.V1
ADMINISTRATIVNA POMOČ STARŠEM		

	Pomoč pri izpolnjevanju vloge	SH.V1
INDIVIDUALNO SVETOVANJE S STARŠI		
	Ozaveščanje staršev glede koristi otroka pri razvezi	SI.V1
PRISTOPI SVETOVALNE DELAVKE		
Pristop svetovalne delavke s pomočjo ustvarjanja	Ustvarjanje	SJ.V1
Pristop svetovalne delavke s pomočjo igre z mivko	Igra z mivko	SJ.V1
Pristop svetovalne delavke s pomočjo prebiranja pravljic	Branje	SJ.V1

NEGATIVNE IZKUŠNJE

USPEŠNE OBLIKE SODELOVANJA

KATEGORIJA	KODA	ŠTEVILKA IZJAVE
UDEJANJANJE SPRETNOSTI SOCIALNEGA DELA		
	Pogovor	S1.V2, S2.V2, S3.V2, S4.V2, S10.V2
	Razumevanje	S1.V2, S7.V2, S8.V2
	Spoštljivost	S9.V2
	Točnost	S9.V2
DEJAVNIKI USPEŠNOSTI SVETOVALNEGA DELA		
	Empatija	S3.V2, S4.V2, S7.V2,
	Dobra komunikacija	S3.V2, S4.V2
	Pomoč v stiski	S5.V2
	Poslušanje	S5.V2, S9.V2
	Dajanje nasvetov	S5.V2, S9.V2
	Pojasnjevanje stvari	S10.V2
ČAS ZA POGOVOR		
	Čas za pogovor	S7.V2, S8.V2, S9.V2
INDIVIDUALNI SESTANKI S STARŠI		
	Udeležba na govorilnih urah	S6.V2
SODELOVANJE		
	Sodelovanje z otrokom	S7.V2, S8.V2

OVIRE ZA USPEŠNO SODELOVANJE

Ovire za uspešno sodelovanje

KATEGORIJA	KODA	ŠTEVILKA IZJAVE
ŠUM V KOMUNIKACIJI		
	Nerazumevanje o tem, kaj je problem	S1.V3, S5.V3
	Ne vedenje o možnosti dodatne strokovne pomoči v času zaprtja vrtca	S10.V3
NEZNANJE STARŠA O VZGOJI		
	Neznanje starša o vzgoji	S2.V3

POGLED NA VZGOJO		
	Nerazumevanje pogleda na vzgojo otroka	S3.V3
ZAVRAČANJE STROKOVNIH INTERPRETACIJ		
	Starš ne sprejema dejstev o otroku	S4.V3, S7.V3, S8.V3, S9.V3
NESTRINJANJE S SVETOVALNO DELAVKO		
	Nestrinjanje z vpisom otroka v prilagojeni program osnovne šole	S6.V3

Več pričakovanj od svetovalne delavke

KATEGORIJA	KODA	ŠTEVILKA IZJAVE
UDEJANJANJE SPRETNOSTI SOCIALNEGA DELA		
	Jasnosti v pogovoru	S1.V4
	Razumevanja	S3.V4
INFORMIRANJE		
	Izmenjava informacij	S2.V4
VEČ ČASA ZA POGOVOR		
	Več časa za pogovor	S3.V4
KOMUNIKACIJE		
	Uspešne komunikacije	S3.V4
DELA V ODDELKU		
	Prisotnosti v skupini	S4.V4
INDIVIDUALNI POGOVORI S STARŠI IN STROKOVNIMA DELAVKAMA		
	Več pogovorov z vzgojiteljico in svetovalno delavko	S5.V4
SVETOVALNO DELO		
	Videnje svetovalne delavke o mojem otroku	S6.V4
	Kako pomagati otoku	S6.V4
KREPITEV MOČI STARŠEM		
	Znanja na področju razvojne psihologije otroka	S7.V4
	Več spodbud in usmerjanja, kako ravnati z otokom z vedenjskimi težavami	S8.V4
VEČ POGOVOROV		
	Več pogovarjanja	S9.V4
OBLIKA KOMUNIKACIJE		
	Komunikacija preko elektronske pošte	S10.V4